

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

ГРАД ГРАДИШКА

ЗА ПЕРИОД 2021 – 2026 ГОДИНА

Градишка, децембар 2021. године

ПРЕДМЕТ:	ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ ГРАДА ГРАДИШКА ЗА ПЕРИОД 2021 – 2026 ГОД.
НАРУЧИЛАЦ:	ГРАД ГРАДИШКА ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА КОМУНАЛНЕ И СТАМБЕНЕ ПОСЛОВЕ
НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ:	"ЕСО TRADE" д.о.о. Градишка
БРОЈ РАДНОГ НАЛОГА:	904/21
ДАТУМ:	13.12.2021. године
Градонаменик је рјешењем број: 02-111-195/21, дана: 02.04.2021.године, именовано радни тим за израду Локалног плана управљања отпадом Града Градишке, састава:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Санела Бабић, вођа радног тима 2. Сњежана Ђурић, члан 3. Нада Живковић, члан 4. Марина Балта, члан 5. Радислав Мартић, члан

САДРЖАЈ

УВОД.....	5
1. ЗАКОНОДАВНО-ПРАВНИ ОКВИР	6
1.1 Законодавство у области управљања отпадом.....	6
1.2. Изузеци од примјене.....	10
2. ПОЈМОВИ, ИЗРАЗИ И СКРАЋЕНИЦЕ	11
3. ОПИС ЛОКАЦИЈЕ ГРАДА ГРАДИШКА	14
3.1. Макролокација.....	14
3.2. Демографска слика.....	15
3.3. Укупан број становника и домаћинства.....	16
3.4. Просторни распоред становништва	16
3.5. Становање.....	17
ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ	18
а) ОЧЕКИВАНЕ ВРСТЕ, КОЛИЧИНЕ И ПОРИЈЕКЛО УКУПНОГ ОТПАДА НА ТЕРИТОРИЈИ.....	19
а.1 Подаци о врсти и количинама отпада индустријских произвођача.....	25
б) ОЧЕКИВАНЕ ВРСТЕ, КОЛИЧИНЕ И ПОРИЈЕКЛО ОТПАДА КОЈИ ЋЕ БИТИ ИСКОРИШЋЕН ИЛИ ОДЛОЖЕН У ОКВИРУ ТЕРИТОРИЈЕ ОБУХВАЋЕНЕ ПЛАНОМ	38
в) ОЧЕКИВАНЕ ВРСТЕ, КОЛИЧИНЕ И ПОРИЈЕКЛО ОТПАДА КОЈИ ЋЕ СЕ ПРИХВАТИТИ ИЗ ДРУГИХ ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ	44
г) ОЧЕКИВАНЕ ВРСТЕ, КОЛИЧИНЕ И ПОРИЈЕКЛО ОТПАДА КОЈИ ЋЕ СЕ ОТПРЕМИТИ У ДРУГЕ ЈЕДИНИЦЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ	45
д) ЦИЉЕВИ КОЈИ ТРЕБА ДА СЕ ОСТВАРЕ У ПОГЛЕДУ ПОНОВНЕ УПОТРЕБЕ И РЕЦИКЛАЖЕ ОТПАДА У ОБЛАСТИ КОЈА ЈЕ ОБУХВАЋЕНА ПЛАНОМ	47
ђ) ПРОГРАМ САКУПЉАЊА ОТПАДА ИЗ ДОМАЋИНСТВА	49
е) ПРОГРАМ САКУПЉАЊА ОПАСНОГ ОТПАДА ИЗ ДОМАЋИНСТАВА	58
ж) ПРОГРАМ САКУПЉАЊА КОМЕРЦИЈАЛНОГ ОТПАДА	62
з) ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА ИНДУСТРИЈСКИМ ОТПАДОМ.....	63
и) ПРИЈЕДЛОГЕ ЗА ПОНОВНУ УПОТРЕБУ И РЕЦИКЛАЖУ ОТПАДА.....	65
и.1. ТЕРМИЧКИ ТРЕТМАН ОТПАДА	67
ј) ПРОГРАМ СМАЊЕЊА КОЛИЧИНА БИОРАЗГРАДИВОГ И АМБАЛАЖНОГ ОТПАДА У КОМУНАЛНОМ ОТПАДУ	67
к) ПРОГРАМ РАЗВИЈАЊА ЈАВНЕ СВИЈЕСТИ О УПРАВЉАЊУ ОТПАДОМ	70
к.1. Програми и активности	71
л) ЛОКАЦИЈА ПОСТРОЈЕЊА ЗА САКУПЉАЊЕ ОТПАДА, ТРЕТМАН И ОДЛАГАЊЕ ОТПАДА, УКЉУЧУЈУЋИ ПОДАТКЕ О ЛОКАЦИЈСКИМ УСЛОВИМА	77

љ) МЈЕРЕ ЗА СПРЕЧАВАЊЕ КРЕТАЊА ОТПАДА КОЈИ НИЈЕ ОБУХВАЋЕН ПЛАНОМ И МЈЕРЕ ЗА ПОСТУПАЊЕ СА ОТПАДОМ КОЈИ НАСТАЈЕ У ВАНРЕДНИМ СИТУАЦИЈАМА.....	80
љ.1. Истрошене батерије и акумулатори	80
љ.2. Отпадна уља и други зауљени отпад.....	80
љ.3. Отпадне гуме	81
љ.4. Отпад од електричних и електронских производа и опреме (ЕЕ отпад).....	81
љ.5. Отпад који садржи РСВ (полихлороване бифениле).....	82
љ.6. Отпад од дуготрајних органских загађујућих материја (POPs отпад).....	83
љ.7. Отпад који садржи азбест	83
љ.8. Отпадна возила	84
љ.9. Медицински отпад	85
љ.10. Отпад од титан-диоксида	85
љ.11. Муљ из уређаја за пречишћавање отпадних вода.....	86
љ.12. Отпад животињског поријекла	89
љ.13. Инертни отпад.....	87
м) МЈЕРЕ САНАЦИЈЕ НЕУРЕЂЕНИХ ДЕПОНИЈА	88
м.1. Санација деградираних земљишта на локацијама:.....	89
м.2. Санирани депоније.....	91
н) НАДЗОР И ПРАЋЕЊЕ ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ И МЈЕРА.....	93
њ) ПРОЦЈЕНА ТРОШКОВА И ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА ЗА ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ	93
о) МОГУЋНОСТИ САРАДЊЕ ИЗМЕЂУ ДВИЈЕ ИЛИ ВИШЕ ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ	97
п) РОКОВИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ПЛАНИРАНИХ МЈЕРА И АКТИВНОСТИ	98
р) ДРУГИ ПОДАЦИ, ЦИЉЕВИ И МЈЕРЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ЕФИКАСНО УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ	101

УВОД

Локални план управљања отпадом града Градишка је документ којим се одређује и усмјерава управљање отпадом, на основу анализе постојећег стања и циљева управљања отпадом, који су утврђени Стратегијом управљања отпадом за период од 2017. до 2026. године и који је у складу са Републичким планом управљања отпадом у Републици Српској (за период од 2019. до 2029. године) и Законом о управљању отпадом Републике Српске (Сл. гл. бр. 111/13, 106/15, 16/18, 70/20, 63/21 и 65/21).

Локални План управљања отпадом града Градишка додјељен је уговором број: 02/2-404-100/21, датум: 07.05.2021. године, предузећу ECO TRADE d.o.o. Градишка, након расписаног тендера за израду истог.

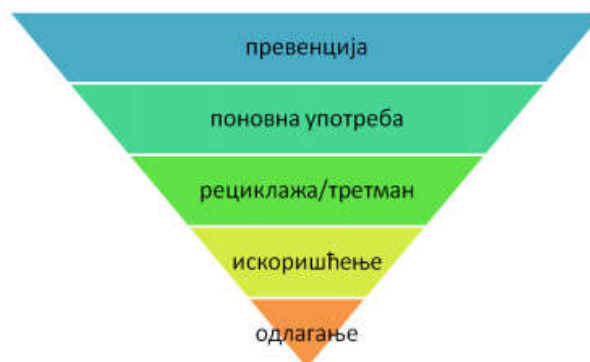
Град Градишка доноси Локални план управљања отпадом за период од пет година (2021 – 2026), а Градска скупштина Града Градишка усваја исти.

Садржај Локалног плана управљања отпадом дефинисан је у Члану 21. Закона о управљању отпадом ("Службени гласник Републике Српске", број: 111/13, 106/15, 16/18, 70/20, 63/21, 65/21).

Законом о управљању отпадом Републике Српске, систем управљања отпадом дефинисан је на начин да се обезбиједи најмањи ризик по угрожавање живота и здравља људи и животне средине, контролом и мјерама смањења: загађења вода, ваздуха и земљишта; опасности по биљни и животињски свијет; опасности од настајања удеса, експлозија или пожара; негативних утицаја на предјеле и природна добра посебних вриједности и нивоа буке и непријатних мириса.

Управљање отпадом представља дјелатност од општег интереса и подразумијева спровођење прописаних мјера за поступање са отпадом у оквиру сакупљања, транспорта, складиштења, третмана и одлагања отпада, укључујући и надзор над тим активностима и бригу о постројењима за управљање отпадом после затварања.

Сходно Закону, управљање отпадом заснива се на сљедећим начелима: начело избора најпогодније опције за животну средину; начело близине и заједничког приступа управљању отпадом; начело хијерархије управљања отпадом; начело одговорности и начело „загађивач плаћа“. Хијерархија управљања отпадом представља редослијед приоритета у пракси управљања отпадом и дефинисана је Законом о управљању отпадом, као што је приказано на слици број 1.

Слика бр. 1: Хијерархија управљања отпадом

1. ЗАКОНОДАВНО-ПРАВНИ ОКВИР

1.1 Законодавство у области управљања отпадом

У Републици Српској, у области управљања отпадом, на снази су сљедећи закони и подзаконски прописи:

УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ	
ЗАКОНСКИ ПРОПИСИ: * ознака (Е) - усклађен са прописима ЕУ	"Службени гласник Републике Српске"
Закон о заштити животне средине (Е)	71/12
Закон о измјенама и допунама Закона о заштити животне средине (Е)	79/15
Закон о измјенама и допунама Закона о заштити животне средине (Е)	70/20
Закон о управљању отпадом (Е)	111/13
Закон о измјенама и допунама Закона о управљању отпадом (Е)	106/15
Закон о измјенама и допунама Закона о управљању отпадом (Е)	16/18
Закон о измјенама и допунама Закона о управљању отпадом (Е)	70/20
Закон о измјенама и допунама Закона о управљању отпадом (Е)	63/21
Закон о измјенама и допунама Закона о управљању отпадом (Е)	65/21
Закон о комуналним дјелатностима (Е)	124/11
Закон о измјенама и допунама Закона о комуналним дјелатностима	100/17
Закон о комуналној полицији	28/13
ПОДЗАКОНСКИ ПРОПИСИ: * ознака (Е)- усклађиван са прописима ЕУ	"Службени гласник Републике Српске"
Уредба о одлагању отпада на депоније (Е)	36/15
Уредба о управљању амбалажом и амбалажним отпадом (Е)	24/21
Уредба о листама отпада и документима за прекогранично кретање отпада (Е)	86/15
Уредба о термичком третману отпада (Е)	54/17
Правилник о финансијским гаранцијама којима се може осигурати прекогранично кретање отпада	86/05
Правилник о управљању медицинским отпадом	90/06
Правилник о начину управљања отпадним гумама	20/12
Правилник о обрасцу захтјева за издавање дозволе за складиштење, третман и одлагање отпада	18/15
Правилник о категоријама, испитивању и класификацији отпада (Е)	19/15
Правилник о измјенама Правилника о категоријама, испитивању и класификацији отпада (Е)	79/18
Правилник о обрасцу документа о кретању опасног отпада и упутству за његово попуњавање	21/15

Правилник о обрасцу документа о кретању отпада и упутству за његово попуњавање	21/15
Правилник о садржини програма мјера са динамиком прилагођавања за рад постојећих депонија	41/15
Правилник о садржини, начину вођења и изгледу регистра издатих дозвола за управљање отпадом	43/15
Правилник о измјенама Правилника о садржини, начину вођења и изгледу регистра издатих дозвола за управљање отпадом	14/18
Правилник о садржини и изгледу дозволе за управљање отпадом	43/15
Правилник о начину складиштења, паковања и обиљежавања опасног отпада (Е)	49/15
Правилник о условима и начину сакупљања, транспорта, складиштења и третмана отпада који се користи као секундарна сировина или за добијање енергије (Е)	61/15
Правилник о методологији прикупљања података о отпаду и њиховој евиденцији	71/15
Правилник о општој и посебној документацији која се подноси уз захтјев за издавање дозволе за увоз, извоз и транзит отпада (Е)	5/16
Правилник о престанку важења Правилника о врстама отпада и дјелатностима управљања отпадом за које је потребна дозвола	18/17
Правилник о управљању отпадом који садржи азбест (Е)	47/18
Правилник о начину и поступку управљања отпадом од титан-диоксида и мјерама мониторинга животне средине на локацији (Е)	7/19
Правилник о начину и поступку управљања отпадом од дуготрајних органских загађујућих материја (Е)	32/19
Правилник о поступању са уређајима и отпадом који садрже полихлорована једињења (Е)	51/19
Правилник о обрасцима извјештаја о управљању посебним категоријама отпада	87/20
СТРАТЕШКО-ПЛАНСКИ ДОКУМЕНТИ: *ознака (Е) – израђен у складу са прописима ЕУ	"Службени гласник Републике Српске"
Одлука о усвајању Стратегије управљања отпадом за период 2017-2026.године (Е)	67/17
Одлука о усвајању Републичког плана управљања отпадом за период од 2019. до 2029. године (Е)	43/20
Плански документи Јединице локалне самоуправе	"Службени гласник општине Градишка"
Стратегија развоја општине Градишка за период од 2019. до 2027. године	3/18
Одлука о комуналном реду	11/13
Одлука о измјенама и допунама Одлуке о комуналном реду	7/17
Одлука о комуналним дјелатностима	3/13
Одлука о допуни Одлуке о комуналним дјелатностима	15/18

Одлука о измјени Одлуке о комуналним дјелатностима	6/18
Одлука о измјени Одлуке о комуналним дјелатностима	11/19

Законодавни оквир Европске уније у области управљања отпадом чине сљедећи правни акти:

□ Директива 2008/98/ЕЗ Европског парламента и Савјета о отпаду и укидању одређених директива (СЛ Л 312, 22. 11. 2008.), као и Директива Европског парламента и Савјета 2018/851 од 30.05.2018., као измјена претходне директиве о отпаду;

□ Директива 94/62/ЕЦ Европског парламента и Савјета од 20. децембра 1994. године о амбалажи и амбалажном отпаду, као и Директива 2004/12/ЕЦ Европског парламента и Савјета од 11. фебруара 2004. године којом се мијења Директива 94/62/ЕС о амбалажи и амбалажном отпаду – Изјава Савјета, Комисије и Европског парламента, Директива Комисије 2013/2/ЕУ од 7. фебруара 2013. године којом се мијења Анекс I Директиве 94/62/ЕС Европског парламента и Савјета о амбалажи и амбалажном отпаду и Одлука Комисије 97/129/ЕЦ од 28. јануара 1997. године о утврђивању система идентификације за амбалажне материјале на темељу Директиве 94/62/ЕС Европског парламента и Савјета о амбалажи и амбалажном отпаду;

□ Директива (ЕУ) 2015/720 Европског парламента и Савјета од 29. априла 2015. године о измјени Директиве 94/62/ ЕС у погледу смањења потрошње лаганих пластичних кеса за ношење;

□ Директива (ЕУ) 2019/904 Европског парламента и Савјета о смањењу утицаја одређених пластичних производа на животну средину;

□ Директива 2010/75/ЕЗ Европског парламента и Савјета о индустријским емисијама (интегрирано спречавање и контрола загађења) (СЛ Л 334, 17. 12. 2010.);

□ Директива Савјета 1999/31/ЕЗ о депоновању отпада (СЛ Л 182, 16. 7. 1999.), као и Директива 2018/850 од 30.05.2018., као измјена претходне директиве о депоновању отпада;

□ Директива 2009/31/ЕЗ Европског парламента и Савјета о геолошком складиштењу угљендиоксида и о измјенама и допунама Директиве Савјета 85/337/ЕЕЗ, Директива Европског парламента и Савјета 2006/60/ЕЗ, 2001/80/ЕЗ, 2004/35/ЕЗ, 2006/12/ЕЗ, 2008/1/ЕЗ и Регулative (ЕЗ) 1013/2006 (СЛ Л 140, 5. 6. 2009.);

□ Директива 2006/66/ЕЗ Европског парламента и Савјета од 6. септембра 2006. о батеријама и акумулаторима и отпадним батеријама и акумулаторима којом се укида Директива 91/157/ЕЕЗ (СЛ Л 266, 26. 9. 2006.), као и Директива 2018/849 од 30.05.2018., као измјена претходних директива о отпадним возилима (2000/53/ЕЦ), отпадних батерија и акумулатора (2006/66/ЕЦ) и електричној и електронској опреми (2012/19/ЕЦ);

□ Директива 2004/12/ЕЗ Европског парламента и Савјета од 11. фебруара 2004. којом се мијења и допуњује Директива 94/62/ЕЗ о амбалажи и амбалажном отпаду

(СЛ Л 047 18/02/2004.), као и Директива 2018/852 од 30.05.2018., као измјена претходне Директиве о амбалажи и амбалажном отпаду;

□ Директива 2000/53/ЕЗ Европског парламента и Савјета од 18. септембра 2000. о отпадним возилима (СЛ Л 269, 21. 10. 2000.), као и Директива 2018/849 од 30.05.2018., као измјена претходних директива о отпадним возилима (2000/53/ЕЦ), отпадних батерија и акумулатора (2006/66/ЕЦ) и електричној и електронској опреми (2012/19/ЕЦ);

□ Директива 2012/19/ЕУ Европског парламента и Савјета од 4. јула 2012. о отпадној електричној и електронској опреми (ОЕЕО) (СЛ Л 197, 24. 7. 2012.), као и Директива 2018/849 од 30.05.2018., као измјена претходних директива о отпадним возилима (2000/53/ЕЦ), отпадних батерија и акумулатора (2006/66/ЕЦ) и електричној и електронској опреми (2012/19/ЕЦ);

□ Директива 96/59/ЕЦ од 16. септембра 1996. године о одлагању полихлорираних бифенила и поликхлорираних терфенила (ПЦБ/ПЦТ);

□ Директива 86/278/ЕЕЦ о заштити животне средине, нарочито тла, када се муљ из уређаја за пречишћавање отпадних вода користи у пољопривреди

□ Директива 87/217/ЕЕЦ о спречавању и смањењу загађења животне средине азбестом

□ Директива 2005/64/ЕЦ о хомологацији моторних возила с обзиром на њихове поновне употребљивости, рециклирања и поврата;

□ Директива (ЕУ) 2017/2102 Европског парламента и Савјета о измјенама Директиве 2011/65/ЕЦ о ограничењу коришћења одређених опасних супстанци у електричној и електронској опреми и Директива 2011/65/ЕЦ;

□ Директива 2006/21/ЕЦ о управљању отпадом из истраживања и експлоатације минералних сировина која допуњује директиву 2004/35/ЕЦ.

Уз наведене Директиве постоји још цијели низ Регулатива и Одлука Савјета Европске уније и Европске комисије којима се прописује: оквир управљања отпадом, поступање с посебним категоријама отпада, пошилјке отпада, увоз и извоз отпада, те постројења за третман и депоновање отпада.

1.2. Изузеци од примјене

У складу са Чланом 5. Закона о управљању отпадом Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", број: 111/13, 106/15, 16/18, 70/20, 63/24, 65/21), одредбе овог закона не примјењују се на:

- а) радиоактивни отпад,
- б) гасове који се емитују у атмосферу,
- в) отпадне воде, осим течног отпада,
- г) муљ из канализационих система и садржај септичких јама, осим муља из постројења за третман муља,
- д) отпад животињског поријекла (лешеве животињског поријекла и њихови дијелови и саставни дијелови животињског тијела који нису намијењени или безбједни за исхрану људи, као и конфискат) из објеката за узгој, држање, клање животиња, као и из објеката за производњу, складиштење и промет производа животињског поријекла, фекалне материје са фарми и друге природне, неопасне супстанце које се користе у пољопривреди,
- ђ) отпад из рударства који настаје истраживањем, ископавањем, прерадом и складиштењем минералних сировина, као и јаловина из рудника и каменолома,
- е) отпад који настаје при тражењу, ископавању, превозу и коначној обради или уништавању минско-експлозивних и других бојних средстава и експлозива,
- ж) сламу и други неопасан пољопривредни или шумски материјал који се налази у природи и користи у пољопривреди, шумарству или за производњу енергије из такве био-масе, поступцима или методама које немају штетан утицај на животну средину и не угрожавају здравље људи.

2. ПОЈМОВИ, ИЗРАЗИ И СКРАЋЕНИЦЕ

Појмови, изрази и скраћенице које се користе у области управљања отпадом имају сљедеће значење:

1) *ADR* су посебни прописи који регулишу транспорт опасних материја, а то су: Европски споразум о међународном друмском превозу опасних материја (*ADR*);

2) *Анаеробна дигестија* је процес у којем се биоразградиви материјал разграђује у одсуству кисеоника;

3) *Биоразградиви отпад* је отпад који је погодан за анаеробну или аеробну разградњу, као што су храна, баштенски отпад, папир и картон;

4) *Власник отпада* је произвођач отпада, лице које учествује у промету отпада као посредни држалац отпада или правно или физичко лице које посједује отпад;

5) *Деконтаминација* обухвата све операције које омогућују поновно коришћење, рециклажу или безбједно одлагање опреме, објеката, материјала или течности контаминираних опасним материјама и може укључити замјену, односно све операције којима се врши замјена опасних материја одговарајућим течностима које садрже одговарајуће мање штетне материје;

6) *Депонија* је мјесто за одлагање отпада на површини или испод површине земље гдје се отпад одлаже, а то такође укључује: интерна мјеста за одлагање (депонија гдје произвођач одлаже сопствени отпад на мјесту настанка), стална мјеста (више од једне године) која се користе за привремено складиштење отпада, осим трансфер станица и складиштења отпада прије третмана или поновног искоришћења (период краћи од три године) или складиштења отпада прије одлагања (период краћи од једне године);

7) *Дозвола* је рјешење које доноси Министарство надлежно за просторно уређење, грађевинарство и екологију (у даљњем тексту: Министарство) којим се правном или физичком лицу одобрава сакупљање, транспорт, увоз, извоз и транзит, складиштење, третман или одлагање отпада и утврђују услови поступања са отпадом на начин који обезбјеђује најмањи ризик по здравље људи и животну средину;

8) *Индустријски отпад* је отпад из било које индустрије или са локације на којој се налази индустрија, осим јаловине и пратећих минералних сировина из рудника и каменолома;

9) *Инертни отпад* је отпад који није подложен било којим физичким, хемијским или биолошким промјенама, не раствара се, не сагоријева или на други начин физички или хемијски реагује, није биолошки разградив или не утиче неповољно на друге материје са којима долази у контакт на начин који може да доведе до загађења животне средине или угрози здравље људи;

10) *Инсинерација (спаљивање)* је термички третман отпада у стационарном или мобилном постројењу са или без искоришћења енергије произведене сагоријевањем чија је примарна улога термички третман отпада, а који обухвата и пиролизу, гасификацију и сагоријевање у плазми;

11) *Карактеризација отпада* је поступак испитивања којим се утврђују физичко-хемијске, хемијске и биолошке особине и састав отпада, односно одређује да ли отпад садржи или не садржи једну или више опасних карактеристика;

12) *Класификација отпада* је поступак сврставања отпада на једну или више листа отпада које су утврђене посебним прописом, а према његовом поријеклу, саставу и даљњој намјени;

13) *Коинсинерација (суспаљивање)* је термички третман отпада у стационарном или мобилном постројењу, чија је примарна улога производња енергије или материјалних производа и који користи отпад као основно или додатно гориво, или у којем се отпад термички третира ради одлагања;

14) *Комерцијални отпад* је отпад који настаје у предузећима, установама и другим институцијама које се у цјелини или дјелимично баве трговином, услугама, канцеларијским пословима, спортом, рекреацијом или забавом, осим отпада из домаћинства и индустријског отпада;

15) *Компостирање* је третман биоразградивог отпада под дејством микроорганизама, у циљу стварања компоста, у присуству кисеоника и под контролисаним условима;

16) *Комунални отпад* је отпад из домаћинства (кућни отпад), као и други отпад који је због своје природе или састава сличан отпаду из домаћинства;

17) *Медицински отпад* је отпад који настаје пружањем здравствених услуга и вршењем научних истраживања и експеримената у области медицине;

18) *Мобилно постројење* за управљање отпадом је постројење за искоришћење или третман отпада на локацији на којој отпад настаје, које се задржава у временски ограниченом року на једној локацији и које је такве конструкције да није везано за подлогу или објекат и може се премјештати од локације до локације;

19) *Неопасан отпад* је отпад који нема карактеристике опасног отпада;

20) *Одлагање отпада* је било који поступак или метода уколико не постоје могућности регенерације, рециклаже, прераде, директног поновног коришћења или употребе алтернативних извора енергије у складу са D-листом;

21) *Отпад* је свака материја или предмет садржан у листи категорија отпада (Q-листа) који власник одбацује, намјерава или мора да одбаци, у складу са законом;

22) *Опасан отпад* је отпад који по свом поријеклу, саставу или концентрацији опасних материја може проузроковати опасност по животну средину и здравље људи и има најмање једну од опасних карактеристика утврђених посебним прописима, укључујући и амбалажу у коју је опасан отпад био или јесте упакован;

23) *Одговорно лице* је свако физичко или правно лице које, у складу са прописима, управља постројењем или га контролише или је овлашћен за доношење економских одлука у области техничког функционисања постројења и на чије име се издаје дозвола за управљање отпадом;

24) *Подручје* за управљање отпадом је просторна цјелина која обухвата више сусједних јединица локалне самоуправе које, у складу са споразумом који закључују

те јединице локалне самоуправе, заједнички управљају отпадом у циљу успостављања одрживог система управљања отпадом;

25) *Поновно искоришћење отпада* је било који поступак или метода којом се обезбјеђује поновно искоришћење отпада у складу са R-листом;

26) *Посебни токови отпада* је кретање отпада (истрошених батерија и акумулатора, отпадног уља, отпадних гума, отпада од електричних и електронских производа, отпадних возила и другог отпада) од мјеста настајања, преко сакупљања, транспорта и третмана, до одлагања на депонију;

27) *Постројење за управљање отпадом* је стационарна техничка јединица за складиштење, третман или одлагање отпада, која заједно са грађевинским дијелом чини технолошку цјелину;

28) *Прекогранично кретање отпада* је кретање отпада из једне области под јурисдикцијом једне државе или кроз област која није под јурисдикцијом било које државе, под условом да су најмање двије државе укључене у кретање;

29) *Произвођач отпада* је привредно друштво, предузеће или друго правно лице, односно предузетник, чијом активношћу настаје отпад и/или чијом активношћу претходног третмана, мијешања или другим поступцима долази до промјене састава или природе отпада;

30) *Полихлоровани бифенили (PCB), полихлоровани терфенили (PCT), монометил-тетрахлородифенилметани, монометил-дихлородифенилметани, монометил-дибромодифенилметани* (у даљњем тексту: PCB) или било која смјеса која садржи неку од ових материја у концентрацији већој од 0,005 процентног масеног удјела, PCB отпади су отпади, укључујући уређаје, објекте, материјале или течности које садрже, састоје се или су контаминирани PCB;

31) *Рециклажа* је поновна прерада отпадних материјала у производном процесу за првобитну или другу намјену, осим у енергетске сврхе;

32) *Сакупљање отпада* је активност систематског сакупљања, разврставања и/или мијешања отпада ради транспорта;

33) *Сакупљач отпада* је физичко или правно лице које сакупља отпад;

34) *Складиштење отпада* је привремено чување отпада на локацији произвођача или власника отпада, као и активност одговорног лица у постројењу опремљеном и регистрованом за привремено чување отпада;

35) *Трансфер станица* је мјесто до којег се отпад допрема и привремено складишти ради раздвајања или претовара прије транспорта на третман или одлагање;

36) *Транспорт отпада* је превоз отпада ван постројења који обухвата утовар, превоз (као и претовар) и истовар отпада;

37) *Третман отпада* обухвата физичке, термичке, хемијске или биолошке процесе (укључујући и разврставање отпада прије третмана), који мијењају карактеристике отпада са циљем смањења запремине или опасних карактеристика, олакшања руковања са отпадом или подстицања рециклаже и укључује поновно искоришћење и рециклажу отпада;

38) *Центар за сакупљање* је мјесто одређено одлуком општине, града (у даљњем тексту: јединица локалне самоуправе), на које грађани доносе углавном

кабасте предмете, као што су намјештај и бијела техника, баштенски отпад и материјал погодан за рециклажу;

39) МПУГЕ РС - Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске.

3. ОПИС ЛОКАЦИЈЕ ГРАДА ГРАДИШКА

3.1. Макролокација

Градишка се налази између $44^{\circ} 56' 24''$ и $45^{\circ} 14' 18''$ С.Г.Ш. и $16^{\circ} 54' 16''$ и $17^{\circ} 27' 39''$ И.Г.Д.

Најјужнија тачка се налази у атару насеља Горња Јурковица (локалитет Крндија), док је најсјевернија лоцирана сјеверозападно од насеља Орахова (на ријеци Сави, локалитет Шимњаш у атару насеља Орахова).

Најисточнија тачка је у атару насеља Орубица, на ријеци Сави, а најзападнија тачка је на регионалном путу према Мраковици, у атару насеља Горњи Подградци.

Подручје Градишке има доста правилан облик. ЈЛС се протеже у правцу сјевер – југ $17 - 26$ км, а исток – запад $30 - 40$ км.

Градишка се налази у сјеверозападном дијелу БиХ, Републике Српске. Овај простор са аспекта географске регионализације припада регији Перипанонски обод и субрегији Доњеврбаско – доњевосански крај (регионализација проф. др Јована Ђ. Марковића).

Слика бр.3.1: Мапа град Градишка

Простор обухвата плана граничи: на сјевероистоку са општином Србац, на сјеверозападу са општином Козарска Дубица, на југозападу са градом Приједором,

на југоистоку са општином Лакташи, на југу са градом Бања Лука и на сјеверу се наслања на обалу ријеке Саве дужином од 58,78км која је државна граница са Републиком Хрватском и Европском унијом.

Што се тиче сусједне Републике Хрватске, Градишка граничи са три општине Бродско – посавске жупаније: Врбје, Давор и Стара Градишка, те са општином Јасеновац у Сисачко – мославачкој жупанији. Преко територије Градишке прелазе значајне саобраћајнице према Републици Хрватској: Бања Лука – Градишка – Окучани (спој на аутопут Загреб –Београд). Свака привредна експанзија и урбанизација неминовно са собом носе опасности по животну средину и њену деградацију. Да би се обезбиједио адекватан квалитет животне средине у једној урбаној цјелини неопходно је спровести низ конкретних мјера заштите како би се већ постојећи квалитет одржао или би се постојећа деградација довела на ниво одрживог.

Мјере се могу подјелити на: правно-нормативне, техничко-технолошке, просторно-планске, економске итд.

3.2. Демографска слика

Према резултатима пописа становништва, домаћинстава и станова у Републици Српској и БиХ, спроведеног 2013. године на територији Републике Српске, на подручју Градишке живи 49.196 становника.

Слика бр.3.2: Кретање броја становника

3.3. Укупан број становника и домаћинстава

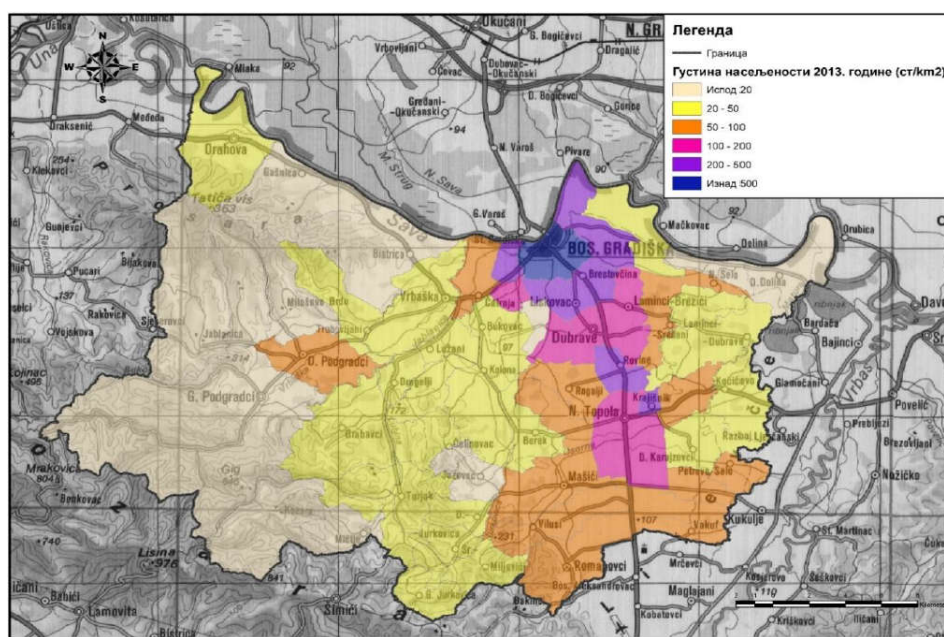
Према коначним резултатима пописа становништва у Републици Српској 2013. године на подручју Градишке живи 49.196 становника у 16.939 домаћинстава, што је међу јединицама локалне самоуправе у Републици Српској, сврстава на седму позицију по популационој величини.

Просјечна величина домаћинства је 2,9 становника, што је изнад просјека Републике Српске. Према подацима Републичког завода за статистику од средине 2017. године, број становника је смањен и процјењује се на 48.109 становника.

3.4. Просторни распоред становништва

На подручју града Градишка постоји 68 насељених мјеста која су организована у 56 мјесних заједница. Званично градско насеље представља Градишка у којој живи око 28% популације.

Насељено мјесто Нова Топола вјероватно једино испуњава комбиновани демографско – статистички критеријум за градска насеља (изнад 2000 становника уз удио непољопривредног становништва изнад 90%). Остала насељена мјеста представљају мјешовита и сеоска насеља. Подручје Градишке 2013. године има просјечну густину насељености од 64.59 ст./км², што је изнад просјека Републике Српске и око просјека БиХ.

Слика бр.3.3: Густина насељености према насељеним мјестима, подручје Градишке 2013. год

Претходна слика показује густину насељености према насељеним мјестима, односно распоред становништва на подручју града Градишка. Из овог графичког приказа видљиво је да је највећа концентрација становништва присутна уз магистрални пут М16 Бања Лука – Градишка, као и у самом градском насељу, те приградским насељима. Већи дио брдско – планинског простора града, као и њен крајњи сјевероисточни дио уз ријеку Саву, карактерише мала густина насељености. Веома мала густина насељености (испод 10 st./km²) присутна је на подручју насељених мјеста Козара, Мичије, Мокрице и Орубица.

3.5. Становање

Укупан број пописаних стамбених јединица на подручју Градишке 2013. године износио је 23.788 унутар 20.391 зграда, тако да је стамбени суфицит (број станова/број домаћинстава) те године био чак 6.849 стамбених јединица (28,79%). Просјечна величина стана износила је 77,52 m². Око 89% стамбених јединица налазило се у индивидуалним стамбеним објектима, а на подручју Градишке 2013. године пописана су 202 вишепородична стамбена објекта.

Према коначним резултатима пописа из 2013. године, старосна структура показује да је стамбени фонд града Градишка старији од просјека Републике Српске. Из ове старосне структуре видљиво је да се на подручју града годишње изгради око 150 станова у око 130 стамбених објеката.

ЛОКАЛНИ ПЛАН УПРАВЉАЊА ОТПАДОМ

а) ОЧЕКИВАНЕ ВРСТЕ, КОЛИЧИНЕ И ПОРИЈЕКЛО УКУПНОГ ОТПАДА НА ТЕРИТОРИЈИ

Према Закону о управљању отпадом Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске", бр.111/13, 106/15, 16/18, 70/20, 63/21, 65/21) отпад представља све врсте материја или предмета садржаних у листи категорија отпада (Q-листа) које власник одбацује, намјерава или мора да одбаци.

Врсте отпада су:

- комунални отпад (кућни отпад),
- комерцијални отпад,
- индустријски отпад.

У зависности од опасних карактеристика које могу утицати на здравље људи и животну средину, наведене врсте отпада могу бити:

- *инертне* – отпад који није подложен било којим физичким, хемијским или биолошким промјенама, не раствара се, не сагоријева или на други начин физички или хемијски реагује, није биолошки разградив или не утиче неповољно на друге материје са којима долази у контакт на начин који може да доведе до загађења животне средине или угрози здравље људи,
- *неопасне* – отпад који нема карактеристике опасног отпада,
- *опасне* – отпад који по свом поријеклу, саставу или концентрацији опасних материја може проузроковати опасност по животну средину и здравље људи и има најмање једну од опасних карактеристика утврђених посебним прописима, укључујући и амбалажу у коју је опасан отпад био или јесте упакован.

Разврставање отпада према наведеним особинама врши се у складу са каталогом отпада, који представља збирну листу неопасног и опасног отпада према мјесту настанка, поријеклу и према предвиђеном начину поступања, дефинисану Правилником о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Службени гласник Републике Српске“, бр. 19/15, 79/18).

Јединица локалне самоуправе уређује, обезбјеђује, организује и спроводи управљање комуналним отпадом на својој територији и уређује поступак наплате услуга у области управљања комуналним отпадом, у складу са посебним прописима.

Одлуком о комуналним дјелатностима („Службени гласник општине Градишка“ бр. 7/17) одређују се комуналне дјелатности и уређују општи услови и начин њиховог обављања на територији града Градишка.

Комунално предузеће је надлежно за организовање прикупљања и депоновања комуналног отпада, а за остале категорије овлаштена предузећа за управљање посебним категоријама отпада.

На подручју града Градишка предузећа које посједују дозволу за прикупљање комуналног отпада су:

- Комунално предузеће "ГРАДСКА ЧИСТОЋА" а.д. Градишка.
- "ECO TRADE" д.о.о. Градишка.

Послови прикупљања и транспорта комуналног отпада на подручју града Градишка су повјерени Комуналном предузећу „Градска чистоћа“ а.д. Градишка.

О количинама прикупљеног индустријског отпада нема поузданих података.

Према подацима преузетих из „Стратегија развоја општине Градишка за период 2019 – 2027 година“ (децембар 2018. год.), наводи се да процјене прикупљених количина отпада за 2017. годину (индустријски, медицински, клаонички, грађевински, опасни отпад) не постоје.

Према подацима из Локалног еколошког акционог плана (ЛЕАП) општине Градишка, за период 2005-2012 год., (2006. год.), на подручју Градишке стварано је 37 м³ индустријског отпада и 350 л (литара) медицинског отпада на годишњем нивоу.

За потребе израде Локалног плана управљања отпадом узети су подаци о мијешаном комуналном отпаду, који су достављени од стране КП "ГРАДСКА ЧИСТОЋА" а.д. Градишка.

Услугом прикупљања мијешаног комуналног отпада КП "ГРАДСКА ЧИСТОЋА" а.д. Градишка, обухваћено је 87% територије града Градишка, док је покривеност прикупљања отпада из мјесних заједница 70-95%, обухваћено је 49 мјесних заједница у којима услугу прикупљања отпада користи 15.791 домаћинстава и 1.091 правних лица (стање на дан 31.12.2020. године). Мјесне заједнице које још увијек нису обухваћене услугом прикупљања отпадом су: Турјак, Јазовац, Мичије, Грбавци, Церовљани, Цимироти и Кијевци.

Отпад који прикупљају овлаштена комунална предузећа разврставају се у складу са Правилником о категоријама, испитивању и класификацији отпада ("Службени гласник Републике Српске", бр. 19/15, 79/18).

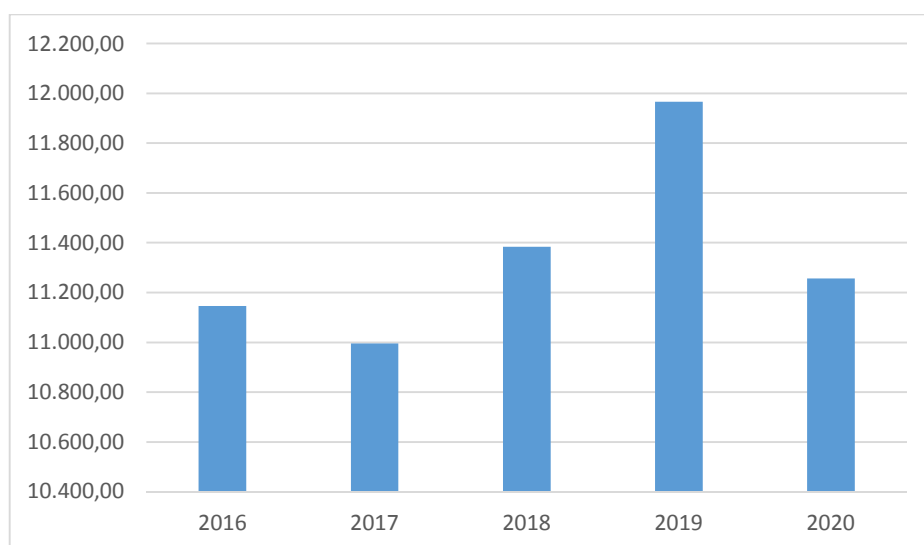
Табела а.1: Индексни број и категорија отпада

	Индексни број	Категорија
Група	20	Комунални отпади (кућни отпад и слични комерцијални и индустријски отпади), укључујући одвојено сакупљене фракције
Подгрупа	20 03	Остали комунални отпади
Индексни број (код)	20 03 01	Мијешани комунални отпад

У табели број а.2, дат је приказ о укупним количинама прикупљеног мијешаног комуналног отпада у Градишци према подацима КП "ГРАДСКА ЧИСТОЋА" а.д. Градишка, у периоду од 2016. до 2020. године.

Табела а.2. Приказ количина комуналног отпада за период 2016 - 2020 године коју је КП "ГРАДСКА ЧИСТОЋА" а.д. Градишка одвезло на ЈП "ДЕП-ОТ" д.о.о. Бања Лука (наведене количине су приказане у тонама - t).

МЈЕСЕЦ	Година				
	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
ЈАНУАР	700,88	661,90	774,90	813,04	834,90
ФЕБРУАР	754,80	746,82	601,39	739,38	784,52
МАРТ	846,26	895,06	806,14	918,08	840,04
АПРИЛ	928,90	870,82	1.002,36	989,72	892,16
МАЈ	958,58	1.018,46	1.010,74	1.048,64	919,38
ЈУН	944,80	929,48	984,18	983,06	984,62
ЈУЛ	1.084,24	1.055,46	1.155,54	1.227,92	1.046,12
АВГУСТ	1.193,48	1.144,60	1.219,68	1.227,80	1.089,40
СЕПТЕМБАР	991,88	1.004,54	1.010,66	1.085,32	1.013,98
ОКТОБАР	961,30	980,86	1.042,60	1.070,10	1.012,80
НОВЕМБАР	931,96	889,90	900,18	964,06	923,60
ДЕЦЕМБАР	849,40	798,22	875,28	899,78	915,50
УКУПНО	11.146,48	10.996,12	11.383,65	11.966,90	11.257,02

Слика а.1: Графички приказ прикупљене количине отпада у периоду 2016-2020.

Према подацима КП "ГРАДСКА ЧИСТОЋА" а.д. Градишка, од укупно прикупљеног мијешаног комуналног отпада цца 80% чини отпад из домаћинства, а из производних дјелатности (правна лица) цца 20%.

Отпад из производних дјелатности се односи на отпад који је по свом саставу сличан отпаду из домаћинства, те по својим карактеристикама се сврстава у категорију 20 03 01 мијешани комунални отпад.

Количина биоразградивог отпада који се прикупи од одржавања зелених површина (трава, грање,...) износи око 2.000 тона годишње, који се одвози на регионалну депонију ЈП "ДЕП-ОТ" д.о.о. Бања Лука.

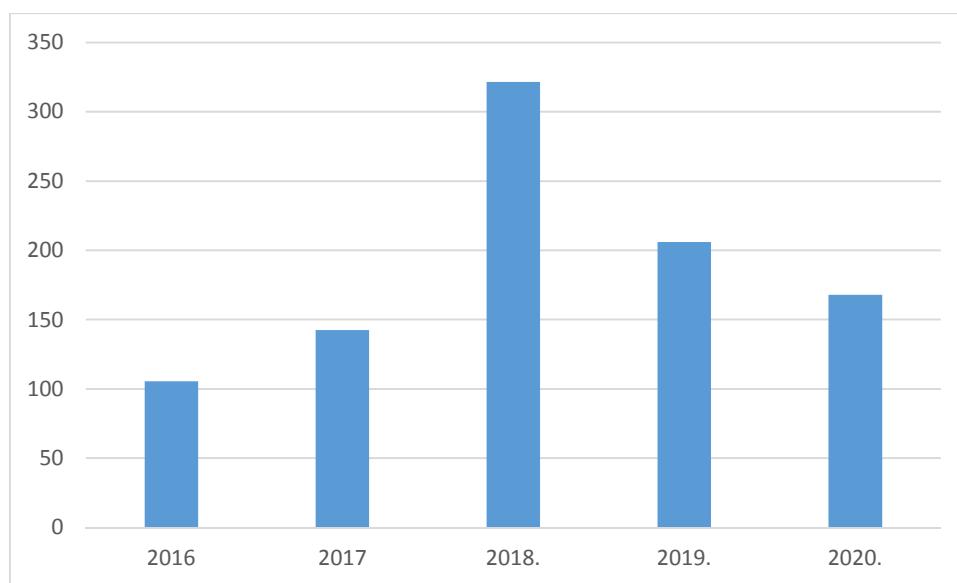
Количина пепела из ИЕЕ "Топлана" Градишка, на годишњем нивоу око 120 тона, који се одвози на регионалну депонију ЈП "ДЕП-ОТ" д.о.о. Бања Лука.

У сљедећој табели дати су подаци о укупним количинама прикупљеног мјешаног комуналног отпада преузетог од привредних субјеката у Градишци, од стране предузећа ECO TRADE д.о.о. Градишка, за период 2016 - 2020. год. у складу са уговором.

Отпад је транспортован на регионалну депонију ЈП "ДЕП-ОТ" д.о.о. Бања Лука.

Табела а.3. Приказ количина комуналног отпада за период 2016 - 2020 године коју је предузеће ECO TRADE д.о.о. Градишка одвезло на ЈП "ДЕП-ОТ" д.о.о. Бања Лука (наведене количине су приказане у тонама - t)

Година				
2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
105,62	142,4	321,58	205,92	167,98

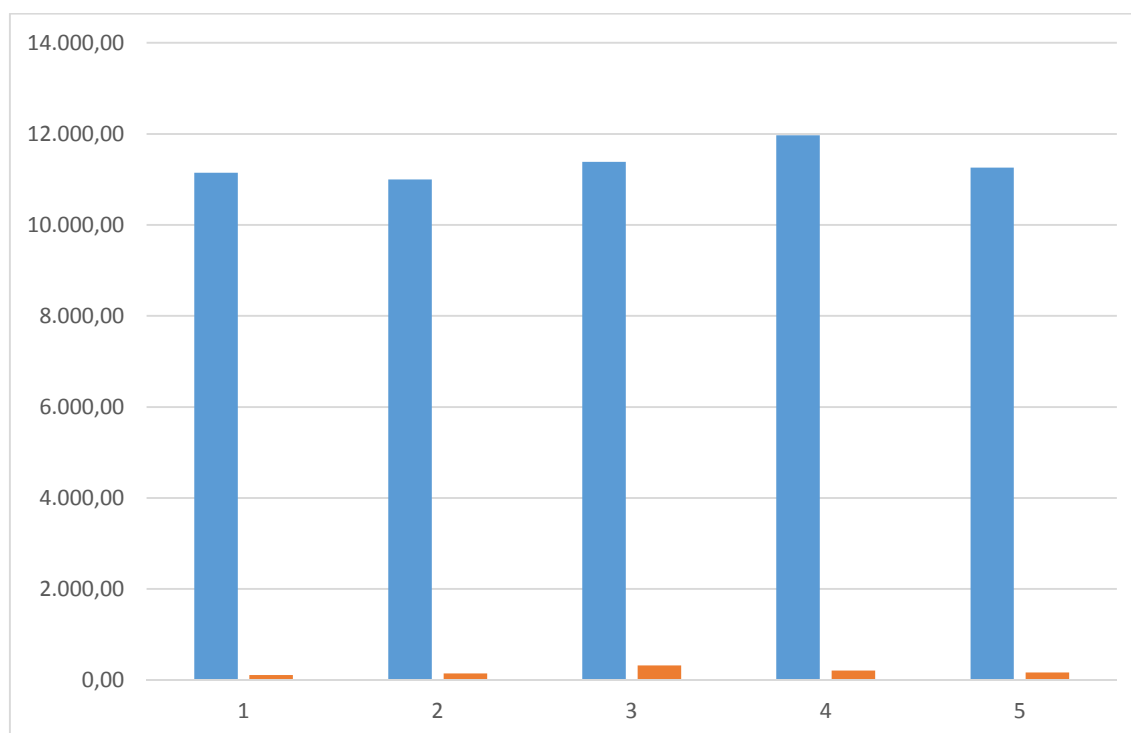

Слика а.2: Графички приказ прикупљене количине отпада од стране „ECO TRADE“ д.о.о. у периоду 2016-2020. год.

Укупна количина прикупљеног комуналног отпада за период 2016 - 2021 год. у Градишци, приказана је у сљедећој табели а.4.

Табела а.4. Приказ Укупна количина прикупљеног комуналног отпада за период 2016-2021 год у Градишци, приказана је у сљедећој табели (наведене количине су приказане у тонама Т)

ПРЕДУЗЕЋЕ	Година				
	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
КП "ГРАДСКА ЧИСТОЋА" а.д. Градишка	11.146,48	10.996,12	11.383,65	11.966,90	11.257,02
ЕСО TRADE д.о.о. Градишка	105,62	142,4	321,58	205,92	167,98
УКУПНО	11.252,10	11.138,52	11.705,23	12.172,82	11.425,00

КП "ГРАДСКА ЧИСТОЋА" а.д. Градишка

„ЕСО TRADE“ д.о.о. Градишка

Слика а.2: Укупна количина прикупљеног комуналног отпада за период 2016-2021.

Комунална предузећа, нису вршила морфологију прикупљеног отпада. Што се тиче података о морфолошком саставу комуналног отпада, који настаје у Републици Српској, до сада није извршена детаљна анализа отпада на нивоу цијеле Републике. Четири ЈЛС (Бања Лука, Бијељина, Зворник и Приједор) доставили су податке о морфолошком саставу комуналног отпада који се одлаже на њиховим регионалним депонијама. У Табели а.5, дат је приказ морфолошког састава комуналног отпада, одложеног на депонијама у Републици Српској (табела преузета из Републичког Плана управљања отпадом за период 2019-2029 год.), као и просјек за појединачне компоненте отпада, изражен у масеном удјелу компоненте.

Табела а.5: Морфолошки састав комуналног отпада одложеног на депонијама у Републици Српској (подаци из упитника)

Врста отпада	компоненте	Масени удио компоненте (%)				
		Бања Лука	Приједор	Бијељина	Зворник	Просјек
Органски отпад из кухиња и башта		31,14	56,26	42,33	31,45	40,30
Дрво		4,25	1,39	1,64	4,04	2,83
Текстил		2,27	5,02	6,77	1,30	3,84
Стакло		3,91	2,89	3,38	7,53	4,43
Грађевински отпад		2,78	2,80	0,63	10,98	4,30
Електронски отпад		1,27	0,09	0,08	0,18	0,41
ПЕТ		3,05	2,48	3,25	4,57	3,34
Фолија		3,34	-	6,92	11,05	7,10
Гума		0,51	-	-	1,10	0,81
Пластика		5,15	8,87	2,74	6,93	5,92
Лименке		3,60	0,66	0,58	1,06	1,48
Метал		4,02	0,57	0,47	3,64	2,18
Папир и картон		25,92	7,36	14,06	11,28	14,66
Отпад животињског поријекла		2,38	-	-	0,49	1,44
Остало		6,41	11,61	17,23	4,40	9,91

С обзиром да Комунално предузеће „Градска чистоћа“ а.д. Градишка, и „Есо Trade“ д.о.о. Градишка, одвози прикупљени комунални отпад на регионалну депонију ЈП "ДЕП-ОТ" д.о.о. Бања Лука, можемо узети добијене податке као просјечне теоретске вриједности, за град Градишку. На основу приказаних података из упитника, може се узети да у просјеку око 31% комуналног отпада чини органски отпад, који потиче из кухиња и башта, око 45% комуналног отпада чини амбалажни отпад (папир и картон, стакло, метал, пластика, ПЕТ и фолија) који се може издвојити и припремити за рециклажу (теоријски), а остатак чини отпад који би такође на одређени начин било могуће прерадити, бар дјелимично (отпад животињског поријекла и друго) или би се могао исористити за прекривку као инертан отпад.

а.1 Подаци о врсти и количинама отпада индустријских произвођача

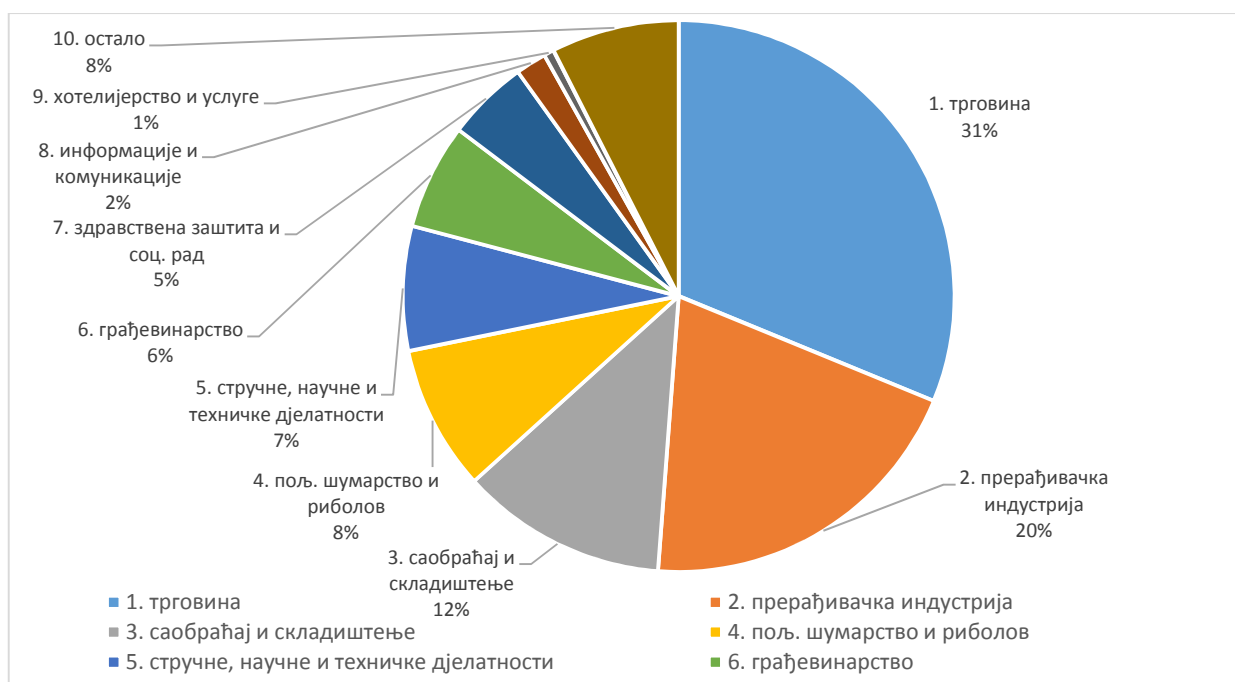
Привредна друштва са сједиштем у Градишци

Према подацима АПИФ-а, завршне рачуне за 2020. годину на подручју града предала су 503 привредна друштва (у даљњем тексту: Предузећа) што је за пет мање у односу на 2019. годину и један мање у односу на 2018. годину.

Највећи број предузећа регистрован је у сектору трговине (31,2% у 2020. години), затим слиједе предузећа из сектора прерађивачке индустрије (20% у 2020. години) и предузећа из сектора саобраћаја и складиштења (12,1% у 2020. години).

Трговина на велико и мало, поправка моторних возила и мотоцикала са 158 привредних субјеката је подручје са највећим бројем пословних субјеката по заступљености на територији града Градишка. Прерађивачка индустрија са 98 пословних субјеката је на другом мјесту, а на трећем мјесту по заступљености је саобраћај и складиштење са 56 пословних субјеката.

Према броју запослених у 2020. години, највећа предузећа регистрована на подручју ЈЛС су сљедећа предузећа: „Nova DIPO“ д.о.о. Горњи Подградци, 380 запослених, „Ella Textile“ д.о.о. Нова Топола 369 запослених, „Prima ISG д.о.о. Градишка 344 запослених и „PMP Jelšingrad – FMG“ а.д. Градишка 236 запослених.

Граф 1 - Структура правних лица према дјелатности (правна лица која су предала завршне рачуне за 2020. годину)

Извор података: Информација о стању у привреди у граду Градишка за 2020. годину, према подацима из АПИФ-а

На подручју града Градишка, по величини у 2020. години, послују четири велика привредна друштва, или 0,80% (са преко 250 запослених), 20 средњих или 3,98% (50 - 249 запослених), 479 малих или 95,23% са мање од 50 запослених.

Водеће гране у привреди су прерађивачка индустрија са 46% у укупном броју запослених лица, трговина на велико и мало са 16% у укупном броју запослених лица. Три главне области привређивања – прерађивачка индустрија трговина и грађевинарство учествују са 66% у укупном броју запослених лица.

Према Уредби о класификацији дјелатности Републике Српске постоји укупно 21 подручје дјелатности. Привредна друштва са сједиштем у Градишци, која су предала завршни рачун АПИФ-у за 2020. годину, пословала су у укупно 18 подручја дјелатности (Табела а.1.0). Поред 503 активна привредна друштва са сједиштем у Градишци, на подручју Градишке активно је и око 500 издвојених јединица пословних субјеката са подручја Градишке и других локалних заједница.

Табела а.1.0: Структура привредних друштава са сједиштем у Градишци према подручју дјелатности

Бр.	Подручје дјелатности	2019.	2020.	% за 2020.
1	А - Пољопривреда, шумарство и риболов	42	43	8,5%
2	Б - Вађење руда и камена	2	2	0,4%
3	В - Прерађивачка индустрија	104	98	20,0%
4	Г - Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација	4	4	0,8%
5	Д - Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	4	4	0,8%
6	Ђ - Грађевинарство	29	25	6,2%
7	Е - Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала	161	158	31,2%
8	Ж - Саобраћај и складиштење	59	59	12,1%
9	З- Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и гоститељство	5	6	0,6%
10	И - Информације и комуникације	10	11	1,8%
11	Ј - Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	1	1	0,2%
12	К - Пословање некретнинама	4	4	0,8%
13	Л - Стручне, научне и техничке дјелатности	37	40	7,3%
14	Љ - Административне и помоћне услужне дјелатности	7	5	1,4%
15	М - образовање	5	5	1,2%
16	Н - Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада	25	28	4,8%
17	Њ - Умјетност, забава и рекреација	3	3	0,6%
18	О - Остале услужне дјелатности	6	7	1,2%
Укупно		508	503	100,00%

Предузетници

На основу података из регистра предузетника града Градишка, на дан 31.12.2020. године активно је 1.039 предузетника са сједиштем у Градишци (Табела а.1.1), од чега је 401 жена, или процентуално 38,52%. Поред активних предузетника, на подручју Градишке, активно је 166 издвојених пословних јединица предузетника са сједиштем у Градишци и другим јединицама локалних самоуправа.

Табела а.1.1: Структура предузетника са сједиштем у Градишци према подручју дјелатности

Бр.	Подручје дјелатности	На дан 31.12.2019.	На дан 31.12.2020.	% за 2020.
1	А - Пољопривреда, шумарство и риболов	15	16	1,54%
2	Б - Прерађивачка индустрија	134	132	12,70%
3	В - Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине	2	3	0,29%
4	Г – Грађевинарство	43	49	4,72%
5	Д - Трговина на велико и на мало; поправка моторних возила и мотоцикала	369	347	33,40%
6	Ђ - Саобраћај и складиштење	45	47	4,52%
7	Е - Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство	219	209	20,12%
8	Ж - Информације и комуникације	10	14	1,35%
9	З - Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања	9	12	1,15%
10	И - Пословање некретнинама	2	2	0,19%
11	Ј - Стручне, научне и техничке дјелатности	43	49	4,72%
12	К - Административне и помоћне услужне дјелатности	16	16	1,54%
13	Л – образовање	11	11	1,06%
14	Љ - Умјетност, забава и рекреација	6	6	0,58%
15	М - Остале услужне дјелатности	119	126	12,13%
Укупно:		1.043	1.039	100,0%

Оператери који преузимају и збрињавају отпад у Градишци

Предузећа која се баве прикупљањем секундарних сировина, других токова отпада и опасног отпада из индустријских објеката и других привредних субјеката и физичких лица, дати су у сљедећој табели:

Табела а.1.2: Врсте отпада и оператери који збрињавају отпад са подручја града Градишка

Врста отпада	Оператери који преузимају и збрињавају отпад у Градишци
Амбалажни отпад	КП „ГРАДСКА ЧИСТОЋА“ а.д. „ГРАНД ПРОМЕТ“ д.о.о. Бања Лука „МИЛКУС“ д.о.о. Пале „MP Gama“ д.о.о. Дервента
Електронски и електронички	„GREEN TANK“ д.о.о. Градишка
Отпадна уља	„ECO TRADE“ д.о.о. Градишка „GREEN TANK“ д.о.о. Градишка
Отпадна јестива уља и масти из угоститељских објеката	„MULALIĆ“ д.о.о. Градишка
Батерије и акумулатори	„GREEN TANK“ д.о.о. Градишка „CIAK“ д.о.о. Груде
Отпад животињског поријекла	КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка
Отпад из здравствених установа (медицински и пато-анатомски отпад)	„ECO GROUP“ д.о.о. Бања Лука „RECIKLON“ д.о.о. Сарајево
Отпадна возила Отпадни метали	„ЛИВНИЦА ТЕШИЋ“ д.о.о. Градишка „Еко метали“ с.п. Дубраве, Градишка „СЕКУНДАРАЦ“ д.о.о. Градишка „МИЛКУС“ д.о.о. Пале „MP Gama“ д.о.о. Дервента „СИРОВИНА-ЕКО“ д.о.о. Маглај „Н.И.Т“ д.о.о. Бања Лука
Отпадне гуме	„FABRIKA CEMENTA LUKAVAC“ d.d. Лукавац
Фармацеутски отпад	„RECIKLON RS“ д.о.о. Љубиње
Пато-анатомски отпад	Српска православна црквена општина Градишка
Кабаста отпад	КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка
Муљ из септичких јама и уређаја за прочишћавање	„ECO TRADE“ д.о.о. Градишка „GREEN TANK“ д.о.о. Градишка

Врста отпада	Оператери који преузимају и збрињавају отпад у Градишци
Чишћење сепаратори масти и уља	„ВОДОВОД“ а.д. Градишка
Отпад са зелених површина	КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка
Грађевински отпад	КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка (неопасни грађевински отпад)

Подаци о врсти и количинама отпада привредних субјеката

Подаци о врсти и количинама отпада привредних субјеката, дати су у сљедећим табелама, које је доставила надлежна еколошка инспекција града Градишка:

Табела а.1.3: Количина прикупљеног отпада свих категорија, предузеће „GREEN TANK“ д.о.о. Градишка

Предузеће	Година	Количина отпада (kg)
„GREEN TANK“ д.о.о. Градишка	2017.	14 728
	2018.	6 178
	2019.	17 070

Табела а.1.4: Количина отпада који је преузела „AIDA – COMMERCE“ д.о.о., Сарајево

Предузеће	Прерађена емулзија (kg)
„AIDA – COMMERCE“ д.о.о.	15 000

Количине отпада које је доставио „ECO TRADE“ д.о.о. Градишка, од индустријских произвођача „РАПИЋ“ д.о.о. Градишка и „GOLIĆ TRADE“ д.о.о. Градишка, приказане су у сљедећим табелама:

Табела а.1.5: Количина отпада преузетог на локацији „РАПИЋ“ д.о.о. Градишка

„Рапић“ д.о.о. Градишка			
Врста отпада	Количина отпада (t)		
	2019. год.	2020. год.	од 01.01.2021. до 30.09. 2021.
02 01 03 – отпад од биљног ткива	35	36	30

Табела а.1.6: Количина отпада преузетог на локацији „GOLIĆ TRADE“ д.о.о.

„GOLIĆ TRADE“ д.о.о. Градишка			
Врста отпада	Количина отпада (t)		
	2019. год.	2020. год.	од 01.01.2021. до 30.09. 2021.
02 01 03 – отпад од биљног ткива	27	28	24

Отпад из сепаратора масти и уља

Количине отпада из сепаратора масти и уља, које је преузео „ECO TRADE“ д.о.о. Градишка, од индустријских произвођача и станица за снабдијевање горивом моторних возила („ОК.МТ.“ д.о.о, Секундарц д.о.о., „Јерић Компани“ д.о.о, „Тапетарија Матић“ д.о.о., „КГХ Пројектовање“ д.о.о. , „Bakić Reissen“ д.о.о., „Уликс“ д.о.о., „Ливница Тешић“ д.о.о., „Lattonedil“ д.о.о., „Seiso“ д.о.о, „Папић“ д.о.о., „Еко Метали“ д.о.о.), приказани су у сљедећој табели:

Табела а.1.7: Количина отпада из сепаратора масти и уља, које је преузео „ECO TRADE“ д.о.о.Градишка

„ECO TRADE“ д.о.о. Градишка			
Врста отпада	Количина отпада (m ³)		
	2019. год.	2020. год.	од 01.01.2021. до 30.09. 2021.
13 05 - садржај сепаратора масти и уља	28,5	30	18

„МЕТАЛ“ а.д. Градишка, доставио је податке о количини прикупљеног комуналног отпада за период 2020. год.:

Табела а.1.8: Количина прикупљеног комуналног отпада који је прикупљен у предузећу „МЕТАЛ“ а.д. (период 2020. год.):

Година	Комунални отпад количина (m ³)	Комунални отпад преузео Количина (t)
2020	155	КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка

Медицински отпад

Од медицинских установа преузети су подаци за ЈЗУ “Дом здравља” Градишка и ЈЗУ „Болница“ Градишка.

У сљедећој табели дат је приказ отпада за збрињавање у ЈЗУ “Дом здравља” Градишка који је дефинисан јавном набавком.

Табела а.1.9: Отпад за збрињавање, податак преузет из јавних набавки, у ЈЗУ “Дом здравља” Градишка

Ред. број	Врста отпада	Јединица мјере	Количина
1.	Хемијски отпад	kg	400
2.	Фармацеутски отпад	kg	10
3.	Инфективни отпад	kg	2 500
4.	Оштри предмети	kg	200

Медицински отпад преузима овлаштено предузеће.

У сљедећој табели преузет је податак из јавних набавки за збрињавање опасног отпада март 2021. год., из ЈЗУ „Болница“ Градишка.

Табела а.1.10: Податак из јавних набавки за збрињавање опасног отпада март 2021. год., из ЈЗУ „Болница“ Градишка

Ред. број	Врста отпада	Јединица мјере	Количина
1.	Збрињавање инфективног и потенцијално инфективног медицинског отпада	kg	12 000
2.	Збрињавање фармацеутског отпада	kg	100
3.	Збрињавања хемијског отпада	kg	100

Медицински отпад преузима овлаштено предузеће.

Отпадне гуме

У сљедећој табели дат је приказ отпадних гума које је доставио „Energy“ д.о.о. Градишка, који у свом допису наводи да годишња количина отпадних гума путничких возила креће се 1000-1500 ком, и преузима их “Fabrika cementa Lukavac” д.д. Лукавац.

Ако узмемо просјечну вриједност 1250 ком, и да просјечна маса отпадне гуме цца 4 kg, у сљедећој табели дат је приказ отпадних гума.

Табела а.1.11: количине отпадних гума које је доставио „Energy“ д.о.о.

Ред. број	Врста отпада	Јединица мјере	Количина
1.	Отпадне гумe	kg	5000

Отпадне гумe преузима овлаштено предузеће Фабрика цемента Лукавац д.д..

Отпад анималног поријекла

У сљедећој табели дати су прикази количина отпада анималног поријекла који је доставило Комунално предузеће „Градска чистоћа“ а.д. Градишка.

Табела а.1.12: Количина нуспроизвода анималног поријекла КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка (за период април – децембар 2019. год.)

Количина нуспроизвода животињског поријекла 2019. год.			
Датум		Количина (t)	
Април	09.04.2019.	3,00	3,00
Мај	25.05.2019.	4,10	7,70
	30.05.2019.	3,60	
Јун	06.06.2019.	5,48	17,90
	13.06.2019.	4,28	
	20.06.2019.	4,62	
	27.06.2019.	3,52	
Јул	03.07.2019.	2,96	15,32
	10.07.2019.	3,58	
	17.07.2019.	3,06	
	24.07.2019.	2,80	
	31.07.2019.	2,92	
Август	07.08.2019.	3,84	13,02
	14.08.2019.	3,26	
	21.08.2019.	3,12	
	28.08.2019.	2,80	
Септембар	04.09.2019.	2,24	11,62
	11.09.2019.	3,06	
	18.09.2019.	3,00	
	25.09.2019.	3,32	
Октобар	03.10.2019.	3,00	13,74
	09.10.2019.	1,26	
	16.10.2019.	3,72	
	23.10.2019.	4,16	
	30.10.2019.	1,60	
Новембар	06.11.2019.	3,80	14,30
	13.11.2019.	2,88	
	20.11.2019.	4,30	
	27.11.2019.	3,32	
Децембар	04.12.2019.	3,68	14,30

	11.12.2019.	4,56	
	18.12.2019.	2,26	
	25.12.2019.	3,80	
Укупно			110,90

Табела а.1.13: Количина нуспроизвода анималног поријекла КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка (за период јануар – фебруар 2020 год.)

Количина нуспроизвода животињског поријекла 2020. год.			
Датум		Количина (t)	
Јануар	08.01.2020.	3,52	3,52
Фебруар	12.02.2020.	2,90	5,28
	19.02.2020.	2,38	
Укупно			8,80

Нуспроизводе анималног поријекла Комунално предузеће „Градска чистоћа“ а.д. Градишка одвози на регионалну депонију „ДЕП-ОТ“ д.о.о. Бања Лука.

Отпад из ветеринарских станица

Ветеринарске станице које су доставиле количине отпада су „Ветеринарска Станица Сладојевић“ Нова Топола и "ТРГОВЕТ" д.о.о. Градишка.

Табела а.1.14: Количине отпада „Ветеринарска Станица Сладојевић“, Нова Топола

Врста отпада	Количина отпада (kg)	
	Мјесец	Година
Отпадна животињска ткива	8	96
Оштри предмети	6	72

Табела а.1.15: Количине отпада ТРГОВЕТ" д.о.о. Градишка (за период 2020. год.)

Врста отпада	Количина отпада (kg)	
	Мјесец	Година
Отпад из ветеринарске дјелатности	30	360

Отпад из ресторана

Количине отпада које ресторани достављају у КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка, за потребе привременог азила за псе, приказане су у сљедећој табели.

Табела а.1.16: Количине отпада из ресторана (за период 2017- 2021. год.)

Год.	Јединица мјере	Ђердан	Пекара Симановић	Tropic малопродаја	Concept bar & Garden
2017.	kg	2760	5480		
2018.	kg	2259			
2019.	kg	2356		984	
2020.	kg	980		520	
Јан-септ 2021.	kg	660			500

Врсте и количине отпада достављене од Фонда за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске

Подаци из годишњих извјештаја о отпаду с приказом количина по категоријама, за правна лица са подручја града Градишка, које је доставио Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске, Административној служби града Градишка, о произвођачима и количинама отпада за период 2019-2020. год, приказани су у сљедећој табели:

Табела а.1.17: Подаци које је доставио Фонд за заштиту животне средине о произвођачима и количинама отпада за период 2019-2020 год.

Произведен отпад 2019.	Индексни број отпада из Каталога отпада	Назив отпада	Карактер отпада	Количина произведеног отпада у извјештајној години (t)	Крајње збрињавање
ПМП ЈЕЛШИНГРАД ФМГ А.Д.	120102	прашина и честице ферометала	неопасан	1325	Предаја овлашћеном лицу
	120109	машинске емулзије и раствори које не садрже халогене	опасан	3,8	Предаја овлашћеном лицу

	080111	отпадна боја и лак који садрже органске раствараче или друге опасне супстанце	опасан	12	Предаја овлаштеном лицу
	140602	остали халогеновани растварачи и смјесе растварача	опасан	3,2	Предаја овлаштеном лицу
	120102	прашина и честице ферометала	неопасан	131	Предаја овлаштеном лицу
Произведен отпад 2020.	Индекс и број отпада из Каталога отпада	Назив отпада	Карактер отпада	Количина произведеног отпада у извјештајној години (t)	Крајње збрињавање
ПМП ЈЕЛШИНГРАД ФМГ А.Д.	080111	отпадна боја и лак који садрже органске раствараче или друге опасне супстанце	опасан	5,3	Предаја овлаштеном лицу
	120109	машинске емулзије и раствори које не садрже халогене	опасан	6,9	Предаја овлаштеном лицу
	140602	остали халогеновани растварачи и смјесе растварача	опасан	1,9	Предаја овлаштеном лицу
	120102	прашина и честице ферометала	неопасан	1102	Предаја овлаштеном лицу

	10	пепео	неопасан	190	Предаја овлаштеном лицу
Секундарац д.о.о.	191202	метали који садрже гвожђе	неопасан	2332	
	191203	обојени метали	неопасан	145	

Увоз отпада, врста и количине отпада

Подаци из годишњих извјештаја о отпаду с приказом количина по категоријама, за правна лица са подручја града Градишка, Административној служби града Градишка, о увозницима отпада као и количинама отпада за период 2019-2020 год., приказани су у сљедећој табели:

Табела а.1.18: Подаци које је доставио Фонд за заштиту животне средине о увозницима отпада као и количинама отпада за период 2019-2020 год.

Увоз отпада 2019	Индексни број отпада из Каталога отпада	Назив отпада	Карактер отпада	Количина произведеног отпада у извјештајној години (t)	Увоз Земља поријекла
Секундарац д.о.о.	191202	метали који садрже гвожђе	неопасан	104,8	Словенија
Увоз отпада 2020.	Индексни број отпада из Каталога отпада	Назив отпада	Карактер отпада	Количина произведеног отпада у извјештајној години (t)	Увоз Земља поријекла
Секундарац д.о.о.	191202	метали који садрже гвожђе	неопасан	136,98	Словенија

Извоз отпада

У сљедећој табели приказани су подаци о врсти и количини отпада који се извози, које је доставила „ЛИВНИЦА ТЕШИЋ“ д.о.о. за период 2020. године.

Табела а.1.19: Подаци које је доставила „ЛИВНИЦА ТЕШИЋ“ д.о.о. (2020. год.)

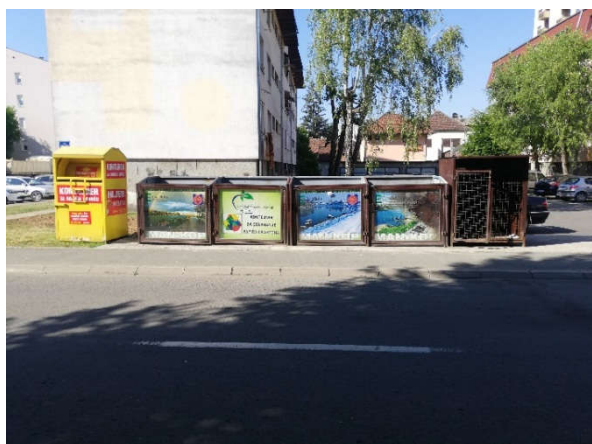
„ЛИВНИЦА ТЕШИЋ“ д.о.о. (период 2020 год.)		
Врста отпада	Количина отпада (t)	Земља извоза
Метали	1000	Словенија

6) ОЧЕКИВАНЕ ВРСТЕ, КОЛИЧИНЕ И ПОРИЈЕКЛО ОТПАДА КОЈИ ЋЕ БИТИ ИСКОРИШЋЕН ИЛИ ОДЛОЖЕН У ОКВИРУ ТЕРИТОРИЈЕ ОБУХВАЋЕНЕ ПЛАНОМ

На територији града Градишка не врши се одлагање отпада. Комунални отпад одвози се од стране овлаштених предузећа на регионалну депонију „ДЕП-ОТ“ д.о.о. Остали отпад који прикупљају овлаштена предузећа (табела а.1.2) одвози се на даљњи третман или извоз.

На подручју града Градишка учињени су први кораци ка успостављању система за одрживо управљање отпадом, с тим у вези поједине категорије отпада које се могу користити као секундарне сировине се одвојено прикупљају на мјесту настанка (примарна селекција). Издвајање секундарних сировина након сакупљања комуналног отпада (секундарна селекција) не врше комунална предузећа.

Примјер селективног прикупљања комуналног отпада у граду Градишка:

Слика б.1: Ул. Михајла Пупина

Слика б.2: Ул. Николе Тесле

О количинама прикупљених секундарних сировина податке је доставила КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка за период (2018., 2019., 2020. год.).

Табела б.1. Количина примарно прикупљених секундарних сировина у периоду 2018., 2019., 2020. године. Комунално предузеће „Градска чистоћа“ а.д. Градишка

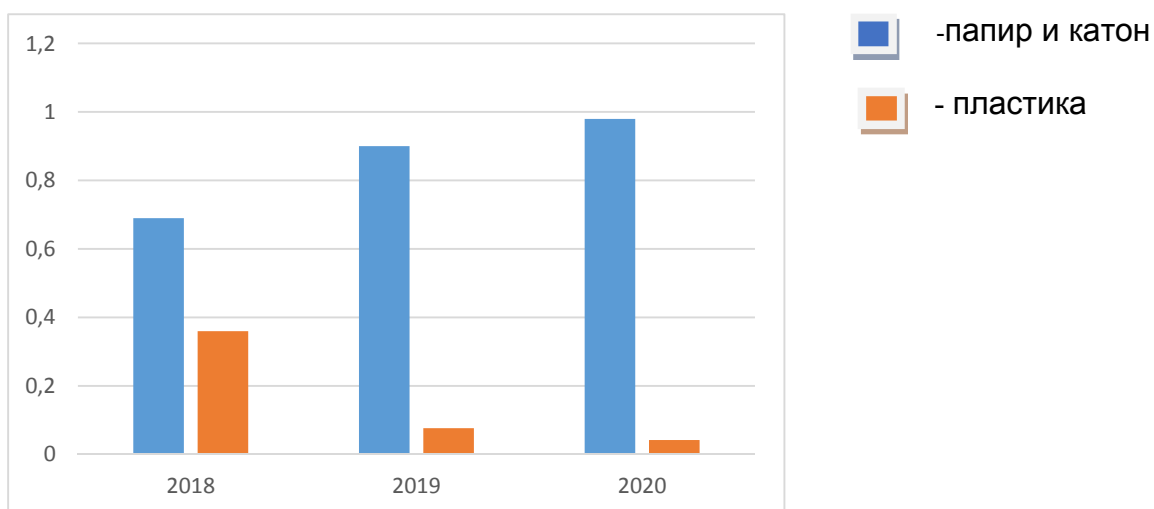
Година	Папир и картон (t)	Пластика (t)
2018.	79,14	4,15
2019.	108,45	9,33
2020.	110,54	4,81

На сљедећој слици дат је процентуални приказ, у односу на укупну количину отпада, примарно прикупљених секундарних сировина у периоду 2018., 2019. и 2020. године.

Табела б.2: Процент селективно издвојених секундарних сировина

Година	Папир и картон %	Пластика %	Укупно %
2018.	0,69	0,36	1,05
2019.	0,9	0,077	0,977
2020.	0,98	0,042	1,022

На следећој слици је дат графички приказ количина примарно прикупљених секундарних сировина у периоду 2018., 2019. и 2020. године за КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка:

Слика б3: Графички приказ количина примарно прикупљених секундарних сировина у периоду 2018, 2019, 2020. године

Подаци достављени од привредних субјеката

Подаци о количинама прикупљеног амбалажног и металног отпада добијени су од предузећа „НОВА ДИПО“ д.о.о. Горњи Подградци.

Табела б.3: Подаци о врсти и количини отпада „НОВА ДИПО“ д.о.о.

„НОВА ДИПО“ д.о.о.(период 2020. год.)		
Врста отпада	Количина отпада (kg)	Оператер – коме је предано
Папир и картон	180	„ГРАНД ПРОМЕТ“ д.о.о.
Метали	5 700	„Ливница Тешић“ д.о.о.

Подаци о количинама прикупљеног амбалажног и металног отпада добијени су од предузећа „ЛИВНИЦА ТЕШИЋ“ д.о.о.

Табела б.4: Подаци о врсти и количини отпада „ЛИВНИЦА ТЕШИЋ“ д.о.о.

„ЛИВНИЦА ТЕШИЋ“ д.о.о. (период 2020. год.)		
Врста отпада	Количина отпада (t)	Оператер – коме је предано
Бакар	3	"СИРОВИНА-ЕКО" д.о.о. Маглај
Алуминијум	10	„Секундарац“ д.о.о.
Акумулатори	20	„Сiак“ д.о.о. Груде

Подаци о количинама прикупљеног отпада добијени су од предузећа „РАПИЋ“ д.о.о.

Табела б.5: Подаци о врсти и количини отпада „РАПИЋ“ д.о.о.

„РАПИЋ“ д.о.о. (период 2020. год.)		
Врста отпада	Количина отпада	Оператер – коме је предано
Папир и картон	26 234 (t)	„Euro Beta“ д.о.о. „ЕКОПАК“ д.о.о.
Отпадна уља	6 (m ³)	„GREEN TANK“ д.о.о.

Подаци о количинама прикупљеног металног отпада добијени су од предузећа „Еко метали“ с.п. Жељко Масал; „МЕТАЛ“ а.д.; „ТИКТ MANUFAKTURA“ д.о.о., „Механизми Б“ д.о.о.

Табела б.6: Количина прикупљеног металног отпада, предузећа „Еко метали“ с.п. Жељко Масал

„Еко метали“ с.п. Жељко Масал	
Година	Метални отпад - Количина (t)
2016.	341,1
2017.	326,3
2018.	400,6
2019.	391,1
2020.	242,3

Табела б.7: Количина прикупљеног металног отпада (секундарна сировина), предузећа „МЕТАЛ“ а.д.:

„МЕТАЛ“ а.д. (период 2020. год.)		
Врста отпада	Количина (t)	Оператер – коме је предано
Метални отпад	427	„Милкус“ д.о.о. Пале „МП Гама“ д.о.о Дервента

Табела б.8: Количина насталог отпада, предузеће „ТИКТ MANUFAKTURA“ д.о.о. Градишка

„ТИКТ MANUFAKTURA“ д.о.о. Градишка			
	2019. год.	2020. год.	од 01.01.2021. до 28.06. 2021.
Врста отпада	Количина отпада (kg)		
Алуминијум	15 080	7 920	6 427,5
Челик (остали)	16 740	15 862	5 383

Табела б.9: Количина насталог отпад, предузеће „Механизми Б“ д.о.о. Градишка

„Механизми Б“ д.о.о. (период 2020 год.)		
Врста отпада	Количина (t)	Оператер – коме је предано
Папир и картон	31	„GRAND PROMET“ д.о.о

Очекиване количине отпада на подручју града

Према подацима преузетих из „Стратегија развоја општине Градишка за период 2019 – 2027.година“ (децембар 2018. год.); процијењена је количина отпада 0,74 кг/ст/дневно, што је испод просјека БиХ.

Према подацима преузетим из „Стратегије управљања отпадом РС“ дат је приказ очекиваних количина отпада на нивоу Републике Српске, гдје се очекује у 2029. години количина отпада од 1 кг/ст./дневно, са повећањем количине комуналног отпада од око 9,4% годишње.

Табела б.10. Стварање различитих врста отпада по становнику на дан у 2019. и 2029. години.

Врста	2019	2029
Просјечно стварање комуналног отпада (kg/стан./дневно)	0,74	1,00

Према резултатима Пописа становништва у Републици Српској 2013. године на подручју Градишке живи 49.196 становника - из овог слиједи теоретска количина отпада за 2022. год. и очекивана количина отпада 2026. године.

Природни прираштај становништва на подручју града Градишка је постао негативан још 1999. године и постепено су се погоршавао, да би 2016. године достигао просјечну годишњу стопу од -6,4‰, што је знатно лошије од просјека Републике Српске (око -4‰).

Табела б.11: Процјена будућих количина отпада за период 2022 – 2026 год., град Градишка, количина отпада изражена у тонама (Т)

Врста отпада	2022 год.	2024 год.	2026 год.
Комунални отпад	12100	12550	13100
Индустријски отпад	21361	24450	28750
Медицински отпад	20150	20850	21253
Амбалажни отпад	8350	8780	9100
Отпадне батерије и акумулатори	113	119	123
Отпадна возила	3135	3145	3172
Отпадне гуме	255	267	278
Отпадна уља и други зауљени отпад	211	213	215
Електрични и електронски отпад	410	418	421
Грађевински и инертни отпад	201	252	280
Отпад који садржи азбест	41	46	49
Отпад из производње титан-диоксида	0	0	0
Отпадне флуоресцентне цијеве које садрже живу	1,1	1,2	1,3
Муљ из уређаја за пречишћавање отпадних вода	520	524	527
Отпад животињског поријекла	150	160	170
РСВ отпад и други POPs отпад	0	0	0
Укупно (t/god):	66998,1	71775,2	77439,2

Према подацима преузетим из „Стратегије управљања отпадом Републике Српске од 2017. до 2026. године, дат је приказ очекиваних количина отпада на нивоу Републике Српске, гдје се очекује у 2029. год., са повећањем удјела секундарних сировина по становнику да ће износити око 14%, овај теоретски податак може се узети за ЈЛС.

У поглављу а.1.2, наведена су предузећа која се баве прикупљањем секундарних сировина, других токова отпада и опасног отпада из индустријских објеката и других привредних субјеката и физичких лица које је доставило Одјељење за инспекције, еколошке инспекције града Градишка.

Индексни бројеви категорије отпада дати су у сљедећој табели у складу са Правилником о категоријама, испитивању и класификацији отпада („Службени гласник Републике Српске“, бр. 19/15, 79/18).

Табела б.12: Индексни број и категорија отпада који се збрињава у ЈЛС

Индексни отпада	број	Категорија
13 01		отпадна хидраулична уља
13 02		отпадна моторна уља, уља за мјењаче и подмазивање
13 05		садржај сепаратора уље/вода
15 01 01		папирна и картонска амбалажа
15 01 02		пластична амбалажа
15 01 03		дрвена амбалажа
15 01 04		метална амбалажа
15 01 05		композитна амбалажа
15 01 06		мијешана амбалажа
15 01 07		стаклена амбалажа
15 01 09		текстилна амбалажа
16 01		отпадна возила из различитих видова транспорта
16 01 18		обојени метал
16 06		батерије и акумулатори
16 01 03		отпадне гуме
17 04 01		бакар, бронза, месинг
17 04 02		алуминијум
17 04 05		гвожђе и челик
18 01		отпади из породилишта, дијагностике, третмана или превенције болести људи
18 02		отпади од истраживања, дијагностике, третмана или превенције болести животиња
19 08 09		смјесе масти и уља из сепарације уље/вода које садрже само јестива уља и масноће
19 10 01		отпад од гвожђа и челика
19 12 03		обојени метали
20 01 35*		одбачена електрична и електронска опрема

20 01 31*	цитотоксични и цитостатични лијекови
20 02 01	биодеградабилни отпад
20 03 04	муљеве из септичких јама
20 03 07	кабасте отпад

Количине отпада зависе од тржишта.

Наведени отпад се преузима, привремено складишти и предаје даље на третман другим овлаштеним предузећима.

в) ОЧЕКИВАНЕ ВРСТЕ, КОЛИЧИНЕ И ПОРИЈЕКЛО ОТПАДА КОЈИ ЋЕ СЕ ПРИХВАТИТИ ИЗ ДРУГИХ ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Планом није предвиђен прихват отпада из других јединица локалне самоуправе.

На територији града Градишка не очекује се отпад из других јединица локалне самоуправе који ће се одлагати на територији с обзиром да у оквиру исте нема надлежне депоније нити тренутно постоје центри за раздвајање или рециклажу отпада.

У поглављу а.1. табела а.1.2., наведена су предузећа која се баве прикупљањем секундарних сировина, других токова отпада и опасног отпада из индустријских објеката и других привредних субјеката и физичких лица које је доставило Одјељење за инспекције, еколошке инспекције града Градишка.

Комерцијални отпад, индустријски отпад, отпад који припада посебним токовима, као и секундарне сировине, који власници предају овлашћеним оператерима, у складу са условима на тржишту и гдје постоји могућност да се локације оператера који се баве даљим третирањем налазе изван територије јединице локалне самоуправе.

Према Стратегији управљања отпадом Републике Српске за подручје града Градишке предвиђена су два рециклажна дворишта, у којима би се вршила селекција отпада и привремено складиштење отпада до коначног транспорта на друго мјесто ради складиштења, третмана или одлагања.

У складу с тим на простору града потребно је израдити потребну студијску и пројектну документацију локације за рециклажно двориште.

У смислу реализације ове активности могу се очекивати нове количине отпада са подручја других јединица локалне самоуправе.

Овим планом предвиђено је:

- израдити потребну студијску и пројектну документацију за изградњу рециклажних дворишта,
- израдити потребну студијску и пројектну документацију локације за компостану за третман биоразградивог комуналног отпада,
- израдити потребну студијску и пројектну документацију за избор локације за сакупљање кабастог отпада,

- изградити потребну студијску и пројектну документацију за рад постројења за складиштење, третман или одлагање свих врста отпада на свом подручју,
- изградити студијску и пројектну документацију за набавку мобилних постројења (транспортна возила) за сакупљање опасног отпада.

г) ОЧЕКИВАНЕ ВРСТЕ, КОЛИЧИНЕ И ПОРИЈЕКЛО ОТПАДА КОЈИ ЋЕ СЕ ОТПРЕМИТИ У ДРУГЕ ЈЕДИНИЦЕ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Комунална предузећа, прикупљени мјешани комунални отпад, одвозе у другу јединицу локалне самоуправе, на регионалну депонију ЈП "ДЕП-ОТ" д.о.о. Бања Лука.

С обзиром да се тренутно не ради издвајање рециклабилних компоненти из комуналног отпада врсте отпада које се могу наћи у мијешаном комуналном отпаду се могу класификовати у сљедеће категорије:

Табела г.1: Врсте отпада који ће се отпремити у друге ЈЛС

Отпад из групе 20 Општински отпади (кућни отпад и слични комерцијални и индустријски отпади), укључујући одвојено сакупљене фракције	
20 01 01	папир и картон
20 01 02	стакло
20 01 08	биоразградиви кухињски и отпад из ресторана
20 01 10	одјећа
20 01 11	текстил
20 01 25	јестива уља и масти
20 01 28	боја, мастила, љепила и смоле другачији од оних наведених у 20 01 27
20 01 30	детерџенти другачији од оних наведених у 20 01 29
20 01 32	лијекови другачији од оних наведених у 20 01 31
20 01 36	одбачена електрична и електронска опрема другачија од оне наведене у 20 01 21, 20 01 23 и 20 01 35
20 01 38	дрво другачије наведено од оног наведеног у 20 01 37
20 01 39	пластика
20 01 40	метали
20 01 41	отпади од чишћења димњака
20 01 99	остале фракције које нису другачије спецификоване
20 02 01	биоразградиви отпад
20 02 02	земља и камен
20 02 03	остали небiorазградиви отпад
20 03 01	мијешани општински отпад
20 03 02	отпад са пијаца
20 03 03	остаци од чишћења улица
20 03 04	муљевии из септичких јама
20 03 06	отпад из чишћења канализација
20 03 07	кабастии отпад

20 03 99	општински отпади који нису другачије спецификовани
Отпад из групе 03 Отпад од прераде дрвета и производње папира, картона, пулпе, панела и намјештаја	
03 01 01	отпад кора и плута
03 01 05	пиљевине, иверје, струготине, дрво, медијапан и фурнир који садрже опасне супстанце другачије од оних наведених у 03 01 04
03 01 99	отпади који нису другачије спецификовани
Отпад из групе 15 Отпад од амбалаже, апсорбенти, крпе за брисање, материјали за филтрирање и заштитна одјећа, ако није другачије спецификовано	
15 01 01	папирна и картонска амбалажа
15 01 02	пластична амбалажа
15 01 03	дрвена амбалажа
15 01 04	метална амбалажа
15 01 05	комполитна амбалажа
15 01 06	мијешана амбалажа
15 01 07	стаклена амбалажа
15 01 08	текстилна амбалажа
Отпад из групе 17 Грађевински отпад и отпад од рушења (укључујући ископану земљу са контаминираних локација)	
17 01 01	бетон
17 01 02	цигле
17 01 03	плочице и керамика
17 02 01	дрво
17 02 02	стакло
17 02 03	пластика

У претходним поглављима обрађене су количине комуналног отпада које се очекују за период 2022 – 2026 год. (табела б.11).

Овим планом предвиђено је изградити потребну студијску и пројектну документацију за изградњу зелених острва, за селективно прикупљање комуналног отпада.

Селективно прикупљени отпад као и отпад издвојен на трансфер станици, отпади прикупљени од стране овлаштених предузећа, рециклажних дворишта, кабасти отпад, опасни отпад и др.

Прикупљени отпад биће транспортован у друге ЈЛС на локацију овлаштених оператера за третман отпада, извоз или одвезен на регионалну депонију или извоз отпада, у зависности од врсте отпада.

У случају да у другим ЈЛС почну са радом рециклажна дворишта, компостана, центри за сакупљање кабастог отпада, постројења за складиштење, третман или одлагање свих врста отпада на свом подручју, или републички центар за прикупљање опасног отпада и сл., планира се успостављање сарадње са другим ЈЛС.

д) ЦИЉЕВИ КОЈИ ТРЕБА ДА СЕ ОСТВАРЕ У ПОГЛЕДУ ПОНОВНЕ УПОТРЕБЕ И РЕЦИКЛАЖЕ ОТПАДА У ОБЛАСТИ КОЈА ЈЕ ОБУХВАЋЕНА ПЛАНОМ

Услугом прикупљања мијешаног комуналног отпада КП "ГРАДСКА ЧИСТОЋА" а.д. Градишка, обухваћено је 87% територије града Градишка, док је покривеност прикупљања отпада из мјесних заједница 70-95%, обухваћено је 49 мјесних заједница у којима услугу прикупљања отпада користи 15.791 домаћинстава и 1.091 правних лица (стање на дан 31.12.2020. године). Мјесне заједнице које још увијек нису обухваћене услугом прикупљања отпадом су: Турјак, Јазовац, Мичије, Грбавци, Церовљани, Цимироти и Кијевци.

Покривеност контејнерима за раздвојено прикупљање отпада је изузетно мала и обухвата само уже градско подручје (60%), док у руралним подручјима нису постављена зелена острва. За покривање цијеле територије Града (урбани и рурални дио), према процјенама потребно је поставити најмање 600 контејнера за селективно прикупљање отпада.

Као што је већ речено процјењена количина отпада за град Градишку је 0,74 кг/ст/дневно, у складу са Стратегијом управљања отпадом РС од 2017 - 2026., очекује се количина отпада од 1 кг/ст/дневно до 2029. год.

У табели а.1.2. наведене су врсте отпада и оператери који збрињавају отпад на подручја града Градишка. Прикупљени отпад испоручују другим предузећима на даљни третман.

Циљеви које треба остварити у погледу поновне употребе и рециклаже отпада:

За унапређивање система сакупљања комуналног отпада планира се:

- Повећавати обухваћеност становништва услугом организованог сакупљања комуналног отпада од 85% до 2024.,(у складу са РПУО) односно од 91% до 2026; односно 100% у 2029, (у складу са РПУО) на основу израђених програма проширења обухваћености и повећања потребних капацитета (контејнери, канте...)
- Организовати систем одвојеног сакупљања компонената комуналног отпада у количини минимално 10% од укупне количине комуналног отпада у 2024.год. (25% од масе укупне количине амбалажног отпада), а 15 % у 2029.год. (37% од масе укупне количине амбалажног отпада) набавком канти (240 l) и контејнера (1,1 m³) за одвојено сакупљање отпада путем зелених острва, рециклажних дворишта, те канти или контејнера код корисника набавком канти (240 l) и контејнера (1,1 m³) за одвојено сакупљање отпада путем зелених острва, рециклажних дворишта, канти или контејнера код корисника.

На претоварној рампи (трансфер станица) на локацији КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка, врши се претовар комуналног отпада из мањих возила у већа, затим се отпад транспортује на регионалну депонију ДЕП - ОТ д.о.о.

Планира се реконструкција претоварне рампе (трансфер станице) на локацији КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка, у складу са ЕУ стандардима до 2023. год.

Рециклажа отпада

Планира се успостављање система одвојеног сакупљања отпада оснивањем:

- зелених острва,
- рециклажних дворишта,
- мобилних постројења за сакупљање опасног отпада,
- компостана,
- постројења за складиштење, третман или одлагање свих врста отпада.

Селектовани отпад предаје се овлаштеним предузећима на даљни третман.

Приоритет селектованог сакупљања је дат најзаступљенијим врстама отпада који настаје у домаћинствима (укључујући и неке врсте које су у широкој употреби, а имају карактеристике опасног отпада):

- папир и картон,
- пластика и ПЕТ,
- стакло,
- метал,
- текстил (кабасти душеци и сл.),
- дрво (обрађено),
- кабасти отпад из домаћинства,
- електрични и електронски отпад (бијела техника, кућни апарати, рачунари, мобилни телефони и сл),
- отпадне гуме,
- грађевински отпад из домаћинства,
- биоразградиви отпад,
- искоришћени акумулатори и батерије,
- флуоресцентне цијеве,
- отпадна уља,
- амбалажа од боја и лакова и
- амбалажа од кућне хемије.

Биоразградиви отпад

Тренутно се не врши раздвајање биоразградивог отпада у ЈЛС, који заједно са осталим комуналним отпадом завршава на регионалној депонији ДЕП - ОТ д.о.о.

Као што смо видјели, може се узети да у просјеку око 31% комуналног отпада чини органски отпад, који потиче из кухиња и башта.

Планира се успостављање система селективног сакупљања отпада, и израда студијске документације за изградњу компостане, као и подстицај компостирања у домаћинствима, кроз набавку компостера и информисање грађана.

За третмана биоразградивог отпада планира се:

- Изградња постројења за компостирање (компостана);
- Кућно компостирање.

Кућним компостирањем се постиже одвајање биоразградивог отпада од осталог комуналног отпада, те бесплатно добијање органског гнојива, чиме се постижу уштеде приликом куповине вјештачког гнојива. Компостирањем се може смањити количина отпада који се одлаже за скоро 30%, а доприноси смањењу биоемисија стаклених гасова који настају на депонијама као и приликом транспорта.

Компостирати може свако, зато се планира потакнути грађане на кућно компостирање, а то је могуће кроз информативно - едукативне радионице, медије, као и кроз субвенционисање кућних компостера.

ђ) ПРОГРАМ САКУПЉАЊА ОТПАДА ИЗ ДОМАЋИНСТВА

Комунално предузеће „Градска чистоћа“ а.д. Градишка обавља дјелатности које су од посебног друштвеног интереса, а које се односе на прикупљање и одвоз отпада са подручја града, одржавање, уређивање и опремање јавних зелених и рекреационих површина, саобраћајница и управљање јавним паркиралиштима.

ECO TRADE д.о.о. Градишка, прикупља отпад од правних субјеката у складу са уговором.

Градска чистоћа“ а.д. Градишка, посједује за прикупљање отпада 4 ауто-смећара (прикупљање отпада из контејнера запремине 1.1 m³, канти и пластичних врећа), 2 ауто-подизача (прикупљање отпада из контејнера запремине 5 m³), 1 камион са грајфером (прикупљање отпада из контејнера запремине 5 m³, кабастог и отпада из вртова и паркова) и за одвоз отпада на депонију 1 камион тегљач са полуприколицом.

За одлагање отпада на подручју Града лоцирано је 366 контејнера запремине 1.1 m³, 67 контејнера запремине 0,8 m³ и 86 контејнера запремине 0,4 m³. У мјестима гдје нису постављени контејнери корисници услуга отпад одлажу у канте или пластичне вреће.

Динамика прикупљања отпада за правна лица је регулисана Уговором о вршењу услуге прикупљања и одвоза отпада.

За правна лица поред контејнера запремине 1.1 m³, обезбјеђено је и 28 контејнера запремине 5 m³.

Прикупљање и одвоз отпада у ужем градском подручју врши се свакодневно, а остала обухваћена подручја – насеља, мјесне заједнице са утврђеном седмичном динамиком.

Понедељак: Жеравица, Нова Топола, Крушкик, Трошељи, Ламинци, Козинци, Ново Село, град.

Уторак: Брестовчина, Липовача, Обрадовац, Нова Топола, Стара Топола, Петрово Село, Вакуф, Горњи Карајзовици, Доњи Карајзовци, Кочићево, Сеферовци, Бок Јанковац, град.

Сриједа: Брестовчина, Крушкик, Чатрња, Буковац, Церовљани, град.

Четвртак: Ровине, Нова Топола, Душаново, Берек, Машићи, Вилуси, Романовци, Сеферовци, Горњи Подградци, Доњи Подградци, Јабланица, Милошево Брдо, Совјак, град

Петак: Лисковац, Дубраве, Рогољи, Чикуле, Перино Поље, Ламинци Брезици, Елезагићи, Берек, Ровине, град.

Субота: Врбашка, Бистрица, Гашница, Орахова, Требовљани, Лужани, Драгељи, град.

Недеља: Град.

У слjedeћој табели је дат приказ одвоза отпада по мјесним заједницама са динамиком и покривеношћу одвоза:

Табела 1.1: Одвоз отпада по мјесним заједницама са динамиком и покривеношћу одвоза

Мјесна заједница	Динамика одвоза (нпр. Сваки дан, 1х седмично, итд.)	Покривеност услугама одвоза (%)
1. Центар	7х седмично	100
2. Текија	5х седмично	100
3. Брестовчина	2х седмично	100
4. Сењак	5х седмично	100
5. Ровине	1х седмично	100
6. Рогољи	1х седмично	100
7. Стара Топола	1х седмично	100
8. Нова Топола	1х седмично	100
9. Елезагићи	1х седмично	100

Мјесна заједница	Динамика одвоза (нпр. Сваки дан, 1х седмично, итд.)	Покривеност услугама одвоза (%)
10. Берек	1х седмично	80
11. Вилуси	1х седмично	100
12. Романовци	1х седмично	80
13. Миљевићи	-	-
14. Јурковица	-	-
15. Горња Јурковица	-	-
16. Кочићево	1х седмично	80
17. Трошељи	1х седмично	80
18. Горњи Карајзовци	1х седмично	60
19. Доњи Карајзовци	1х седмично	60
20. Петров Село	1х седмично	70
21. Сеферовци	1х седмично	70
22. Вакуф	1х седмично	50
23. Ламинци	1х седмично	100
24. Ламинци Брезици	1х седмично	100
25. Долина	-	-
26. Ново Село	1х седмично	50
27. Мачковац	1х седмично	90
28. Козинци	1х седмично	100
29. Бок Јанковац	1х седмично	100
30. Јазовац	-	-
31. Машићи	1х седмично	90
32. Лисковац	1х седмично	100
33. Обрадовац	1х седмично	100
34. Крушкик	1х седмично	100
35. Чатрња	1х седмично	100
36. Врбашка	1х седмично	90
37. Бистрица	1х седмично	80
38. Гашница	1х седмично	70
39. Орахова	1х седмично	100
40. Горњи Подградци	1х седмично	95

Мјесна заједница	Динамика одвоза (нпр. Сваки дан, 1х седмично, итд.)	Покривеност услугама одвоза (%)
41. Доњи Подградци	1х седмично	95
42. Требовљани	1х седмично	80
43. Совјак	1х седмично	70
44. Јабланица	1х седмично	80
45. Милошево Брдо	1х седмично	70
46. Лужани	1х седмично	70
47. Драгељи	1х седмично	70
48. Цимироти	-	-
49. Кијевци	-	-
50. Грбавци	-	-
51. Турјак	-	-
52. Мичије	-	-
53. Жеравица	1х седмично	100
54. Церовљани	1х седмично	70
55. Дубраве	1х седмично	100
56. Крајишник	1х седмично	100

У сљедећој табели је дат приказ возног парка КП „ГРАДСКА ЧИСТОЋА“ А.Д. Градишка.

Табела њ.2: Возни парк КП „ГРАДСКА ЧИСТОЋА“ А.Д. Градишка

Рб	Марка возила	Намјена	Надоградња	Год. произ.	Запремина товарног простора	Снага мотора (kW)	Стање
1.	MAN	Специјално теретно возило подизач контејнера од 5 и 7 m ³	Платформа за контејнере са дизалицом	1985	13	96	Радно
2.	SCANIA	Специјално теретно возило – аутосмећар	GESINK - Холандија	2003	14,5	191	Радно
3.	MAN	Специјално теретно возило са грајфером	сандук	2005	8	228	Радно
4.	MAN	Специјално теретно возило	Платформа за	2006	5-7	206	Радно

		- подизач контејнера	контејнере са дизалицом				
5.	MAN	Специјално теретно возило - тегљач	Полуприкол ица запремине 72 m ³	2007	72	235	Радно
6.	MAN	Специјално теретно возило - аутосмеђар	STUMER - Аустрија	2007	16	294	Радно
7.	DAF	Специјално теретно возило - аутосмеђар	GESINK NORBA Холандија	2012	16	182	Радно
8.	VOLVO	Специјално теретно возило - аутосмеђар	KARBA - Турска	2018	16	225	Радно
9.	PEUGEOT	Специјално теретно возило - са утоварном рампом	сандук	2018	6	96	Радно

У сљедећој табели је дат приказ возног парка ECO TRADE д.о.о. Градишка:

Табела њ.3: возни парк ECO TRADE д.о.о. Градишка

Рб	Марка возила	Намјена	Надоградња	Година произво-дње
1.	SCANIA P114	Специјално теретно возило – подизач контејнера од 5,7 и 10 m ³	Платформа за контејнере	2000
2.	MERCEDES BENZ 1722K	Специјално теретно возило – подизач контејнера од 5,7 и 10 m ³	Платформа за контејнере	1992
3.	MAN H17	Специјално теретно возило - аутосмеђар	сандук	2003
4.	MAN 30S	Специјална аутоцистерна за проштопавање и усисавање	Аутоцистерна 10+3,5 m ³	2008
5.	MAN H90	Специјална аутоцистерна за проштопавање и усисавање	Аутоцистерна 10+2 m ³	2005
6.	MERCEDES BENZ 2629	Специјална аутоцистерна за усисавање	Аутоцистерна 12 m ³	1990
7.	MERCEDES BENZ 2629	Специјална аутоцистерна за усисавање	Аутоцистерна 10 m ³	1992
8.	MERCEDES BENZ 3333	Специјална аутоцистерна за проштопавање и усисавање	Аутоцистерна 11+2,3 m ³	1987

Зелена острва

Зелена острва су мјеста на којима грађани одлажу отпад у типске контејнере (папир, стакло, ПЕТ-амбалажа, метали).

Зелена острва на подручју града Градишка су постављена на сљедећим локацијама (подаци КП „ГРАДСКА ЧИСТОЋА“ А.Д. Градишка) :

- ул. Николе Тесле
- ул. Михајла Пупина
- ул. Видовданска (2 зелена острва)
- ул. Партизанска
- ул. Милана Тепића
- између улица Николе Тесле, Мис Ирби и Видовданске
- између улица Драгоје Лукића и Видовданске
- ОШ „Васа Чубриловић“
- ОШ „Данило Борковић“
- ОШ „Козарска дјеца“ у Крушкику
- ОШ „Петар Кочић“ у Новој Тополи.

Концепт управљања мијешаним комуналним отпадом из домаћинства заснива се на одлагању отпада у исти контејнер / канту без селекције отпада. Само у ужем градском подручју прикупљање отпада заснива се на систему примарне селекције отпада на локацијама гдје су основана “зелена острва” постављени контејнери:

- Плави контејнер – за папир и картон
- Зелени контејнер – за стакло
- Жути контејнер – за пластику
- Сиви контејнер – за метал.

Покривеност контејнерима за раздвојено прикупљање отпада је изузетно мала и обухвата само уже градско подручје (60%), док у руралним подручјима нису постављена зелена острва. За покривање цијеле територије Града (урбани и рурални дио), према процјенама потребно је поставити најмање 600 контејнера са селективно прикупљање отпада.

Планира се постављање зелених острва у улицама Руђера Бошковића, В.С. Караџића, Милоша Црњанског, Обали војводе Степе, Видовданској, у мјесним заједницама Горњи Подградци и Нова Топола, као и у свим предшколским установама, основним и средњим школама. Провођењем анкета на терену о заинтересованости становништва за раздвајање отпада, зелена острва ће се постављати и на основу анализе добијених резултата.

Планира се израда пројектне документације, у којој ће се дефинисати број и локација зелених острва.

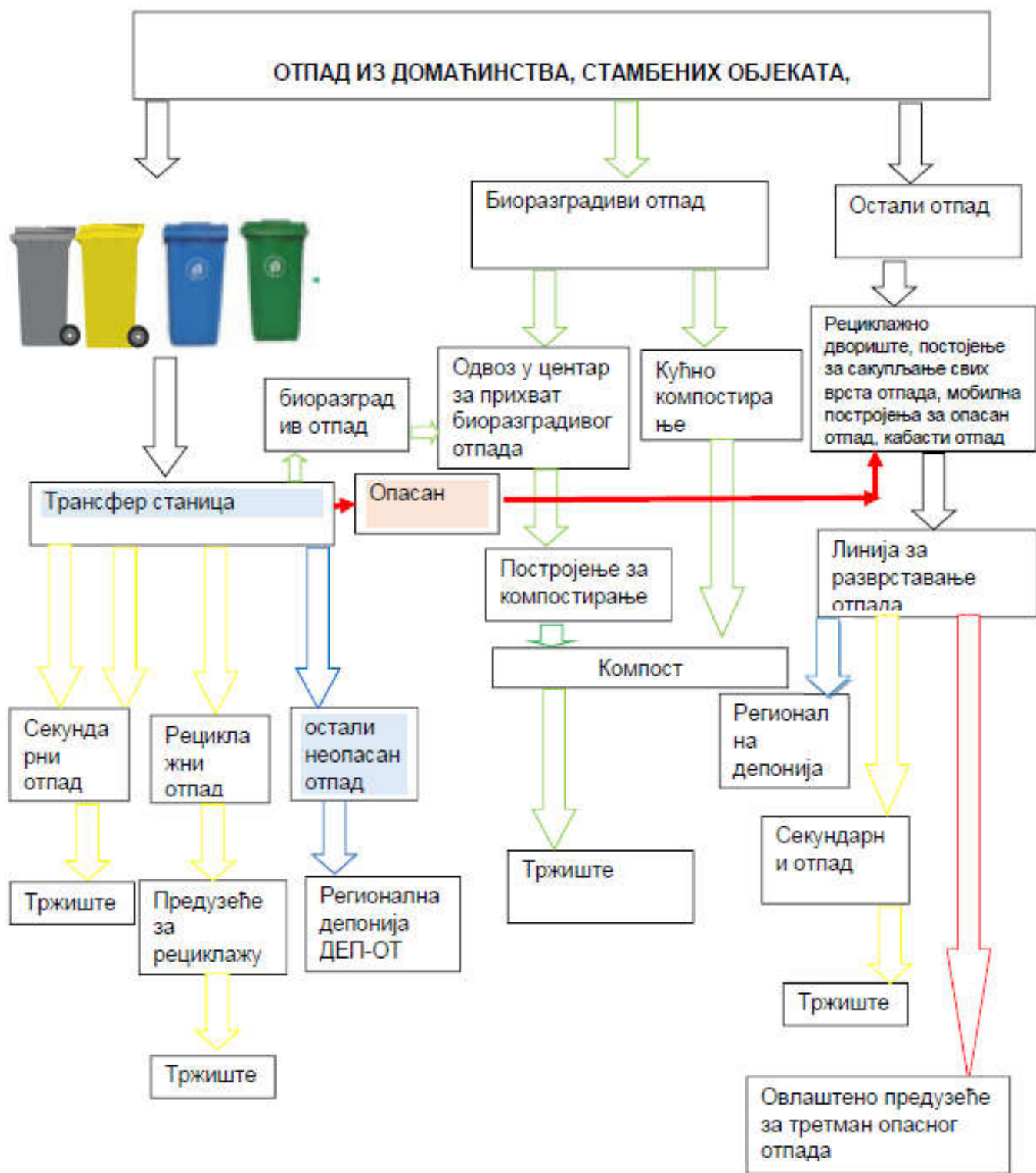
Остали неопасан отпад из домаћинства

Табела њ.4: Остали неопасан отпад из домаћинства

Врста отпада	Оператер
Кабаста отпад	КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка
Муљ из септичких јама и уређаја за пречишћавање	Друштво „Есо Trade“ д.о.о., Градишка, „Green tank“ д.о.о., Градишка
Отпад са зелених површина	КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка
Грађевински отпад	КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка (прикупља се само инертни грађевински отпад)

Јединица локалне самоуправе дужна је да до 2021. године одреди локације за зелена острва, укључујући и локације за сакупљање кабастог отпада, као и локацију за постројења за складиштење, третман или одлагање свих врста отпада.

Планирано селективно прикупљање отпада у ЈЛС, приказано је на слици њ.1.

Слика њ.1 – Схема концепта управљања отпадом

Плави контејнер – за папир и картон,
Зелени контејнер – за стакло,
Жути контејнер – за пластику,
Сиви контејнер – за метал.

Зелена острва је потребно поставити на мјеста доступна станарима и у насељима колективног и индивидуалног становања.

У зонама индивидуалног становања, комунално предузеће ће прикупљање отпада из контејнера за примарну селекцију обављати утврђеном динамиком (три пута седмично). У периоду када се генерише већа количина зеленог биоразградивог отпада (лишће, трава, гране) спроводе се акције интензивнијег сакупљања ове врсте отпада.

Примарна селекција отпада ће се постепено развијати у зависности од финансијских, техничких и кадровских капацитета овлашћених предузећа, с обзиром да није могуће одмах на почетку покрити цијелу територију примарном селекцијом. Отпад који није могуће или није дозвољено одложити у контејнере, као и кабасти отпад, прихватају се у рециклажним двориштима.

Препорука је да се кабасти отпад из домаћинства, поред тога што постоји могућност да се одлаже у рециклажна дворишта, организовано прикупља периодично контејнерима од 5 м³ или камионом са грајфером.

У будућности је потребно радити на оснивању мреже центара за сакупљање отпада који се не може или не смије одлагати у канте/контејнере, опремању мобилних постројења за сакупљање опасног отпада и повећању учесталости акција сакупљања кабастиг отпада, како би локација за одлагање отпада који се не може или не смије одлагати у канте/контејнере била доступнија грађанима.

Критеријуми за увођења организованог сакупљања и примарне селекције биће:

- број становника,
- локација насеља,
- постојећа опремљеност контејнера за сакупљање
- кадровски и технички капацитети овлашћеног предузећа.

Тачан обим и динамика сакупљања и одвожења комуналног отпада ближе ће се разрађивати Годишњим програмима сакупљања и одвожења комуналног отпада које израђује овлаштено комунално предузеће.

Препорука је да Годишњи програми, поред тачно дефинисане динамике одвожења отпада у години на коју се односе, садрже и детаљан приказ планираних активности за наредну годину, како би сви субјекти реализације могли благовремено да планирају прилагођавање планираним промјенама.

Овај план налаже израду студија изводљивости за успостављање:

- рециклажних дворишта,
- “зелена острва” постављање контејнера (зелени, плави, сиви, жути),
- компостана за третман биоразградивог комуналног отпада,
- локације за сакупљање кабастог отпада,
- рад постројења за складиштење, третман или одлагање свих врста отпада на цијелом подручју,
- мобилних постројења (транспортна возила) за сакупљање опасног отпада.

е) ПРОГРАМ САКУПЉАЊА ОПАСНОГ ОТПАДА ИЗ ДОМАЋИНСТАВА

Прикупљање опасног отпада у ЈЛС врше овлаштена предузећа (списак предузећа дат у табели а.1.2.).

Опасан отпад из домаћинства периодично се прикупља путем организованих акција за које се користе мобилне станице.

Табела е.1: Програм сакупљања опасног отпада из домаћинства

Опасан отпад из домаћинства	Начин прикупљања и збрињавања
Лијекови	„ECO GROUP“ д.о.о. Бања Лука; „RECIKLON“ д.о.о. Сарајево.
Батерије	„GREEN TANK“ д.о.о. Градишка „CIAK“ д.о.о. Јајце
Отпадна уља	„ECO TRADE“ д.о.о. Градишка „GREEN TANK“ д.о.о. Градишка
Отпадна јестива уља и масти из угоститељских објеката	„MULALIĆ“ д.о.о. Градишка
Електрични и електронски	Прољетна акција друштва „GREEN TANK“ д.о.о.

Одређена количина опасног отпада заврши на депонијама, при чему се процјењује да се ради око 1% опасног отпада који потиче из комуналног отпада.

Прикупљање опасног отпада планира се путем:

- рециклажних дворишта;
- мобилних постројења за прикупљање опасног отпада;
- постројења за складиштење, третман или одлагање свих врста отпада;
- овлаштених предузећа.

Изградња рециклажних дворишта предвиђена су и за преузимање отпада из домаћинства који спадају у опасан отпад у складу са Правилником о категоријама отпада са каталогом (Сл. гл. РС, бр. 19/15; 79/18):

- електрични и електронски отпад (бијела техника, кућни апарати, рачунари, мобилни телефони и сл),
- грађевински отпад из домаћинства (који садржи азбест),
- акумулатори и батерије,
- флуоресцентне цијеве,
- отпадна уља,
- амбалажа од боја и лакова и,
- амбалажа од кућне хемије и др.

Рециклажно двориште је ограђени простор под надзором намијењен одвојеном сакупљању и привременом складиштењу различитих врста отпада. У склопу рециклажног дворишта потребно је обезбиједити и контејнере за сакупљање кабастог отпада. Одвојено сакупљени отпад се предаје овлашћеним сакупљачима и обрађивачима отпада или се превози до РЦУО (чија изградња се планира). Локације рециклажних дворишта и средства за њихову изградњу обезбјеђују ЈЛС.

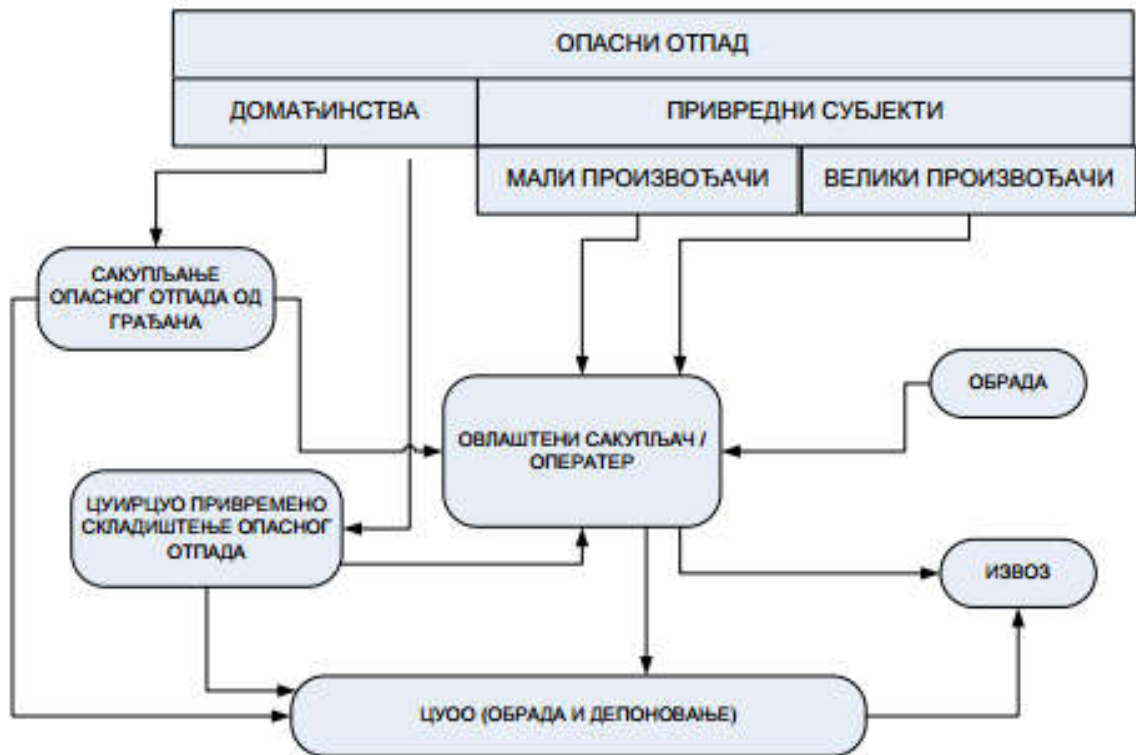
У сљедећој табели дат је приказ из документације вишег реда, распоред будућих РЦУО, ЦУО, ТС и рециклажних дворишта.

Табела е.2: Распоред будућих РЦУО, ЦУО, ТС и рециклажних дворишта

Регија Бања Лука	РЦУО	ЦУО	Трансфер станице (ТС)	Рециклажна дворишта
ЈЛС: Бања Лука, Градишка, Кнежево, Котор Варош, Лакташи, Прњавор, Србац, Челинац	Бања Лука	-	ТС Градишка (Градишка и Србац)	Градишка: 2

Јединица локалне самоуправе дужна је да до 2021. године одреди локације за рециклажна дворишта као и локацију за постројења за складиштење, третман или одлагање свих врста отпада.

Препорука за организацију управљања опасним отпадом представљена је шематски на сљедећој слици:

Слика бр.е.1) Схема организације система управљања опасним отпадом

У опасан отпад из домаћинства спадају:

- антифриз,
- лијекови,
- медицински отпад из кућне његе (туфери, завоји, шприцеви и др.),
- љепкови,
- боје и растврачи,
- средства за избјељивање,
- одмашћивање,
- разне врсте уља,
- средства за чишћење,
- акумулатори,
- боје, флуоресцентне свјетилке,
- петролеј,
- средства за прање мотора,
- полирања,
- одмашћивачи мотора,
- дизел горива,
- бензин,
- моторна уља,

- масти и уља за подмазивање,
- акумулатори,
- хербициди, фунгициди, инсектициди, пестициди,
- средства против глодара,
- електронски отпад и друго.

Забрањено је мијешање опасног отпада са осталим комуналним отпадом и његово одлагање у плаве, зелене, сиве или жуте контејнере / канте.

Опасан отпад збрињавати са овлашћеним оператером.

Дугорочно треба успоставити центар за сакупљање опасног отпада из домаћинства у оквиру рециклажног дворишта. За удаљене мјесне заједнице препоручује се мобилно постројење (специјално опремљено транспортно средство - камион, са АДР дозволом) за сакупљање који би се заустављао на унапријед предвиђеним локацијама где би опасан отпад из домаћинства био предат.

Преко овлаштених сакупљача и превозника прикупљен и одвојен отпад се одвози у постројење за третман опасног отпада на даљи третман, одлагање или извоз, или у индустријске објекте који имају дозволу за третман опасног отпада.

Планира се изградња „рециклажног дворишта“ у ЈЛС. Оно је веће од зеленог острва, са више различитих контејнера, и у рециклажно двориште одлаже се потпуно сортирани отпад по врстама у предвиђене контејнере. Посебно је уређен простор на којем ће се поставити контејнери за сакупљање опасног отпада из домаћинства.

У рециклажним двориштима за прикупљање опасног отпада, отпад се евидентира и привремено складишти до транспорта на коначно збрињавање у Републици Српској или се извози у иностранство на коначно збрињавање.

Према Стратегији и Републичком плану управљања отпадом, до краја 2029. године у Републици Српској треба да је изграђен један центар за управљање опасним отпадом као и студијом одређен број центара за прикупљање опасног отпада.

ж) ПРОГРАМ САКУПЉАЊА КОМЕРЦИЈАЛНОГ ОТПАДА

Комерцијални отпад је отпад који настаје у предузећима, установама и другим институцијама које се у цјелини или дјелимично баве трговином, услугама, канцеларијским пословима, спортом, рекреацијом или забавом, осим отпада из домаћинства и индустријског отпада.

Комерцијални отпад предаје се овлашћеним оператерима који имају дозволу за преузимање те врсте отпада. Са амбалажним комерцијалним отпадом поступа се у складу са посебним законом којим је уређена ова област, и који преузимају овлаштена предузећа.

Неопасан комерцијални отпад који није амбалажни отпад, а који је по свом саставу сличан комуналном отпаду, потребно је селективно прикупљати и предавати овлашћеном предузећу.

На подручју ЈЛС не постоји дефинисан и прихваћен програм сакупљања комерцијалног отпада.

У складу са принципа заштите животне средине и одрживог развоја неопходно је усвојити слjedeће обавезе:

- Локална предузећа за сакупљање отпада и локална заједница, треба да промовишу принцип “нула отпад” у продавницама, управама, школама, и уопште у предузећима и индустрији.
- Индустриска предузећа треба да израде сопствене планове за управљање отпадом.

Ови планови треба да опишу начин одлагања појединачних категорија отпада. Надлежна предузећа за сакупљање отпадом морају заједно са локалном самоуправом да развију систем наплате, којим би мотивисали предузећа и индустрију да обезбиједe сопствене услуге у управљању отпадом.

3) ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА ИНДУСТРИЈСКИМ ОТПАДОМ

Према Закону о управљању отпадом, индустријски отпад је отпад који потиче из било које индустрије или са локације на којој се налази индустрија, осим јаловине и пратећих минералних сировина из рудника и каменолома.

Одговорност у управљању индустријским отпадом имају правна лица која су произвођачи индустријског отпада. У складу са законским и подзаконским прописима у индустријским објектима отпад се разврстава и класификује на опасан и неопасан отпад.

Опасан отпад се складишти и обилежежава на прописан начин. Неопасан и опасан отпад се збрињавају са оператерима који посједују одговарајуће дозволе за управљање отпадом. Произвођач отпада је у обавези да прати коначне опције збрињавања отпада.

Опасан отпад је отпад који по свом поријеклу, саставу или концентрацији опасних материја може проузроковати опасност по животну средину и здравље људи и има најмање једну од опасних карактеристика утврђених посебним прописима, укључујући и амбалажу у коју је опасан отпад био или јесте упакован. Опасни отпад налази се унутар свих 20 група према каталогу отпада.

Постоји Законска обавеза за произвођаче опасног отпада о извјештавању и достављању података о отпаду.

У Републици Српској не постоје центри за сакупљање опасног отпада и нити једна депонија опасног отпада. Највећим дијелом произвођачи опасног отпада привремено складиште исти у својим складиштима све до његове предаје овлашћеним фирмама за управљање опасним отпадом које исти највећим дијелом извозе на збрињавање или дају овлашћеним фирмама на прераду или рециклажу. Одређена количина опасног отпада заврши на депонијама, при чему се процјењује да се ради око 1% опасног отпада који потиче из комуналног отпада и знатно већој количини опасног отпада који потиче из индустрије, будући да је евидентно одлагање и ове врсте отпада у оквиру комплекса предузећа у којима он настаје. У наставку се даје процјена будућих количина индустријског отпада који ће настајати у периоду до 2025. године по регијама.

Табела бр.3.1: Процјена будућих количина индустријског отпада за регију Бањалука

Регија Бања Лука	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.
Јединица мјере (t)	66.849	67.466	68.067	68.652	69.225

Покривеност еколошким дозволама у ЈЛС привредних субјеката је око 85%.

У ЈЛС планира се:

- Изградња рециклажних дворишта (ком 2);
- Изградња постројења за складиштење, третман или одлагање свих врста отпада на цијелом подручју
- Успостављање мобилних постројења (транспортна возила) за сакупљање опасног отпада.

Развојна политика Управљања индустријским отпадом у глобалном захтјеву за рационалним смањењем треба да је приоритетно усмјерена ка рјешавању циљева како слиједи:

- Превентивно дјеловање у настајању отпада са пратећом санацијом;
- Нова употреба отпада или обнављање отпада;
- Рециклажа отпада;
- Рационално смањење производње отпада.

Превентива отпада је први и реално остварљив циљ приликом планирања управљања индустријским отпадом. Полазећи од чињенице да се отпад углавном појављује у два случаја; у процесу производње производа и након употребе производа, то стратегија у превенцији отпада треба да обезбиједи:

- Превенцију у избору технологија;
- Превенцију у избору производа.

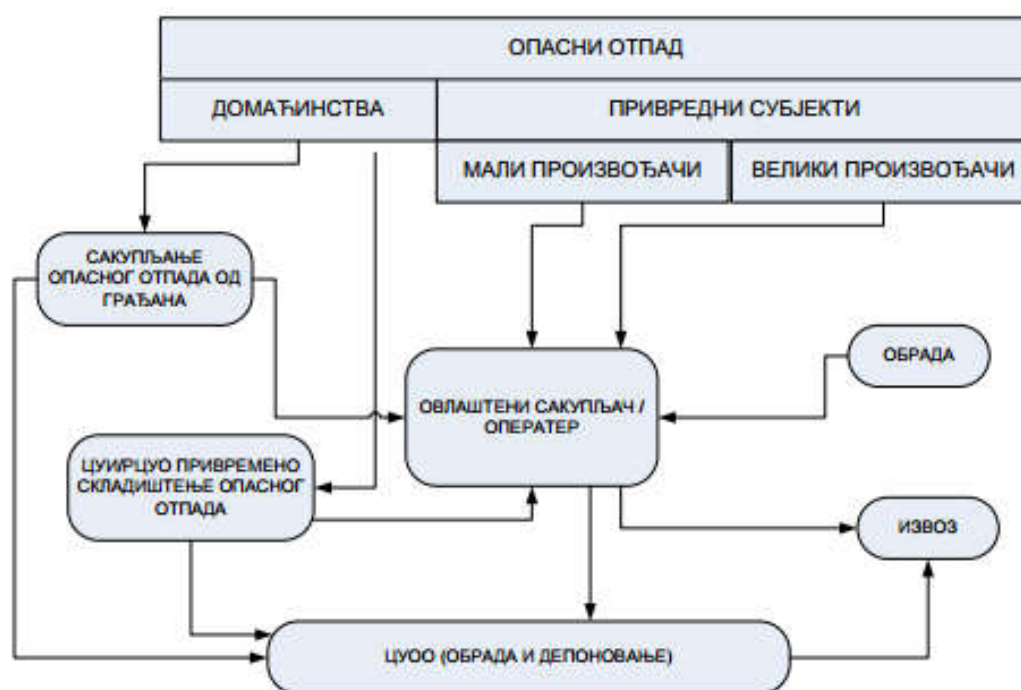
Превенција у избору технологија - подразумјева избор и развој “чистих технологија” тј. преферира процесе који производе мали или никакав отпад.

Превенција у избору производа - подразумјева утврђивање утицаја производа на животну средину у току његовог целокупног животног циклуса. Значи превенција с аспекта заштите животне средине подразумјева пажљиви одабир производних технологија и производа у привредном развоју ЈЛС. Интегрални дио овога циља су и корисници производа, који правилно и правовремено информисани о еколошким карактеристикама производа, путем ознака на производу, дефинитивно и оперативно утичу на његов опстанак на тржишту. Санација као стратешки циљ, подразумјева подстицај побољшања постојећих производних процеса и производа с аспекта њиховог актуелног еколошког негативног утицаја. Обједињавајући ова два стратешка циља, превенцију и санацију, у циклус управљања отпадом, дајући предност превентиви, али оптимално примјењујући и санацију, постижу се значајна побољшања у краћем временском периоду, али и осигурава провођење и испуњење дугорочних циљева у подручју управљања отпадом. Напори у остваривању превентиве отпада морају бити појачани обзиром да ће са порастом популације доћи до неминовног повећања производње ове врсте отпада који је са еколошког аспекта опасан. Будући планови и програми развоја ЈЛС треба да

подстичу и обезбјеђују активности превенције и санације отпада и да их развијају и прате у свим њиховим сегментима, а нарочито:

- У примјени и унапређењу чистих технологија,
- У санацији или укидању еколошки неприхватљивих технологија (неодржив еколошко-економски аспект),
- У подстицању производње која производи производе који се могу обновити,
- У сталном побољшању еколошке димензије техничких стандарда,
- У настојању да се минимизира присуство опасних супстанци у производима,
- У кориштењу економских инструмената,
- У унапређењу промјена у начину потрошње, путем информисања и едукације потрошача.

На нивоу Републике (до краја 2024. године), у сарадњи јединице локалне самоуправе (ЈЛС), са Министарством за просторно уређење, грађевинарство и екологију Републике Српске (МПУГЕ РС) одредиће се тачне локације за депоније индустријског отпада, урадити студије изводљивости и припремити пројектна документација, а до краја 2029. године предвиђа се изградња центара за третман индустријског отпада.

Слика бр.3.1) схема организације система управљања опасним отпадом

и) ПРИЈЕДЛОЗИ ЗА ПОНОВНУ УПОТРЕБУ И РЕЦИКЛАЖУ ОТПАДА

У ЈЛС покривеност контејнерима за раздвојено прикупљање отпада је изузетно мала и обухвата само уже градско подручје (60%).

Прикупљање опасног отпада у ЈЛС врше овлаштена предузећа (списак предузећа дат у табели а.1.1.).

У ЈЛС не врши се третман биоразградивог отпада.

Прикупљени отпад предаје се овлашћеним предузећима на даљни третман.

У ЈЛС планира се успоставити систем управљања отпадом који ће се заснивати на примарној и секундарној селекцији отпада.

Планира се изградња:

- рециклажних дворишта,
- “зелена острва” постављање контејнера (зелени, плави, сиви, жути),
- изградња постројења за складиштење, третман или одлагање свих врста отпада на свом подручју,
- компостана за третман биоразградивог комуналног отпада (као и подстицај кућног компостирања),
- локације за сакупљање кабастог отпада,
- набавка мобилних постројења (транспортна возила) за сакупљање опасног отпада,
- избор локације за прикупљање кабастог отпада.

Примарно селектован отпад из плавих, зелених, жутих и сивих контејнера, одвозиће се у виду засебних токова, путем транспортних средстава овлашћеним предузећима.

КП "ГРАДСКА ЧИСТОЋА" а.д. Градишка планира извршити реконструкцију претоварне рампе (трансфер станице), у складу са ЕУ стандардима.

На трансфер станици планира се вршити секундарна селекција, циљ ове селекције да се из мијешаног комуналног отпада, издвоји свака компонента отпада која се може упутити у токове рециклаже. Оваквом организацијом рада кроз физичко издвајање рециклабилних материјала из мијешаног комуналног отпада постиже се издвајање компонената које имају употребну вриједност у погледу рециклаже и смањује се количина отпада за крајње одлагање.

Вршиће се ручно издвајање секундарних сировина у намјенске боксове за сваку врсту рециклабилног материјала.

Процес селекције се након сортирања завршава упућивањем издвојених рециклабилних материјала на хидрауличне пресе, односно њихово балирање након пресовања. Балирани материјали се привремено складиште тј. упућују се на тржиште код оператера са одговарајућом дозволом за третман, тј. рециклажу издвојених материјала.

Планира се успостављање програма третмана биоразградивог отпада, компостирање – кућно компостирање, или предаја биоразградивог отпада овлаштеном оператеру, и/или предаја у компостане након њихове изградње.

и.1. ТЕРМИЧКИ ТРЕТМАН ОТПАДА

На територији града не врши се термички третман отпада.

Анализом издатих дозвола постројења у којима се одвија третман отпада, пет правних лица врше термички третман отпада у РС:

1. "Рафинерија уља Модрича" а.д. Модрича - дјелатности сакупљање, транспорт, физички третман и складиштење опасног и неопасног отпада, капацитет је око 3000 тона годишње, термички третман: суспаљивање отпадног уља.

2. "ECO GROUP" д.о.о. Бања Лука - дјелатности транспорта и стерилизације инфективног медицинског отпада, каталожног броја 08 01 03*, капацитет око 200 т/годишње.

INCINER MMODEL 18-200.

3. Општа болница "Свети апостол Лука" Добој - дјелатност сакупљања, транспорта и третман стерилизацијом инфективног медицинског отпада, капацитета око 200 т/годишње.

4. ЈЗУ Болница "Свети Врачеви" Бијељина - дјелатност складиштење и третман медицинског отпада стерилизацијом.

ј) ПРОГРАМ СМАЊЕЊА КОЛИЧИНА БИОРАЗГРАДИВОГ И АМБАЛАЖНОГ ОТПАДА У КОМУНАЛНОМ ОТПАДУ

Биоразградиви комунални отпад чини биоразградиви отпад из домаћинства и остали биоразградиви отпад који је због својих карактеристика и састава сличан отпаду из домаћинства. Ту се убраја папир, картон, отпад из вртова и паркова, кухињски отпад и остали отпад од хране из ресторана, угоститељских и малопродајних објеката, дрво, текстил и др.

Према морфолошкој структури отпада доминантна фракција у чврстом комуналном отпаду је биоразградиви отпад. У просјеку, за четири регионалне депоније у Републици Српској, тај проценат је више од 40% од укупне количине комуналног отпада.

У ЈЛС није успостављен систем прикупљања биоразградивог отпада, исти се заједно са осталим комуналним отпадом одлаже у контејнере / канте.

Отпад из домаћинства се без разврставања у исти контејнер / канту без селекције отпада, само у ужем градском подручју прикупљање отпада заснива се на систему

примарне селекције отпада на локацијама гдје су основана “зелена острва” постављени контејнери за селекцију отпада.

На зеленим острвима врши се селективно прикупљање амбалаже и амбалажног отпада путем плавих контејнера – за папир и картон.

КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка, прикупља амбалажни отпад и предаје оператеру „Гранд промет“ д.о.о. Бања Лука на даљи третман.

Количина примарно прикупљеног картона и картона, у периоду 2018, 2019, 2020. год. у КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка, приказане су у поглављу б, у Табели б.1. У ЈЛС не врши се одвојено сакупљање биоразградивог отпада. Заједно се одлаже са осталим комуналним отпадом, који се одвози на регионалну депонију ДЕП-ОТ д.о.о.

За смањења количина биоразградивог и амбалажног отпада у комуналном отпаду планира се изградња:

- рециклажних дворишта (ком 2)
- “зелена острва” постављање контејнера (зелени, плави, сиви, жути).
- КП "ГРАДСКА ЧИСТОЋА" а.д. Градишка планира извршити реконструкцију претоварне рампе (трансфер станице), у складу са ЕУ стандардима.
- компостана за третман биоразградивог комуналног отпада (као и подстицај кућног компостирања)
- постројења за складиштење, третман или одлагање свих врста отпада.

Такође, у складу са Програмом превенције настанка отпада планира се смањење биоотпада уз изградњу компостана, као и подстицај компостирања за веће кориснике (школе, болнице, хотели, ресторани).

У подручјима гдје не буде успостављен систем одвојеног сакупљања биоотпада, планира третман биоразградивог отпада на "кућном прагу".

Планира се израда потребне студијске и пројектне документације за изградњу компостана за третман биоразградивог комуналног отпада, као и подстицање компостирања у домаћинствима, кроз набавку компостера и информисање.

Превенција стварања биоразградивог отпада

Пројектном документацијом урадиће се анализа и као и избор методе биолошке обраде биоразградивог отпада:

- Компостирање на "кућном прагу"

Примјена компостирања на "кућном прагу" зависи о доступним површинама за коришћење компоста након искоришћења биоотпада, па је примјењива за рурална подручја, односно предграђа урбаних подручја гдје постоје самосталне стамбене јединице са окућницом.

Компостирање на "кућном прагу" може бити веома успјешна мјера смањења биоразградивог отпада у мијешаном комуналном отпаду, уколико се обезбједи адекватна и континуирана едукација становништва. На овај начин би се кроз директно укључивање појединаца у збрињавање одређене врсте отпада подигла и свијест о значају одвојеног сакупљања отпада.

- Компостирање у компостанама

Општина Градишка је 2016. год., у сарадњи са КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка урадила процјену биоотпада за потребе изградње биокомпостане на подручју општине. Овим Планом предвиђено је комплетирање докуметације и изградња исте.

Најједноставнија технологија компостирања је "компостирање у редовима" без присилне аерације. Процес компостирања започиње када се материјал хомогенизује и стави на хрпу и када почиње микробиолошка активност која подиже температуру до 65-75 °С у периоду од неколико дана а након тога се температура постепено снижава.

Компостирање је метода обраде одвојено сакупљеног биоразградивог отпада којим се поред добијања компоста истовремено избјегава производња метана и процједних вода које карактерише висок ниво органског онечишћења.

У Стратегији управљања отпадом, планиран је циљ да удио количина депонованог биоразградивог комуналног отпада у 2026. години износи 98% од количине произведене у референтној години. Републичким планом достизање ове коте се пролонгира до 2029. године.

Процент од 2% реалан је за плански период у смислу да се из комуналног отпада примарном селекцијом издвоје одређене количине отпада са зелених површина, из паркова, и са тржница.

Превенција стварања амбалажног отпада

Директива 94/62/ЕЦ и 2004/12/ЕЦ, осим хармонизације републичког законодавства, у фокус ставља превенцију стварања амбалажног отпада, поновну употребу амбалаже те рециклажу и обнављање амбалажног отпада.

У ЈЛС планира се спровођење:

- Стимулација потрошача кроз одговарајућу накнаду за поврат примарне амбалаже,
- Подржати пројекте превенције стварања амбалажног отпада,
- Провођење едукативних кампања на тему смањења употребе амбалажног отпада.

Индикатори за оцјену ефикасности: смањење количине укупно насталог амбалажног отпада, проведени број кампања, прикупљене количине повратне амбалаже.

к) ПРОГРАМ РАЗВИЈАЊА ЈАВНЕ СВИЈЕСТИ О УПРАВЉАЊУ ОТПАДОМ

Град Градишка препознао је важност развијања јавне свијести о управљању отпадом, те стога планира, а дјелимично већ и спроводи, читав низ активности везан за постизање овог циља.

Отпад је резултат људских активности, због чега би сваки грађанин требало да разумије питања управљања отпадом, развија знања и вјештине и уколико је потребно, мијења образац понашања. Да би се утицало на измјену ставова грађана о отпаду, Градска управа у сарадњи са комуналним предузећем спроводи активности за информисање и едукацију грађана о управљању отпадом и о другим еколошким проблемима на чије рјешавање као поједници могу позитивно утицати. Најефикаснији начин подизања свијести јавности је свакако укључивање јавности у процесе одлучивања, као и циљана кампања у којој се грађанима на прихватљив начин објашњавају далекосежне посљедице неодговорног понашања, те начини смањења настанка отпада.

Конкретне активности Града и комуналног предузећа КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка за подизање свијести јавности о управљању отпадом су:

- Објаве и релевантне информације доступне на веб страници комуналног предузећа и Града;
- Редовно информисање о акцијама чишћења, едукацијама и другим активностима везаним за управљање отпадом путем медија (локални радио и телевизија);
- Организоване заједничке акције чишћења уз помоћ ученика Основних и средњих школа и радника комуналног предузећа;
- Едукација ученика у школама – путем летака и брошура;
- Дистрибуција одговарајућих летака и брошура на тему развијања еколошке свијести грађана, а тиме и начина размишљања када је у питању одговорно управљање отпадом;
- Систем награђивања грађана за примјере еколошке освијештености и доприноса љепшем и здравијем окружењу.

Како би процес развијања свијести грађана о одговорном управљању отпадом био успјешан, потребно је у акције и едукацију укључивати грађане свих узраста, образовног и професионалног профила, образовне институције, институције система и невладин сектор.

У циљу подстицања еколошке освијештености и значаја очувања и заштите животне средине, у граду Градишка се традиционално одржава „Прољећна акција уређења града“. Акција подразумијева садњу цвијећа и дрвећа, постављање контејнера, санирање дивљих депонија, прикупљање ситног и кабастог отпада, прање улица, обилежавање хоризонталне и вертикалне сигнализације, крпљење ударних рупа и уређење зелених површина и многе друге активности за љепши и чишћи град. Поред наведеног, комунално предузеће КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка традиционално организује наградни конкурс за избор најљепше уређеног дворишта и балкона на подручју Градишке – „Најкутак“.

к.1. Програми и активности

Учешће јавности у доношењу одлука

Према општеприхваћеној међународној конвенцији о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине (Архуска конвенција) подацима везаним за животну средину управља се на транспарентан начин, те су информације доступне цивилном сектору и представницима свих релевантних заинтересованих страна, а истима је дозвољено да учествују у формулисању политике и поштује се њихово право на живот у здравој животној средини.

Да би се заштитило право „садашњих и будућих генерација на живот у здравој животној средини”, конвенцијом се захтијева право на доступност информација, учешће јавности у доношењу одлука и право на правну заштиту у вези са питањима која се тичу животне средине.

Нивои учешћа или укључивања јавности су:

- информације,
- консултације и
- активно учешће.

Информације подразумијевају laku доступност информација које се тичу заштите животне средине, конкретно, управљања отпадом. Веб странице са одговарајућим садржајима, вијести о повезаним активностима путем локалних средстава информисања омогућују доступност информација за релевантне стране, и у коначници, њихово укључивање у процесе доношења одлука. Надлежно одјељење Градске управе и КП „Градска чистоћа“ стоје на располагању за све видове консултација и савјетодавну подршку како би се заједничким залагањем изнашла и реализовала најбоља рјешења за здрав развој локалне заједнице, а тиме и управљање отпадом. Укључивање јавности у доношење одлука се врши кроз савјетодавна тијела или радне групе за израду политика. Као један од кључних механизма учешћа заједнице у управљању локалним развојем, усмјерен ка остваривању утицаја грађана на одлучивање о економском и друштвеном развоју, те заштити животне средине у Градишци успостављено је:

Партнерство за развој – савјетодавно тијело сачињено од представника јавних установа, пословног сектора, невладиних организација, спортских и организација за културу, жена, маргинализованих група и свих осталих релевантних актера. Партнерство ради у три секторске групе, од којих је једна секторска група за заштиту животне средине. Партнерство активно учествује у изради стратешких развојних докумената Града и сарађује са носиоцима пројектних активности у области заштите животне средине.

У наредном периоду је потребно јачати комуникацију са грађанима и успостављати додатне механизме за проток информација с циљем да грађани буду благовремено обавијештени о конкретним облицима учешћа који им стоје на располагању, а самим тим и да буду активнији учесници у доношењу одлука.

Транспарентан систем информисања у медијима

Медији имају кључну улогу у процесу подизања свијести јавности о правилном управљању отпадом. Градска управа и комунално предузеће које се бави управљањем отпадом различитим медијским каналима омогућују да становништво добије неопходне информације, односно практична упутства о томе како се рукује са којом врстом отпада.

До сада су за промоцију циљева управљања отпадом кориштене локалне радио и телевизијске емисије, веб странице града Градишка и КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка, а у плану је проширење спектра дјеловања путем промотивних спотова, друштвених мрежа, као и наградних игара.

Едукативни и промотивни материјали

Едукативни промотивни материјали су најчешће у виду летака и брошура, који се дијеле на одређеним догађајима, на предавањима, округлим столовима и слично. Поред наведених, Град Градишка је у оквиру одређених пројеката на фреквентна мјеста, или у подручјима чији становници су циљна група за предвиђену комуникацију, обезбиједио постављање постера и панона.

У плану је да се у будућем периоду едукативни и промотивни материјали на одређен начин прилагоде различитим циљним групама. Тако би се у материјалима за дјецу школског узраста израдиле брошуре шаљивог карактера, или летци који у себи садрже распоред часова и слично, док би се за одрасле израђивали материјали који имају неки бенефит који би им продужио трајање – календар, планер и слично. Материјали у складу са могућностима и конкретном активношћу не морају нужно бити у штампаном облику, могу бити у облику реквизита који на себи имају поруку, а уједно имају и употребну вриједност.

Едукативно промотивни програм управљања отпадом

У циљу подизања свијести и промјене понашања становништва и њиховог односа према правилном управљању отпадом неопходне су едукативне кампање које ће пружити јасне информације и практична упутства о типовима отпада, управљању отпадом, утицају отпада на здравље становништва, као и њиховим дужностима као генератора отпада. Да би се то постигло, неопходне су циљане кампање за подизање свијести о одрживој потрошњи, смањењу отпада, еко производима као и промоције најбољих пракси у области превенције настанка отпада.

Једна од најважнијих циљних група за едукацију о питањима управљања отпадом су дјеца школског узраста. С тим у вези треба организовати и подржати организацију догађаја за промовисање одговорног управљања отпадом - такмичења за најбољи цртеж или причу на тему отпада, различите акције у школском дворишту, акције сакупљања и одлагања отпада по сиситему награђивања којима се подстиче такмичарски дух и подстиче друштвено и еколошки одговорно понашање.

Циљеви

Промотивни циљ - Афирмирање управљања отпадом и заштите животне средине у оквиру одрживог развоја као начина живљења, односно стварање климе и расположења у јавности о значају и важности заштите животне средине, те препознавање њених вриједности и потенцијалних учинака од стране појединаца и заинтересованих група.

Маркетиншки циљ - Прихватање Едукативно промотивног програма за поступање с отпадом и заштитом животне средине Града од стране уже и шире јавности, као и свих релевантних чинилаца те њихово укључивање (директно или индиректно) и учешће у рјешавању постављених задатака, те провођење њихових начела.

У том смислу, *краткорочни циљ* подразумијева освјешћивање јавности (различитих друштвених група) за проблеме отпада и животне средине, те истовремено њено разумијевање и прихватање порука и информација упућених од стране Града, док *дугорочни циљ* подразумијева оспособљавање јавности (различитих друштвених група) за учешће у процесима одлучивања, како би она постала партнер у рјешавању кључних проблема животне средине.

Циљне групе

Комуницирати треба са свим грађанима, али тако да се утврде циљне групе које могу бити дефинисане на различите начине.

Циљне групе дефинисане са стајалишта спровођења програма могу бити: тијела државне управе, локална управа и самоуправа, становништво које живи у непосредној близини одлагалишта отпада или неке друге грађевине за управљање отпадом која се тек треба изградити и сл., привреда, стручњаци различитих профила, научне и васпитно-образовне установе, средства јавног информисања, невладина удружења, политичке странке, финансијске установе, потенцијални инвеститори, познате особе које утичу на стварање јавног мишљења, јавност у ужем (грађани Града) и ширем смислу (грађани цијеле државе), чиниоци у међународној заједници и др.

Јавност, односно циљне групе требају добити одговоре на сва питања везана уз отпад и животну средину.

Стратегија

Како најбоље представити / проводити Едукативно промотивни програм поступања с отпадом у оквиру заштите животне средине ЈЛС, односно како заинтересоване чиниоце мотивисати и потакнути на учешће да постану партнери у рјешавању проблема животне средине, знаћемо ако прецизно одговоримо на питања:

- О чему комуницирати / едуковати?
- С ким комуницирати?
- Ко су комуникатори / едукатори/ промотори?
- Како комуницирати / едуковати / промовисати?
- Када и гдје?

За остваривање постављених циљева потребно је успјешно одабрати и комбиновати промотивне дјелатности (односи с јавношћу, промоција, публицитет, дизајн) и усагласити их у оквиру комуникацијског микса. Правилан избор најбољих начина, порука, средстава, противних константи, преносника и поступака ће бити гаранција за ефективно провођење акција.

Истовремено, посебно је важно нагласити да представљање Едукативно промотивног програма заштите животне средине ЈЛС, не би смјело подразумијевати само краткорочне промотивне активности, већ би то требао бити почетак остваривања *системске и трајне комуникације с јавности, те едукације свих друштвених група.*

Стога се у оквиру стратегије предлажу слjedeће мјере:

1. Конституисати координацијско тијело – административна служба града, одјељење за заштиту животне средине и промоција управљања отпадом заштите животне средине и одрживог развоја;
2. Потпуно, тачно и правовремено информисање јавности (проактиван приступ) о стању животне средине, те свим активностима и учинцима ЈЛС и других чинилаца на подручју поступања с отпадом, заштите животне средине, унапређења стања зеленила и одрживог развоја;
3. Уредити јавне базе података о отпаду и животној средини у градским предузећима те их повезати (умрежати) с централном базом података ЈЛС;
4. Проводити системску едукацију за заштиту животне средине по хоризонталној и вертикалној линији друштва;
5. Проводити промотивне акције и кампање с циљем смањивања настајања отпада (и његових опасних својстава) те тако утицати на промјену понашања тзв. «потрошачког менталитета»;
6. Осигурати континуирано промовисање управљања отпадом и заштитом животне средине путем (свих) предузећа у контексту њихових дјелатности;
7. Успоставити *партнерске односе* с другим заинтересованим странама (државном управом, научним, стручним и образовним установама, привредом, невладиним организацијама, медијима, појединцима и др.) и сарађивати на заједничким едукативно промотивним пројектима везаним

- уз управљање отпадом и заштиту животне средине, те подстицати и подупирати све добре идеје и иницијативе у том смислу;
8. Осигурати системско оспособљавање радника локалне управе и самоуправе за доношење развојних одлука везаних уз поступање с отпадом и заштиту животне средине те за квалитетну комуникацију у процесима одлучивања;
 9. У одређеним размацама проводити испитивања јавног мишљења (анкете, интервјуи, питања постављена у средствима јавног информисања, комуникација путем интернета - властита веб страница и др.).

У склопу комуникације с јавношћу потребно је:

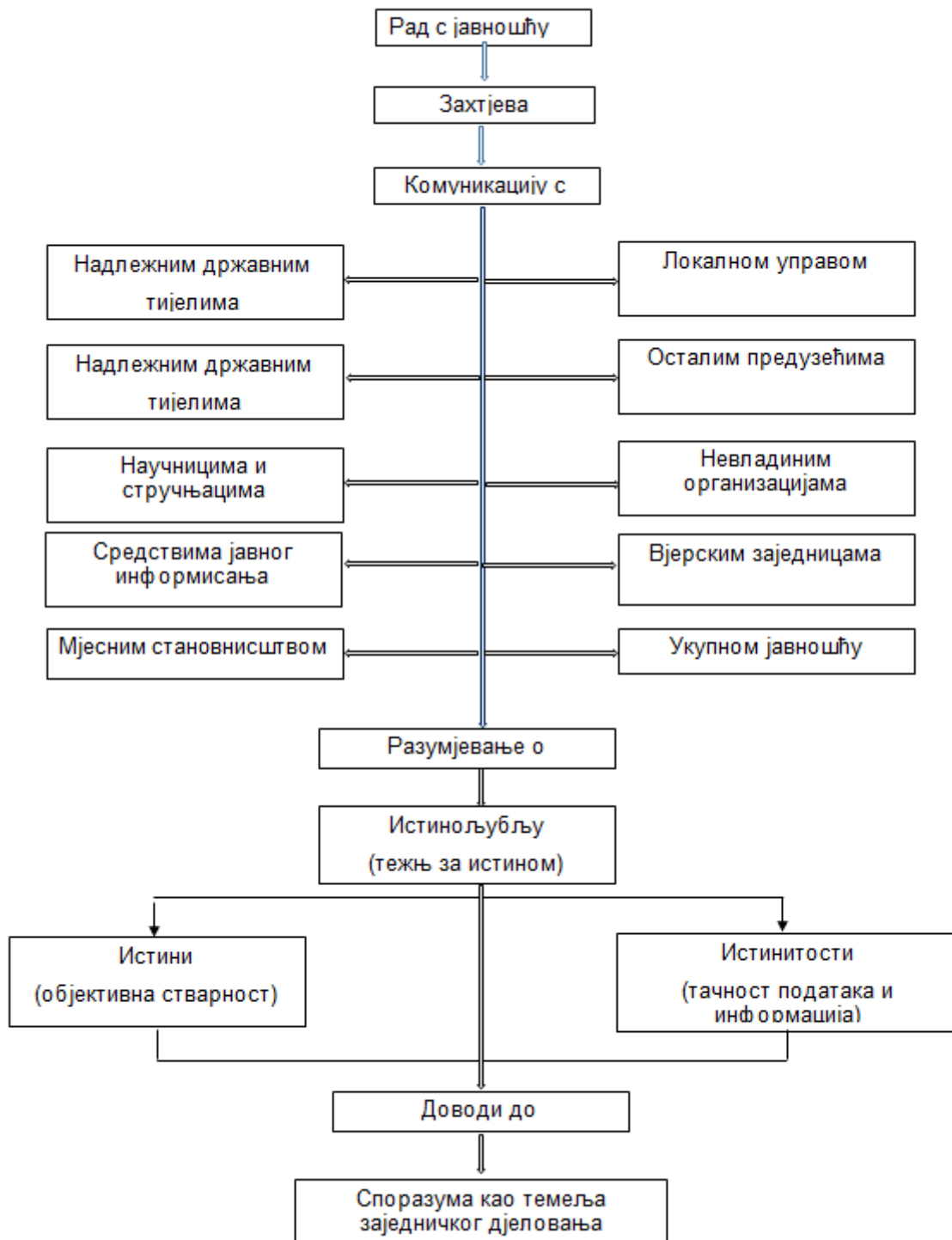
- Разрадити програме, методе и облике рада за едукацију свих друштвених група те их проводити;
- Осмислити и проводити програме / кампање за промовисање заштите животне средине и остваривање системске и трајне комуникације с јавношћу;
- Промовисати позитиван приступ, демократски дијалог и партнерство (тимски рад) с циљем успостављања повјерења, односно изналажења споразума за рјешавање проблема отпада, животне средине и одрживог развоја;
- У израду и имплементацију свих планова и програма што више укључивати представнике различитих интересних група, са фокусирањем на представнике различитих организација невладиног сектора.

Комуникацију с јавношћу могуће је осигурати путем: јавних трибина, округлих столова, стручних скупова (савјетовања, семинара, симпозијума и др.), организовања догађаја, анкета, изложби, телевизије и радија (тематске емисије, прилози у информативним и образовним емисијама, контакт емисије, спотови, филмови, наградне игре и питања и др.), дневника, часописа, билтена и других публикација, конференција за новинаре, веб страница и портала, вањских промотивних средстава (плаката, натписа итд.), директним контактом, односно промотивним кампањама и на друге начине.

Прије него се започне остваривање активности предвиђених програмом, потребно је осмислити (договорити) промотивне константе. Оне обухватају групу носилаца промотивних дјелатности којима је заједничко да се стално појављују у свим промотивним средствима. Тиме се осигурава континуитет подсјећања грађана на циљеве: освјешћивање проблема животне средине и активно дјеловање свих појединаца и друштвених група у њиховом рјешавању.

Да би ефекти едукације и промоције били што већи неопходно је истовремено осигурати стриктну примјену законских прописа, финансијске подстицаје и рестрикције, подстицати развој науке и технологије, промовисати примјере добре праксе, надzirати/пратити и оцјењивати постигнућа и стање животне средине те истраживати најдјелотворније приступе поступања с отпадом у оквиру заштите животне средине.

Методологија рада с јавношћу је приказана на сљедећој слици:

Слика к.1: Методологија рада с јавношћу

л) ЛОКАЦИЈА ПОСТРОЈЕЊА ЗА САКУПЉАЊЕ ОТПАДА, ТРЕТМАН И ОДЛАГАЊЕ ОТПАДА, УКЉУЧУЈУЋИ ПОДАТКЕ О ЛОКАЦИЈСКИМ УСЛОВИМА

Град Градишка планира изградити студијску и пројектну документацију за изградњу:

- зелених острва;
- рециклажних дворишта;
- сакупљање кабастог отпада;
- постројења за складиштење, третман или одлагање свих врста отпада на свом подручју;
- уградњу подземних контејнера за комунални отпад;
- набавку мобилних постројења (транспортна возила) за сакупљање опасног отпада;
- компостане за третман биоразградивог комуналног отпада;
- реконструкцију претоварне рампе (трансфер станице) на локацији КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка, у складу са ЕУ стандардима.

Кроз студијску и пројектну документацију биће одређена локација за њихову изградњу.

Претоварна рампа (трансфер станице) на локацији КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка је у функцији.

Мијешани комунални отпад довози властитим транспортним возилима КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка, на локацију ул Бистричка бр.1; Градишка до трансфер станице (ТС).

Трансфер станица (ТС) је мјесто до којег се отпад допрема и привремено складишти ради раздвајања или претовара прије транспорта на третман или одлагање. Трансфер станице омогућавају економичан превоз отпада на веће удаљености од мјеста сакупљања до мјеста третмана или одлагања.

ТС се састоји од:

- -улазно-излазне зоне (портирница, колска вага, паркиралиште);
- -простора за прихватање отпада;
- -система за пресовање отпада;
- -простора за привремени смјештај посебних токова отпада.

На сљедећој слици дат је приказ трансфер станице КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка:

Слика бр.л.1: Трансфер станица КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка

КП „Градска чистоћа“ а.д. Градишка, одвози отпад на регионалну депонију ДЕП -ОТ д.о.о.

Регионална депонија “ ДЕП-ОТ” д.о.о. је највећа у Републици Српској и друга по величини у БиХ. Покрива 6 општина (Прњавор, Лакташи, Србац, Котор Варош, Челинац и Кнежево) и два града Бања Луку и Градишку, чиме је обухваћено подручје Републике Српске са 357.595 становника. Према подацима из упитника, количина отпада одложеног на овој депонији у 2018. години износи 119.406 тона. На депонији је изграђена санитарна ћелија за одлагање отпада (постављена је непропусна ХДПЕ фолија на површини од 71.000 м²), запремина активне ћелије је 600-800.000 м³, а тренутно је преостали капацитет активне ћелије 200-400.000 м³. На депонији је инсталирано постројење за третман процједних вода, чији је просјечни проток 11 м³/дан, а такође има изграђен систем за дегасификацију са инсталираном бакљом за спаљивање депонијског гаса, чији је просјечни проток у систему прикупљања 135 м³/час. За дневну прекривку отпада користи се земља (око 15.000 м³/годишње). Планирано је проширење, односно изградња друге ћелије чија површина би износила 40.000 м². Депонија располаже земљиштем потребним за изградњу друге санитарне ћелије, али пројекат проширења још увијек није израђен. Локације привредних субјеката из ЈЛС које врше прикупљање отпада приказане су у сљедећој табели.

Табела л.1: Локације привредних субјеката из ЈЛС које врше прикупљање отпада

Оператер	Адреса	Врста дјелатности
Друштво „ECO TRADE“ д.о.о., Градишка	Ул.Чеде Ковачевић а бб Градишка	Прикупљање амбалажног, комуналног отпада, опасног отпада, разних врста отпадних муљева (из септичких јама, танкова и уређаја за прочишћавање и сл.)
Друштво „GREEN TANK“ д.о.о. Градишка	Прве противокл опне артиљериј ске бригаде, 9а Градишка	Прикупљање разних врста отпадних муљева (из септичких јама, танкова и уређаја за процишћавање и сл.) , прикупљање електронског и електроничког отпада, батерија и акумулатора.
Друштво „МУЛАЛИЋ“д.о.о.,	Дубраве бб, Градишка	Прикупљање јестивих отпадних масти и уља из угоститељских објеката.
Ливница „ТЕШИЋ“д.о.о. Градишка	Чатрња бб, Градишка	Прикупљање различитих врста металног отпада (и дијелова аутомобила), те прерада (ливница), односно, сакупљање и рециклажа металних отпадака, ливница сивог лива, ливање обојених метала.
ДРУШТВО „СЕКУНДАРАЦ“д.о.о. Градишка	Брезик Ламинци, Градишка	Прикупљање , прерада и продаја, рециклажа, секундарних сировина, метала и обојених метала
„ЕКО МЕТАЛИ“ с.п.Дубраве	Дубраве бб, Градишка	Прикупљање и трговина неопасним отпадом
Српска православна црквена општина Градишка.	Градишка	Збрињавање пато-анатомског отпада

Просторним планом Републике Српске одређене су регије и њима припадајуће општине које су корисници регионалних депонија (санитарне депоније, депоније медицинског отпада, депоније индустријског отпада).

Табела л.2: Планиране регионалне депоније

Тип депоније	Општина	Регија	Локација депоније или центра за третман отпада
Санитарна	Градишка	Бања Лука	Рамићи
Медицински отпад	Градишка	Приједор	Приједор
Индустријски отпад	Градишка	Бања Лука	Рамићи

љ) МЈЕРЕ ЗА СПРЕЧАВАЊЕ КРЕТАЊА ОТПАДА КОЈИ НИЈЕ ОБУХВАЋЕН ПЛАНОМ И МЈЕРЕ ЗА ПОСТУПАЊЕ СА ОТПАДОМ КОЈИ НАСТАЈЕ У ВАНРЕДНИМ СИТУАЦИЈАМА

Град Градишка планира да започне до краја 2021. године, израду студијске и пројектне документације за изградњу: рециклажних дворишта, постројења за складиштење, третман или одлагање свих врста отпада, мобилних постројења за сакупљање отпада и о повећању учесталости акција сакупљања кабастог отпада. Посебне категорије отпада збрињавају се са овлаштеним предузећима. О количинама ове врсте отпада на територији града Градишка нема података.

Посебни токови отпада су кретања посебних категорија отпада, од мјеста настајања преко сакупљања, транспорта и третмана до коначног збрињавања.

Управљање посебним категоријама отпада укључује поступање са:

- а) истрошеним батеријама и акумулаторима,
- б) отпадним уљима,
- в) отпадним гумама,
- г) отпадом од електричних и електронских производа и опреме,
- д) отпадом који садржи полихлорована једињења,
- ђ) отпадом од дуготрајних органских загађујућих материја,
- е) отпадом који садржи азбест,
- ж) отпадним возилима,
- з) медицинским отпадом,
- и) отпадом од титан-диоксида,
- ј) амбалажним отпадом,
- к) отпадом од пластичних кеса за ношење,
- л) грађевинским отпадом и
- љ) отпадним муљем из уређаја за пречишћавање отпадних вода.

љ.1. Истрошене батерије и акумулатори

У ЈЛС батерије и акумулаторе преузима „GREEN TANK“ д.о.о. Градишка, „СІАК“ д.о.о Јајце.

Истрошене батерије и акумулатори су све батерије и акумулатори претходно поменути које се више не употребљавају.

Истрошене батерије и акумулатори се према Каталогу отпада класификују у опасан отпад, индексни бројеви 16 06 01*, 16 06 02*, 16 06 03* и 16 06 06*.

љ.2. Отпадна уља и други зауљени отпад

У ЈЛС, отпадна уља преузимају “ECO TRADE” д.о.о. Градишка и “GREEN TANK” д.о.о. Градишка.

“ECO TRADE” д.о.о. посједује дозволу за прераду отпадних уља на постројењу у Пословној зони у Бања Луци, Вељка Млађеновића бб. Преузето уље које не испуњава услове за прераду, транспортује се у “ Рафинерија уља а.д. Модрича” Модрича, на основу уговора о пословно техничкој сарадњи.

Отпадна уља, у смислу Закона о управљању отпадом, јесу сва минерална или синтетичка уља или мазива, која су неупотребљива за сврху за коју су првобитно била намијењена, као што су хидраулична уља, моторна, турбинска уља или друга мазива, бродска уља, уља или течности за изолацију или пренос топлоте, остала минерална или синтетичка уља, као и уљни остаци из резервоара, мјешавине уље – вода и емулзије.

Отпадно јестиво уље је уље које настаје обављањем угоститељске и туристичке дјелатности, у индустрији, трговини и другим сличним дјелатностима. Према Каталогу отпада, отпадна уља се налазе у више група, али су највећим дијелом обухваћена индексним бројевима унутар групе 13, док су отпадна јестива уља обухваћена индексним бројем 20 01 25.

У ЈЛС налази се предузеће „Мулалић“ д.о.о.,овлаштено за сакупљање јестивих уља, регионалног карактера, која привремено складишти, а затим извози отпадна јестива уља.

љ.3. Отпадне гуме

Отпадне гуме преузима овлаштено предузеће “Fabrika cementa Lukavac” d.d., Лукавац.

Отпадне гуме су гуме од моторних возила (аутомобила, аутобуса, камиона, мотоцикала и др.), пољопривредних и грађевинских машина, приколица, вучених машина и сл., које власник одбацује или намјерава да одбаци због оштећења, истрошености, истека рока трајања или других разлога. Отпадне гуме класификоване су у групу отпада са индексним бројем 16 01 03 према Каталогу отпада.

Отпадне гуме треба третирати у складу са Правилником о начину управљања отпадним гумама („Службени гласник Републике Српске“ број: 20/12).

Најпрецизнија процјена тренутно генерисаног броја отпадних гума могла би се извести из укупног броја регистрованих возила.

љ.4. Отпад од електричних и електронских производа и опреме (ЕЕ отпад)

У ЈЛС, електронски и електронички отпад прикуља „GREEN TANK“ д.о.о. Градишка који такође организују и прољетне акције прикупљања електронског отпада на пунктовима у граду.

ЕЕ отпад је у категорији количински најбрже растућих врста отпада. ЕЕ отпад јесу електрични и електронски производи који представљају отпад у складу са Законом, укључујући све саставне дијелове, склопове и потрошни материјал који су дио производа који се одбацује. Према Републичком плану у ову врсту отпада убрајају се апарати из домаћинства (телевизори, радио и видео апарати, бијела техника, итд.). Већина ЕЕ отпада се сматра опасним отпадом због опасних компоненти које

садржи. Метали као што су бакар (Cu), алуминијум (Al), сребро (Ag), злато (Au) који се налазе у овом отпаду, могу се издвајати и рециклирати. ЕЕ отпад се према Каталогу отпада класификује у групе 16 02 и 20 01.

Отпадне флуоресцентне цијеве се сврставају у категорију ЕЕ отпада. Ова врста отпада је опасан отпад због садржаја живе и технолошки је неизбјежан састојак у дозвољеним количинама. Зато се ове сијалице не смију одлагати заједно са комуналним отпадом, већ их треба одвојено сакупљати и предавати на прераду или рециклажу. Флуоресцентне и друге штедне сијалице у ЕУ се постепено повлаче из производње и продаје. Према Каталогу отпада, отпадне флуоресцентне цијеве се класификују са индексним бројем 20 01 21*.

Поуздани подаци о количинама ЕЕ отпада генерисаног у оквиру комуналног отпада у Републици Српској не постоје и једина процјена која се може урадити јесте на основу процјене морфолошког састава отпада у коме је, према подацима из спроведених упитника, отпад настао од електричних и електронских производа заступљен у проценту 0,4% укупне количине комуналног отпада.

У ЈЛС планира се изградња рециклажних дворишта, изградња постројења за складиштење, третман или одлагање свих врста отпада на свом подручју, као и набавка возила за прикупљање опасног отпада, гдје ће се моћи одложити ова врста отпада.

љ.5. Отпад који садржи РСВ (полихлороване бифениле)

У ЈЛС, нема података о постојању постројења која садрже РСВ (полихлороване бифениле). У случају да се појави отпад који садржи РСВ (полихлороване бифениле) збрињавање се са овлашћеним предузећима.

РСВ отпад се убраја у отпад који садржи или је контаминиран дуготрајним органским загађујућим супстанцама, као што су полихлоровани бифенили који се налазе у старој опреми из електроиндустрије и електродистрибуције (трансформатори – пираленско уље, кондензатори, отпорници и др.). Ова врста отпада према Каталогу отпада се класификује у индексне бројеве 13 01 01*, 13 03 01*, 16 01 09*, 16 02 09*, 16 0210* и 17 09 02*.

Нема прецизних података о броју трансформатора у ЈЛС са РСВ која се још увијек налазе у употреби у индустријским објектима, те није могуће предвидјети количину ове врсте отпада која се може очекивати у наредном периоду.

У наредном планском периоду потребно је приликом управљања овим посебним током отпада поступати у складу са Законом о управљању отпадом и Правилником о поступању са уређајима и отпадом који садрже полихлорована једињења („Службени гласник Републике Српске“, број 51/19).

За обраду отпада који садржи РСВ не постоје капацитети у Републици Српској те је једини начин правилног збрињавања извоз.

љ.6. Отпад од дуготрајних органских загађујућих материја (POPs отпад)

У ЈЛС, отпад од дуготрајних органских загађујућих материја (POPs отпад) збрињава се са овлаштеним предузећима.

Дуготрајне органске загађујуће материје (POPs материје) су органске биоакумулативне токсичне хемијске супстанце.

POPs отпад чине:

- отпад од пластичних органохлорних пестицида;
- отпад од индустријских хемикалија;
- отпад од ненамјерно произведених хемикалија;
- грађевински отпад и отпад од рушења укључујући и ископану земљу са контаминираних локација;
- отпад из постројења за обраду отпада, погона за третман отпадних вода ван мјеста настајања и припрему воде за људску потрошњу и коришћење у индустрији.

У складу са Стокхолмском конвенцијом УН, која је на снази од 17. фебруара 2004. године обавезно је систематско праћење производње, употребе и испуштања дуготрајних органских загађујућих материја у околину, те тренутан престанак њихове производње и постепен престанак њихове употребе и смањивање испуштања.

Нема података о количинама отпада од дуготрајних органских загађујућих материја (POPs отпад).

У наредном планском периоду потребно је приликом управљања овим посебним током отпада поступати у складу са Законом о управљању отпадом и Правилником о начину и поступку управљања отпадом од дуготрајних органских загађујућих материја („Службени гласник Републике Српске“, број 32/19).

У ЈЛС планира се изградња рециклажних дворишта, изградња постројења за складиштење, третман или одлагање свих врста отпада на свом подручју, као и набавка возила за прикупљање опасног отпада, гдје ће се моћи одложити ова врста отпада.

љ.7. Отпад који садржи азбест

У ЈЛС, отпад који садржи азбест збрињава се са овлаштеним предузећима.

Отпад који садржи азбест је свака материја или предмет који садржи азбест и азбестна влакна, као и материјали и производи који садрже азбест, а које власник одбацује, намјерава или мора одбацити.

Разликују се сљедеће врсте азбестног отпада:

- *чврсто везани азбестни отпад* – грађевински отпад који садржи азбест и претежно неорганске материје (нпр. азбестно цементни производи као

што су фасадне и кровне плоче, цијеви за водоснабдијевање, затим азбест који је нанесен на тканине или картон методама отвдњавања и сл.);

- *чврсто везани азбестни отпад* – грађевински отпад који садржи претежно органске материје настале у поступцима прераде азбеста (као што су материјали загађени азбестом нпр. подне облоге које садрже азбест, затим спојни китови, бртвене масе);
- *слабо везани азбестни отпад* – изолацијски материјали који садрже азбест (као што су траке и одјећа за заштиту од високих температура, ватроотпорне плоче, честице прашине из филтера, лаке грађевинске плоче и сл.).

Према Каталогу отпада отпад који садржи азбест се налази у више група, и то: 06, 10, 15, 16 и 17.

Отпад који садржи азбест потребно је да се одвојено сакупља, пакује, складишти и одлаже на депонију на видљиво означеном мјесту намијењеном за одлагање отпада који садржи азбест.

На депонију за неопасни отпад дозвољено је одлагање чврсто везаног азбестног отпада (грађевински отпада који садржи азбест и чврсто везани азбестни отпад) на видљиво означеном мјесту намијењеном за одлагање отпада који садржи азбест. Стога је обавезно да свака постојећа или нова депонија за неопасни отпад осигура најмање једну локацију за ову врсту отпада.

У наредном планском периоду потребно је приликом управљања овим посебним током отпада поступати у складу са Законом о управљању отпадом и Правилником о управљању отпадом који садржи азбест („Службени гласник Републике Српске“, број 16/15), и Правилником о управљању отпадом који садржи азбест („Службени гласник Републике Српске“ број: 47/18).

У ЈЛС планира се изградња рециклажних дворишта, изградња постројења за складиштење, третман или одлагање свих врста отпада на свом подручју, као и набавка возила за прикупљање опасног отпада, гдје ће се моћи одложити ова врста отпада.

љ.8. Отпадна возила

У ЈЛС, отпадна возила се збрињавају са овлаштеним предузећима „ЛИВНИЦА ТЕШИЋ“ д.о.о. Градишка, “ЕКО МЕТАЛИ“ с.п. Дубрава, Градишка., и „Секундарац“ д.о.о. Градишка.

Отпадна возила су возила која због оштећења, дотрајалости или неког другог узрока власник одбацује или мора одбацити, укључујући све њихове саставне дијелове и потрошне материјале који у тренутку одбацивања чине дио отпадних возила. Ова врста отпада се према Каталогу отпада класификује у групу са индексним бројем отпада 16 01.

Према подацима наведеним у Стратегији управљања отпадом, у Републици Српској је регистровано око 330.000 возила. Подаци показују да је већина регистрованих возила старија од 10 година.

У ЈЛС планира се изградња постројења за складиштење, третман или одлагање свих врста отпада.

љ.9. Медицински отпад

Медицински отпад настаје пружањем здравствених услуга и вршењем научних истраживања и експеримената у области медицине. Медицински отпад је хетерогена мјешавина комуналног отпада, инфективног, патоанатомског, фармацеутског и лабораторијског отпада, дезинфицијенаса и амбалаже, као и хемијског отпада.

Медицински отпад се збрињава у складу са Правилником о управљању медицинским отпадом („Службени гласник Републике Српске“, број: 90/06). Отпад из здравствених установа (медицински и пато-анатомски отпад) збрињава „ЕСО GROUP“ д.о.о., Бања Лука, и „РЕЦИКЛОН“ д.о.о. Љубушки.

Систем збрињавања медицинског отпада саставни је дио бриге о здрављу и заснива се на сљедећим приоритетима:

- надзор тока отпада,
- превенција настанка отпада,
- одвојено прикупљање различитих врста отпада,
- валоризација отпада (енергетско искориштавање),
- контролисана обрада отпада; депоновање обрађених и искориштених остатака.

Здравствене установе морају склопити уговор са овлашћеним предузећима за преузимање и коначан третман инфективног медицинског отпада.

У ЈЛС планира се изградња рециклажних дворишта, изградња постројења за складиштење, третман или одлагање свих врста отпада на свом подручју, као и набавка возила за прикупљање опасног отпада, гдје ће се моћи одложити ова врста отпада.

љ.10. Отпад од титан-диоксида

Титан-диоксид је пигмент, инертан је и користи се као бијелило у многим индустријама, од прехранбене и козметичке, па до индустрије боја и слично. Отпад од титан-диоксида обухвата све врсте отпада настале у току процеса производње титан-диоксида.

Поступање са отпадом од титан-диоксида регулисано је Законом о управљању отпадом и Правилником о начину и поступку управљања отпадом од титан-диоксида и мјерама мониторинга животне средине на локацији („Службени гласник Републике Српске“, број 7/19).

У Републици Српској не постоје постројења у којима се производи титан-диоксид па тако нема ни отпада који настаје његовом производњом.

Обавезно је раздвајање опасног од неопасног грађевинског отпада. Власник опасног грађевинског отпад дужан је да преда отпад лицу које има дозволу за збрињавање опасног отпада. Неопасни грађевински отпад може да послужи као инертни материјал на депонијама или слично.

Грађевински материјали као што су асвалт, бетон, метали и неметали, опека, стакло и слично могуће је рециклирати са ефикасношћу до 95%. Из тог разлога потребно је да се овај отпад одвози до рециклажних дворишта или постројења за рециклажу (поврат материјала и/или енергије), те трансфер станица које би служиле за привремено складиштење овог отпада.

У ЈЛС Планира се изградња рециклажних дворишта, изградња постројења за складиштење, третман или одлагање свих врста отпада на свом подручју, као и набавка возила за прикупљање опасног отпада, гдје ће се моћи одложити ова врста отпада.

љ.11. Муљ из уређаја за пречишћавање отпадних вода

У ЈЛС, муљ из уређаја за пречишћавање отпадних вода (септик јама) се збрињава са овлаштеним предузећима, „ECO TRADE“ д.о.о. Градишка, „GREEN TANK“ д.о.о. Градишка.

Пречишћавањем отпадних вода из домаћинстава и градова, као и индустријских отпадних вода настаје отпадни муљ. Отпадни муљ може настајати на самим уређајима, као и у септичким јамама и слично.

Сходно члану 5. Закона о управљању отпадом, овај законски пропис се примјењује на муљ из уређаја за пречишћавање отпадних вода. Управљање отпадним муљем из уређаја за пречишћавање отпадних вода подразумијева поступање са отпадним муљем на начин да се обезбједи висок степен заштите људског здравља и заштите животне средине.

Према Каталогу отпада, отпадни муљ из система за пречишћавање комуналних отпадних вода класификује се индексним бројем 19 08 05, док се муљ из система за пречишћавање индустријских отпадних вода класификује индексним бројевима 19 05 11-14.

љ.12. Отпад животињског поријекла

Нуспроизводе анималног поријекла Комунално предузеће „Градска чистоћа“ а.д. Градишка, одвози на регионалну депонију “ДЕП - ОТ “ д.о.о.

Годишње количине отпада анималног поријекла крећу се око 150t.

Табела љ.11.1: Врста и број грла, број фарми у ЈЛС

Врста	Број грла, укупно	Број фарми
Говеда	10.716	521
Овце	10.840	276
Козе	298	27
Свиње	49.323	742
Живина	404.833	104
Коњи, магарци	114	19
Остале животиње	10.326	46

Просјечна количина анималног отпада која настаје на фармама је око 50 t/god.

Третман отпада анималног поријекла дефинисан је Законом о нуспроизводима животињског поријекла („Сл. Гласник РС“, бр. 60/2013 и 94/2019); и Законом о измјенама и допунама Закона о нуспроизводима животињског поријекла („Сл. Гласник РС“, бр. 94/2019).

Отпад животињског поријекла настаје у клаоницама, погонима за прераду меса, рибе и другим објектима за узгој и држање животиња и прерађевина (хладњаче, стоваришта, фарме и др.), продавницама, угоститељским и другим објектима јавне прехране, као и угинуле животиње са јавних површина. Отпад животињског поријекла настаје и у ветеринарству.

Отпад настао у ветеринарским амбулантама збрињавају овлаштена предузећа.

Отпад животињског поријекла према Каталогу отпада се класификује у групе отпада: 02, 04 и 18 02.

У 2018. години израђена је „Студија изводљивости управљања нуспроизводима животињског поријекла и животињским отпадом у Босни и Херцеговини“, финансирана од стране Европске уније. У наведеној Студији се предлаже изградња једног централног постројења за третман ове врсте отпада на нивоу БиХ, и то у општини Добој Југ. Такође, предлаже се изградња 5 међуобјеката за складиштење отпада животињског поријекла на територији БиХ у општинама Лакташи, Сребреник, Доњи Вакуф, Вогошћа и Невесиње.

љ.13. Инертни отпад

У ЈЛС, инертни отпад збрињава се са овлашћеним предузећима.

Инертни отпад је отпад који није подложен било којим физичким, хемијским или биолошким промјенама. Инертни отпад се не раствара, не сагоријева или на други начин физички или хемијски реагује, није биолошки разградив или не утиче неповољно на друге материје са којима долази у контакт на начин који може да доведе до загађења животне средине или угрози здравље људи.

м) МЈЕРЕ САНАЦИЈЕ НЕУРЕЂЕНИХ ДЕПОНИЈА

Одјелјења за инспекције, Комунална полиција, града Градишка доставила је податке о локацији неуређених депонија са описом.

Табела м1: Неуређене депоније

Ред.бр.	Локација неуређене депоније	Опис
1	Мајдан на тремеђи Рогољи-Ровине-Н.Топола	Већа површина рубна подручја мајдана, комунални, грађевински, амбалажни и други отпад
2	Крајишник-макадамски пут иза „Црвене цркве“	Лијева страна пута, комунални, грађевински, клаонички и др.отпад у дужини од око цца 200м.
3	Г.Карајзовци – лијево прије стадиона макадамски пут	Уз рубне дијелове макадамског пута и мајдана веће количине разног комуналног, грађевинског и др. отпада
4	Машићи – десно прије бензинске пумпе	Рубна подручја мајдана , разни комунални и амбалажни отпад
5	Машићи – некатегорисани пут десно послје бензинске пумпе	Рубни дијелови мајдана, разни комунални отпад
6	Макадамски дио улице Хасана Кикића	Рубни дијелови улице, разни комунални отпад и дијелови старог намјештаја
7	Локални пут Машићи – Јурковица, послје пилане „Стојнић“	Уз рубни дио пута са лијеве и десне стране пута , разни комунални отпад у дужини од око 500 м.
8	Ламинци Јаружани Ткз „Станишљевића Мајдан“ површинеоко 5 дунума	Разни комунални отпад
9	Романовци 2, са не стране магистралног пута Градишка-Б.Лука, послје Томислава Делића	Рубни дијелови мајдана разни комунални отпад
10	Пут Ламинци –Дубраве, рубни дијелови пута и путни канал	Разни комунални отпад
11	Д.Долина, рубни дијелови пута у дужини од око цца 500 м.	Разни комунални отпад
12	Петрово Село, мајдан код гробља	Разни комунални и животињски отпад

Затварање постојећих неуређених и дивљих депонија

Град Градишка планира до краја 2021. године да изради пројекте санације и рекултивације за неуређене депоније, на које сагласност даје Министарство, а до 31. децембра 2026. године да изврши санацију и рекултивацију неуређених депонија.

Планира се провођење студије за евиденцију неуређених и дивљих депонија, како би се процијенио њихов број, површина, количине одложеног отпада, потребни радови као и трошкови за затварање.

Планира се израда студијске и пројектне документације за санацију и затварање рекултивацију општинских и дивљих депонија, у којој ће бити дефинисан начин санације депонија (до краја 2021 год.).

Постоји неколико начина за санацију депонија:

- Измијештање отпада са депонија на другу локацију (погодно за мање депоније у близини већих депонија);
- Парцијална (дјелимична) санација (прекривање отпада на постојећој локацији уз изградњу горњег изолационог слоја);
- Потпуна санација (комплетно изоловање отпада на депонију, уз изградњу доњег и горњег изолационог слоја).

Након затварања неуређених депонија, локације се могу потенцијално користити као трансфер станице или локације за рециклажна дворишта.

м.1. Санација деградираних земљишта на локацијама:

- дивља депонија Машићи,
- дивља депонија Карајзовци и
- осочиште фарме за узгој стоке “Фармланд” а.д. Нова Топала

Испитивањем и анализом стања животне средине на ужем простору регистрованих дивљих депонија одлагалишта отпадног материјала Машићи и Карајзовци, односно осочишта фарме за узгој стоке “Фармланд” а.д. Нова Топала, дошло се до закључка да наведени локалитети предствљају загађена подручја.

КОНТАМИНАЦИЈА ЗЕМЉИШТА – загађење земљишта отпадним органским и неорганским материјама (отпад из домаћинства, животињски фецес, лешеве животиња, отпад од прераде дрвета, текстилна влакна, стакло, грађевински материјал, метални предмети, пластичне масе, токсична једињења – растварачи, пестициди, одбачена отпадна уља и сл.)

ДЕКОНТАМИНАЦИЈА ЗЕМЉИШТА – елиминација загађујућих отпадних компоненти присутних у земљишту на деградираним локацијама, уклањање дивљих депонија уз раздвајање отпадног материјала на опасне и неопасне отпадне

компоненте, те транспорт сакупљеног отпадног материјала до мјеста коначне диспозиције – на санитарну депонију.

САНАЦИЈА ДЕГРАДИРАНОГ ЗЕМЉИШТА на одабраним локацијама обухватиће:

- Деконтаминацију земљишта - елиминацију загађујућих отпадних компоненти присутних у земљишту на деградираним локацијама, уклањање свих дивљих депонија присутних на посматраним локацијама, сакупљање отпадног материјала уз раздвајање на опасне и неопасне отпадне компоненте;
- Транспорт сакупљеног отпадног материјала до мјеста коначне диспозиције – санитарну депонију;
- Рекултивацију деградираним земљишта - земљишта на локацијама Машићи и Карајзовци код Нове Тополе гдје су евидентирана одлагалишта отпадног материјала, те мање депоније инертног материјала (отпад од рушења грађевина, камен, земља и сл.).

Рекултивација оштећеног земљишта обухватиће три технолошке фазе:

- техничку,
- агротехничку
- биолошку рекултивацију.

ТЕХНИЧКА ФАЗА РЕКУЛТИВАЦИЈЕ подразумијева:

- Уклањање слојева земљишта (дебљине од 0,5 -2 м) контаминираних токсичним и загађујућим материјама;
- Равнање или нивелисање деградираних површина;
- Наношење хумусног слоја и заштиту површина од сливних вода.

Равнање површина има за циљ елиминацију микродепресија како не би дошло до стварања водних акумулација и задржавања воде на истим (стварање акумулације воде на мањим удубинама терена) и да би се постигла што равнија површина која се може обрађивати одговарајућом пољопривредном механизацијом. Након равнања и нивелисања површинског слоја, приступа се наношењу плодног хумусног слоја земљишта чија дебљина (слој) износи минимум 30 цм. Као хумусни слој предвиђен за будућу рекултивацију користи се покривни материјал са оних дијелова земљишта, гдје је хумус квалитетнији.

У фази **АГРОТЕХНИЧКЕ РЕКУЛТИВАЦИЈЕ** која слиједи одмах иза техничке фазе предузимају се сљедеће мјере:

- фосфатизација
- кализација
- хумизација или неки други начин припреме подтла за будућу намјену.

Фосфатизација и кализација предузима се због ниског садржаја фосфора, а спроводи се уношењем фосфатних гнојива која поред фосфора садрже и азот. *Хумизација* тла повећава се уношењем стајњака као и уношењем зеленог гнојива.

Основни принцип БИОЛОШКЕ САНАЦИЈЕ је стварање супстрата који ће перманентно омогућити опстанак биљкама и подразумијева обезбјеђење биљака водом, ваздухом и храњивим материјама. У овој фази рекултивације врши се сјетва одговарајућих биљних култура.

Припремљене и у потпуности саниране површине како је горе описано, могу се користити као квалитетне пољопривредне површине: за узгој племенитих пољопривредних култура (пшеница, раж, кукуруз и сл.), као воћњак или ливада. Планирано је прилагодити саниране површине као спортско- рекреативне површине (фудбалско игралиште на локацији Карајзовци) или као уређене зелене површине прекривене одговарајућим растињем.

м.2. Саниране депоније

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, Бања Лука доставило је Спортском риболовном друштву „АМУР“ из Градишке Уговор о привременом уступању риболовне зоне на коришћење затворене порибљене воде и то: „Асвалтна база“ у Градишци, „Цигларске грабе“ у Бок Јанковцу и порибљени мајдани у Ламинцима, Дубравама, Ровинама, Сеферовцима, Рогољима, Машићима, Романовцима, Вилусима, Елезагићима и Береку.

Слике изгледа локација санираних дивљих депонија у ЈЛС:

- На локацији некадашње дивље депоније на Сењаку, данас је изграђен тржни центар „Робот“.

Слика бр. м2: Локација некадашње дивље депоније на Сењаку

- На локацији некадашње дивље депоније на језеру у Ламинцима, данас је изграђен спортско-рекреативни комплекс који у свом саставу има вјештачко језеро за купање и спортски риболов, ресторан са смјештајним

капацитетима, тениске терене, као и стазу за шетњу и трчање и бициклизам.

Слика бр. М3: Локација некадашње дивље депоније на језеру Ламинци

Непосредно уз некатегорисане саобраћајнице које се налазе уз рубне дијелове мајдана, лоцираног на тремеџи М3 Нова Топола – Ровине – Рогољи, налазила се већа количина мијешаног комуналног отпада, грађевинског шута и слично. Комунално предузеће „Градска чистоћа“ а.д. Градишка је извршило санацију наведеног мајдана, а сав отпад је прикупљен и депонован на Регионалну депонију у Рамићима, те је простор уређен, насут и поравнат са прекривним материјалом.

Збрињавање грађевинског материјала

Градска управа града Градишка донијела је одлуку да се постојећа парцела у Агроиндустријској зони Нова Топола, к.ч. 405/36 (језеро), користи као одлагалиште за депоновање вишка земље при ископима и осталог чврстог грађевинског материјала (шута и бетона) за све грађевинске радове који се изводе на територији града Градишка те да је строго забрањено кориштење депоније у Агроиндустријској зони Нова Топола за одлагање комуналног и кабастог отпада (старог намјештаја и сл.).

Јединица локалне самоуправе планира да:

а) до краја 2021. године изради пројекте санације и рекултивације за неуређене депоније, на које сагласност даје Министарство, а до 31. децембра 2026. године да изврши санацију и рекултивацију неуређених депонија,

б) до краја 2021. године изради попис локација заосталог отпада на свом подручју и хитно предузме мјере за организацију начина збрињавања заосталог отпада.

н) НАДЗОР И ПРАЋЕЊЕ ПЛАНИРАНИХ АКТИВНОСТИ И МЈЕРА

За праћење имплементације Локалног плана управљања отпадом именоване се радни тим, најкасније 30 дана од дана усвајања Плана.

Радни тим за праћење имплементације спровођења плана припрема и презентује Градској скупштини годишњи извјештај о реализацији Плана са кратким приказом планираних активности за наредну годину.

Активности надзора су један од стратешких циљева плана - осигурати систематско праћење параметара за оцјену степена спровођења Локалног плана управљања отпадом који треба обухватити сљедеће активности:

- Успостављање и вођење евиденције о начину управљања и поступања, поријеклу, токовима и мјесту одлагања свих врста отпада;
- Успостављање регистра генератора отпада на подручју ЈЛС;
- Успостављање (организовање) радног мјеста службеника за управљање информацијским системом отпада у административној служби ЈЛС;
- Укључивање свих привредних субјеката – произвођача и власника отпада у информацијски систем о отпаду,

њ) ПРОЦЈЕНА ТРОШКОВА И ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА ЗА ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ

Могући извори финансирања су јавни и приватни извори.

Јавни извори представљају главни извор финансирања комуналне инфраструктуре потребне за реализовање објеката за управљање отпадом, као и самих објеката (зелена острва, рециклажна дворишта).

Јавни извори финансирања су:

- Буџет Републике Српске;
- Буџети јединице локалне самоуправе;
- Средства комуналног предузећа у власништву јединица локалне самоуправе;
- Фонд за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске (ФЗЖСЕЕ РС);
- Кредити банака и међународних финансијских институција (Свјетска банка, Европска банка за развој, Европска инвестициона банка итд.) за финансирање пројеката на ентитетском или локалном нивоу;
- ЕУ претприступни фондови.

Приватни извори финансирања (јавно-приватног партнерства, концесија или приватизације) су:

- Приватна улагања у опрему за сакупљање отпада за рециклажу, посебне врсте третмана или преосталог мијешаног комуналног отпада (канте, контејнери, возила и друго);
- Приватна улагања у објекте за третман одвојено сакупљеног отпада за рециклажу или посебне третмане (компостане, сортирнице, постројења за производњу папира, пластике, стакла, постројења за третман посебних врста отпада);
- Приватна улагања у опрему и објекте за превоз и третман преосталог комуналног отпада (камиони за превоз отпада на удаљене локације, трансфер станице, регионалне депоније, постројења за третман преосталог комуналног и неопасног индустријског отпада).

Средства буџета Републике Српске

Средства буџета Републике Српске ће се у највећој мјери користити за подстицање и развој система управљања отпадом, припрему програма и пројеката за развој мреже објеката за третман или збрињавање отпада на вишерегионалном или ентитетском нивоу, као и санацију мјеста великог загађења животне средине.

Код великих пројеката, као допуна за буџетска средства Републике Српске, могу се користити кредити банака и ЕУ претприступни фондови.

Средства буџета ЈЛС и комуналних предузећа у власништву ЈЛС

Буџетска средства ЈЛС и комуналних предузећа у власништву ЈЛС углавном ће се користити у обезбјеђењу земљишта и потребне инфраструктуре којом се морају опремити поједини објекти за управљање отпадом попут зелених острва, рециклажна дворишта.

Додатни извори финансија, којима ЈЛС обезбјеђује изградњу објеката и система за управљање отпадом на локалном и регионалном нивоу, могу бити и кредити банака.

Средства за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске (ФЗЖСЕЕ РС) су главни извор средстава за финансирање пројеката заштите животне средине у Републици Српској са циљем успостављања одрживог система управљања отпадом.

Пројекти које финансира ФЗЖСЕЕ РС су обично дугорочног карактера, са значајним финансијским износима па се велики пројекти обично суфинансирају кредитима банака и ЕУ претприступним фондовима.

У складу са одговорностима и обавезама, ФЗЖСЕЕ РС финансира или суфинансира активности и пројекте у вези са санацијом постојећих загађења или неадекватног управљања отпадом, као и подстицање мјера за смањење настајања отпада, његово искориштавање и адекватно збрињавање.

У сљедећој табели приказани су извори финансирања за спровођење мјера за постизање циљева управљања отпадом:

Табела њ.1: Извори финансирања за мјере за постизање циљева управљања отпадом

Мјере за постизање циљева управљања отпадом	Финансијска процјена (КМ)	Извори финансирања
Израдити потребну студијску и пројектну документацију за изградњу зелених острва.	10.000,00	ФЗЖС ЕЕ РС, ЈЛС
Изградња зелених острва.	20.000,00	ФЗЖС ЕЕ РС, ЈЛС, ИПА
Израда потребне студијске и пројекне документације за изградњу рециклажног дворишта са сортирницом, инфраструктуре за сакупљени кабасти отпад и едукацијског центра.	50.000,00	ФЗЖС ЕЕ РС, ЈЛС
Изградња рециклажног дворишта са сортирницом, инфраструктуре за сакупљени кабасти отпад и едукацијског центра.	2.950.000,00	ФЗЖС ЕЕ РС, ЈЛС, ИПА
Набавка потребног броја spremника за одвојено сакупљање отпада и сакупљање мијешаног комуналног отпада, те набавка савремене опреме и механизације за транспорт и селекцију отпада ради повећавање обухваћеност становништва услугом организованог сакупљања комуналног отпада до 90% у 2026. години.	500.000,00	ФЗЖС ЕЕ РС, ЈЛС, ИПА
Израдити потребну студијску и пројектну документацију за реконструкцију претоварне рампе (трансфер станице), као и трошкови реконструкције, на локацији КП „ГРАДСКА ЧИСТОЋА“ а.д. Градишка, и усклађивањеса ЕУ стандардима.	445.770,00	ЈЛС, КП, ИПА
Израдити план за прикупљање примарно селектованог отпада на кућном прагу методом “од врата до врата”.	582.270,00	ФЗЖС ЕЕ РС, ЈЛС, ИПА
Израдити студијску и пројектну документацију за изградњу компостане за третман биоразградивог комуналног отпада, као и трошкови изградње.	750.000,00	ФЗЖС ЕЕ РС, ЈЛС, ИПА
Израда плана подстицаја компостирања у домаћинствима, кроз набавку компостера и информисање грађана.	100.000,00	ФЗЖС ЕЕ РС, ЈЛС, ИПА
Попис локација заосталог отпада и предузимање мјера за организацију начина збрињавања заосталог отпада.	10.000,00	ФЗЖС ЕЕ РС, ЈЛС, ИПА
Израдити студијску и пројектну документацију за затварање, санацију и рекултивацију општинских и дивљих депонија.	10.000,00	ФЗЖС ЕЕ РС, ЈЛС, ИПА

Затварање, санација и рекултивација општинских и дивљих депонија.	60.000,00	ФЗЖС ЕЕ РС, ЈЛС, ИПА
Израда плана за успостављање програма мониторинга затворених општинских депонија.	10.000,00	ФЗЖС ЕЕ РС, ЈЛС
План подстицаја за одвојено сакупљање отпада за рециклажу информисањем, едукацијом и стимулисањем путем тарифног система наплате по количини.	10.000,00	ФЗЖС ЕЕ РС, ЈЛС, ИПА
Израда плана за одвојено сакупљање и припрему за рециклажу отпадне материјале папир/картон, пластику, стакло и метале из домаћинства у количини минимално 10% од укупне количине комуналног отпада у 2024	10.000,00	ФЗЖС ЕЕ РС, ЈЛС
Израда плана информисања путем разних облика комуникацијске кампање становништва о користима и начинима избјегавања и смањења количина отпада путем поновног коришћења, поправка и размјене коришћених производа који би иначе постали отпад.	7.000,00	ФЗЖС ЕЕ РС, ЈЛС, ИПА
Израда плана и програма развијања јавне свијести о управљању отпадом кроз мјере укључивања образовних установа (вртићи, основне и средње школе) у реализацију активности везаних за подизање еколошке свијести грађана и едукацију о селективном прикупљању отпада.	10.000,00	ФЗЖС ЕЕ РС, ЈЛС, ИПА
Израдити студијску и пројектну документацију за збрињавање отпада који настаје у пољопривреди са посебним акцентом на амбалажни отпад.	20.000,00	ФЗЖС ЕЕ РС, ЈЛС, ИПА
Израда плана за стимулација потрошача кроз одговарајућу накнаду за поврат примарне амбалаже.	10.000,00	ФЗЖС ЕЕ РС, ЈЛС, ИПА
Израдити потребну студијску и пројектну документацију за изградњу и рад постројења за складиштење, третман или одлагање свих врста отпада, као и трошкове изградње .	100.000,00	ФЗЖС ЕЕ РС, ЈЛС, ИПА
Израдити студијску и пројектну документацију за набавку мобилних постројења (транспортна возила) за сакупљање опасног отпада.	50.000,00	ФЗЖС ЕЕ РС, ЈЛС, ИПА, Привредни субјекти
Израдити базу произвођача медицинског отпада.	5.000,00	ФЗЖС ЕЕ РС, ЈЛС, ИПА
Израдити базу произвођача индустријског отпада и опасног отпада.	5.000,00	ФЗЖС ЕЕ РС, ЈЛС, ИПА
Израда план унапријеђења организације раздвајања медицинског отпада на мјесту настанка едукацијом и надзором.	10.000,00	ФЗЖС ЕЕ РС, ЈЛС, ИПА
Израда плана унапређења сакупљања и превоза медицинског отпада.	10.000,00	ЈЛС, ИПА

		Привредни субјекти
Израда плана бесплатног сакупљања фармацеутског отпада од грађана и обезбиједити контејнере за сакупљање отпада у апотекама, центрима за сакупљање и ветеринарским организацијама.	5.000,00	ЈЛС, Привредни субјекти
Израда плана збрињавања отпада настао у елементарним непогодама и поплавама.	10.000,00	ФЗЖС ЕЕ РС, ЈЛС, ИПА
Успостављање система управљања отпадом.	5.760,040	

Скраћенице:

- ФЗЖС ЕЕ РС - Фонда за заштиту животне средине и енергетску ефикасност Републике Српске;
- ЈЛС – Јединица локалне самоуправе;
- КП – Комунално предузеће “Градска чистоћа” а.д. Градишка.

о) МОГУЋНОСТИ САРАДЊЕ ИЗМЕЂУ ДВИЈЕ ИЛИ ВИШЕ ЈЕДИНИЦА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Постоји могућност сарадње са другим јединицама локалне самоуправе за израду студија изводљивости, пројектне документације за:

- изградњу рециклажних дворишта;
- изградњу центра за сакупљање кабастог отпада;
- набавку мобилних постројења (транспортна возила) за сакупљање опасног отпада
- изградњу компостане за третман биоразградивог комуналног отпада
- изградњу центра за прераду секундарних сировина.

Градишка је остварила сарадњу са Бањалуком, Лакташима, Прњавором, Српцем, Челинцем, Котор Вароши и Кнежевом оснивањем Регионалне депоније Бањалука.

Регионална депонија чврстог отпада Бањалука налази се на локалитету Црквине у насељеном мјесту Рамићи, удаљена 150 м од магистралног пута М4 Бањалука – Приједор. Према пројекту санације и проширења депоније предвиђени рок за експлоатацију депоније је 2028. година, уз капацитет депоније око 2.000.000 тона отпада.

п) РОКОВИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ПЛАНИРАНИХ МЈЕРА И АКТИВНОСТИ

У складу са чл. 36 Закона о управљању отпадом Закон о управљању отпадом РС (Сл. гл. бр. 111/13; 106/15; 16/18; 70/20), јединица локалне самоуправе дужна је да:

- а) до краја 2021. године изради пројекте санације и рекултивације за неуређене депоније, на које сагласност даје Министарство, а до 31. децембра 2026. године да изврши санацију и рекултивацију неуређених депонија,
- б) до краја 2021. године изради попис локација заосталог отпада на свом подручју и хитно предузме мјере за организацију начина збрињавања заосталог отпада,
- в) до краја 2021. године, самостално или у споразуму са једном или више јединица локалне самоуправе одреди локације за изградњу и рад постројења за складиштење, третман или одлагање свих врста отпада на свом подручју,
- г) до краја 2021. године одреди локације за рециклажна дворишта и зелена острва, укључујући и локације за сакупљање кабастог отпада,
- д) до 2025. године изгради рециклажна дворишта и зелена острва, укључујући и инфраструктуру за сакупљени кабаста отпад,
- ђ) до 2026. године да успостави систем управљања отпадом на свом подручју.

Рокови за извршење планираних мјера и активности дате су у табели п.1.

Табела п.1: Планиране мјере и активности и роковима реализације

Планиране мјере и активности	Рокови реализације					
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Израдити потребну студијску и пројектну документацију за изградњу зелених острва.	х					
Изградња зелених острва					х	
Израда потребне студијске и пројекне документације за изградњу рециклажног дворишта са сортирницом, инфраструктуре за сакупљени кабаста отпад и едукацијског центра.	х					
Изградња рециклажног дворишта са сортирницом, инфраструктуре за сакупљени кабаста отпад и едукацијског центра.					х	
Набавка потребног броја спремника за одвојено сакупљање отпада и сакупљање мијешаног комуналног отпада, те набавка савремене опреме и механизације за транспорт и селекцију отпада ради повећавања обухваћености становништва услугом организованог сакупљања комуналног отпада до 90% у 2026. години.	х	х	х	х	х	х
Израдити потребну студијску и пројектну документацију за реконструкцију претоварне рампе (трансфер станице),		х	х			

као и трошкови реконструкције, на локацији КП „ГРАДСКА ЧИСТОЋА“ а.д. Градишка, и усклађивање са ЕУ стандардима.						
Израдити План за прикупљање примарно селектованог отпада на кућном прагу методом “од врата до врата“.		x	x			
Израдити студијску и пројектну документацију за изградњу компостане за третман биоразградивог комуналног отпада, као и трошкови изградње.		x	x	x		
Израда плана подстицаја компостирања у домаћинствима, кроз набавку компостера и информисање грађана.			x	x	x	x
Попис локација заосталог отпада и предузимање мјера за организацију начина збрињавања заосталог отпада	x					
Израдити студијску и пројектну документацију за затварање, санацију и рекултивацију општинских и дивљих депонија.	x					
Затварање, санација и рекултивација општинских и дивљих депонија.		x	x	x	x	x
Израда плана за успостављање програма мониторинга затворених општинских депонија.	x	x	x	x	x	x
План подстицаја за одвојено сакупљање отпада за рециклажу информисањем, едукацијом и стимулисањем путем тарифног система наплате по количини.	x	x	x			
Израда плана за одвојено сакупљање и припрему за рециклажу отпадне материјале папир/картон, пластику, стакло и метале из домаћинства у количини минимално 10% од укупне количине комуналног отпада у 2024	x	x	x			
Израда плана информисања путем разних облика комуникацијске кампање становништво о користима и начинима избјегавања и смањења количина отпада путем поновног коришћења, поправка и размјене коришћених производа који би иначе постали отпад.	x	x				
Израда плана и програма развијања јавне свијести о управљању отпадом кроз мјере укључивања образовних установа (вртићи, основне и средње школе) у реализацију активности	x	x				

везаних за подизање еколошке свијести грађана и едукацију о селективном прикупљању отпада.						
Израда студијске и пројектне документације за збрињавање отпада који настаје у пољопривреди са посебним акцентом на амбалажни отпад.		x	x			
Израда плана за стимулацију потрошача кроз одговарајућу накнаду за поврат примарне амбалаже.	x	x				
Израдити потребну студијску и пројектну документацију за изградњу и рад постројења за складиштење, третман или одлагање свих врста отпада, као и трошкове изградње.	x					
Израдити студијску и пројектну документацију за набавку мобилних постројења (транспортна возила) за сакупљање опасног отпада.		x	x			
Израдити базу произвођача медицинског отпада.	x	x	x			
Израдити базу произвођача индустријског отпада и опасног отпада.	x	x	x			
Израда план унапређења организације раздвајања медицинског отпада на мјесту настанка едукацијом и надзором.	x	x	x			
Израда плана унапређења сакупљања и превоза медицинског отпада.	x	x	x			
Израда плана бесплатног сакупљања фармацеутског отпада од грађана и обезбиједити контејнере за сакупљање отпада у апотекама, центрима за сакупљање и ветеринарским организацијама.	x	x	x			
Израда плана збрињавања отпада настао у елементарним непогодама и поплавама.		x	x			
Успостављање система управљања отпадом.						x

р) ДРУГИ ПОДАЦИ, ЦИЉЕВИ И МЈЕРЕ ОД ЗНАЧАЈА ЗА ЕФИКАСНО УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ

Када се говори о управљању отпадом у протеклом периоду, може се рећи да су због постојећих свеукупних друштвених околности и националног стандарда присутни одређени проблеми и то:

- Нема потребних стратегија и програма за специфичне врсте отпада које траже ЕУ прописи о отпаду;
- Недовољан број постројења потребних за прихват, обраду и одлагање отпада;
- Нема одлагалишта опасног отпада;
- Не користи се дио индустријских капацитета с могућношћу спаљивања отпада;
- Информациони систем за управљање отпадом не постоји;
- Не постоји план прикупљања отпада, насталог у елементарним непогодама и поплавама, а у случају елементарни непогода и поплава одређује се привремено мјесто за прикупљање отпада које одвози КП „Градска чистоћа“ а.д.
- Прописи се у потпуности не спроводе;
- Непостојање Катастра отпада;
- Недовољно и нестручно информисање јавности о модерним технологијама збрињавања отпада;
- Нема довољно јавног прихваћања става да управо јавност у најширем смислу мора учинити више да се суочи с отпадом којег ствара: купујући рециклирана добра или учествујући у шемама рециклирања;
- Подаци о изворима, природи и количинама отпада дјелимично нетачни и непоздани;
- Нема мјера усмјерених ка смањивању тежине, волумена или штетности отпада;
- Врло мала количина отпада се рециклира, иако се процјењује да постоје капацитети за рециклирање већег дијела отпада;
- Мали удио спаљивања отпада;
- Нема капацитета за спаљивање;
- Недовољни капацитети за биолошку и физичко-хемијску обраду отпада;
- Нема система раздвајања отпада па се на регионалну депонију мијешају различите категорије отпада укључујући и опасни отпад.

У складу с тим поред наведених активности Плана потребно је образовање система управљања посебним токовима отпада као што су искоришћене аутомобилске гуме, отпадно уље, батерије и акумулатори, електронски и електронички отпад и друго, што се може постићи реализацијом едукацијом о правилном управљању посебним токовима отпада, успостављање обавезе вођења евиденције о насталом отпаду који спада у групе посебних токова, као и начину на који се њиме управља и о уступању таквог отпада трећим лицима.

Едукација инспекцијских служби за праћење спровођења активности из домена управљања посебним токовима отпада је такође од велике важности.

Досадашњи концепти у планирању система, полако губе битку са све драстичнијим повећањем стандарда на које треба да одговоре. Суочавају се са људским напретком, експанзијом и развојем који проузрокују све веће потребе људи. Уколико би трансфер станице, потенцијално унаприједиле системе управљања отпадом, њиховом имплементацијом, не би постигли жељене резултате све док не пробудимо свијест људи и околине о овом проблему. У процес прављања отпадом укључен је и низ друштвених актера, али се у грубој подјели издвајају три основне интересне групе:

- Органи власти – општина на локалном нивоу и државне институције на вишим нивоима;
- Привредне организације које дјелују у оквиру јавног и приватног сектора;
- Јавност, односно, заинтересована јавност коју најчешће представљају невладине организације („трећи сектор“).

За значајна побољшања у управљању отпадом сви актери морају изградити нови начин размишљања о животној средини, о процесу одлучивања и улози јавности. То је у складу са важећим домаћим законодавством и међународним стандардима који прописује права јавности на информације, учешће у одлучивању и правду у области заштите животне средине. Битан аспект је важност благовременог обавјештавања и укључивања јавности у раним фазама процеса одлучивања у пројектима управљања отпадом. Поред тога штити се право заинтересоване јавности да бесплатно испита све информације важне за одлучивање и право јавности да изнесе примједбе или информације које сматра важним за доношење одлука. На тај начин тијело које доноси одлуку се обавезује да узме у обзир коментаре и сугестије јавности. Тако да на крају процеса одлучивања обавеза органа јавне управе је да информише јавност о свим донесеним одлукама, тј. да објави текст одлуке и и разлоге на којима се одлука темељи.

Правовремено, објективно и истинито информисање омогућава грађанима да остварују Уставом загарантована људска права и слободе, да активно учествују у раду своје локалне заједнице, да покрећу иницијативе, дају приједлоге и сугестије и укључују се у активности које се покрећу у срединама у којима живе и раде. Информација, а посебно средство којим се преноси, има велику моћ и утицај првенствено у формирању јавног мњења и промоција начела јавности рада.